

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಪಠ್ಯ
ಮೊದಲನೆ ವರ್ಷದ ಬಿಎಸ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಪಠ್ಯ
ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಎರಡನೆ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್
ಕನ್ನಡ ಲಾಲಿತ್ಯ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಬಿ. ಗಂಗಾಧರ

ಸಂಪಾದಕರು

ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ .ಕೆ

ಶ್ರೀಧರ .ಡಿ. ಎನ್

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಯ್ಯ .ಎಂ

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಟಮಕ, ಕೋಲಾರ - ೫೬೨೧೦೨

ಕುಲಪತಿಯವರ ಮಾತು

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಐದನೆ ವಸಂತಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿದೆ. ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ತನ್ನ ಬೌದ್ಧಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯಗಳನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಸಾಲಿನಿಂದ (೨೦೨೧-೨೨) ಎನ್.ಇ.ಪಿ ಜಾರಿಯಿಂದಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎನ್.ಇ.ಪಿ ಕುರಿತಂತೆ ಈವರೆಗೆ ಇದ್ದ ಗೊಂದಲ-ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆ, ಸಂವಾದ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳ ಮೂಲಕ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೊದಲಾದ ನಿಕಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೃಢತೆಯಿಂದ ದಾಪುಗಾಲಿಡುತ್ತಿವೆ. ಅಂತೆಯೆ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ಕೂಡ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ಅದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಬೋಧಕರು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೀಗ ಮೊದಲ ವರ್ಷದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೋಧನೆಗೆ ನೆರವಾಗಲು ರೂಪಿಸಿರುವ ಹದಿನೈದು ಪಠ್ಯಗಳು ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ (ಯುಜಿ) ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ .ಬಿ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರಾದ ಇತರೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಪಠ್ಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಆಡಳಿತ ಕುಲಸಚಿವರು ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೆರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು, ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗರಿಮೆ ಹೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣವಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ನಿರಂಜನ

ಕುಲಪತಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರ ನುಡಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ವಿಷಯ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಬಿಬಿಎಸ್, ಬಿಬಿಇಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ದಾಪುಗಾಲನ್ನಿಡುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಯ (ಭಾಷೆ, ಐಚ್ಛಿಕ) ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೊಸ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪಾಲಿಸಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ ರಚಿಸಿ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದ ಹಿಂದಿನ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಟಿ.ಡಿ. ಕೆಂಪರಾಜು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವೆ.

ಇದೀಗ ಪಠ್ಯಗಳು ಮುದ್ರಣಗೊಂಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ, ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಕೈ ಸೇರಲಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳ ಮುದ್ರಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿಸಿದ ಮಾನ್ಯ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಡಾ. ನಿರಂಜನ ವಾನಳ್ಳಿ ಅವರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಮಾದರಿ ಎನಿಸುವಂತಿದೆ. ಅವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಂದ ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನೀಯ.

ಮೊದಲ ವರ್ಷದ ಪದವಿಗೆ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಹದಿನಾರು ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದ.

ಈ ಪಠ್ಯಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣರಾದ 'ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ'ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ, ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರೂ ಆದ ಡಾ. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ಸಹಕಾರ ಸ್ಮರಣೀಯ.

ಹಾಗೆಯೇ ಇದೀಗ ಪಠ್ಯಗಳ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಡಳಿತ ಕುಲಸಚಿವರಾದ ಡಾ. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ ಕುಲಸಚಿವರಾದ ಡಾ. ಡಿ. ಡೊಮನಿಕ್ ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದ.

ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಕರಗಳಾಗಿರುವ ಈ ಪಠ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ .ಬಿ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ
ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಬಿಎಸ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಮೊದಲ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್,

ಕನ್ನಡ ಲಾಲಿತ್ಯ

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಂಕ: ೬೦

೧೫ ಅಂಕ

ಘಟಕ-I

೧. ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜಿ ರೂಪ
೨. ಮೂರು ಮಂದಿ ಕುರುಡರು
೩. ಆ ಮರ ಈ ಮರ

- ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ
- ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ
- ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

ಘಟಕ-II

೧. ಬೀವಜಾಲ ಹೆಣೆದ ತಂತ್ರ
೨. ಪರವಶ
೩. ಅ, ಆ ಮತ್ತು

- ದು. ಸರಸ್ವತಿ
- ಜಯಂತ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ
- ಪ್ರೊ. ಎಚ್. ಗೋವಿಂದಯ್ಯ

೧೫ ಅಂಕ

ಘಟಕ-III

೧. ಒಂದು ಬಾಗಿಲು
೨. ಸಂಬಂಧ
೩. ಕಂತಿಯ ದೇಶಾಂತರ

- ಪಿ. ಲಂಕೇಶ
- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆಲನಹಳ್ಳಿ
- ಶ್ಯಾಮಲ ಬೆಳಗಾವಕರ

೧೫ ಅಂಕ

ಘಟಕ-IV

೧. ಒಂದು ತನಿಖೆ
೨. ನಾನು ಸತ್ತದ್ದು
೩. ನಾವು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಲಾರೆವು

- ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್.ಸ್ವಾಮಿ
- ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ
- ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ದ್ವಾರಕನಾಥ್

೧೫ ಅಂಕ

ಘಟಕ-I

೧. ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ

- ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

ಆಶಯ: ಇದೊಂದು ಸೊಗಸಾದ ದಾಂಪತ್ಯ ಕವನ. ಕವಿತೆಯ ನಾಯಕ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನಂಜಿಯ ರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ತೀವ್ರಾಭಿಮಾನ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದ ಪಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ರತ್ನ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಬೇವಾರ್ಸಿ! ನನ್ನ ಪುಟ್ಟಂಜೀನ
ರೂಪಾನ್ ಆಡ್ಡಿ ನಿ ಬಾಪ್ಪ!
ನಂಗ್ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಡಿಸ್ತೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!
ಅಲ್ಲಲ್ ಕಮಲದ್ ವೂ ತೇಲ್ಲುಟ್ಟಿ
ಮೇಲ್ ಒಂದ್ ತೆಳ್ಳೆ ಲೇಪ
ಚಿನ್ನದ್ ನೀರ್ದಲ್ ಕೊಟ್ಟಂಗೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!
ಅಮಾಸೇಲಿ ಅತ್ತಿಸ್ತಂಗೆ
ಒಂದ್ ಅತ್ ನೂರ್ ಮತಾಪ
ಬೆಳಕಾಗೈತೆ ಕಂಡೆ ನನ್ನೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!
ಔಸ್ಸೀಗ್ ಇಂಕ್ರ ಬೇಕಂದ್ರೂನೆ
ಔಳ್ ತಾವ್ ಇಲ್ಲ ಕೋಪ!
ಅದಕೆ ಅಸ್ಸೊಂದ್ ಚಂದಾಗೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ನನಗೇನಾರ ಕೋಪ ಬಂದೆ
ನಂ ನಂ ಪ್ರೀತಿ ನೆಪ್ಪ
ಕರಕೊಂಡ್ ಬಂದಿ ಕೋಪಾನ್ ಇಕ್ಕೈತ್
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ಬಟ್ಟೇ ಕಪ್ಪೀನ್ ತೊಳೆಯಾಕ್ ನಾವು
ಯೆಂಗಾಕ್ತೀವಿ ಸೋಪ
ಮನಸಿನ್ ಕೆಟ್ ಬಾವನೇಗೊಳ್ಳಂಗೇ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!
ದೇವರ ತಾಕ್ ನಾನ್ ಒಯ್ಯಾಕಿಲ್ಲ
ಅಣ್ಣ ಕಾಯಿ ದೂಪ!

ದೇವರ್ಗ್ ಅಣ್ ಕಾಯ್ ದೂಪ ಎಲ್ಲಾ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ಸಿಡಿಯೋ ಮದ್ದಿನ್ ಸುಟ್ಟಾಕ್ಲಂಗೆ
ಮಡಗಿದ್ದೇನೆ ಕೇಪ
ನನ್ ತಾಪತ್ರೇನ್ ಉಡಾಯ್ತೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!
ಚಿನ್ನದ ಬರಣೀಲ್ ತುಂಬಿಟ್ಟಂಗೆ
ಅಲು ಸಕ್ರೆ ತುಪ್ಪ
ಒಳ್ಳೇ ಗುಣಗೊಳ್ ಒಳಗಿಟ್ಟೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!
ಪುಟ್ಟಂಜೀನ ಕೈಯಿಡಿದೋನು
ನೀನೆ ಭಲೆ! ಭೂಪ!
ಅಂತ ನನ್ನೆ ಬೆನ್ ತಟ್ಟೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!
ದೇವಸ್ತಾನ್ದಾಗ್ ಎಂಗಿರತ್ತೈತೆ
ಚಿನ್ನದ್ ನಂದಾದೀಪ
ಅಂಗ್ ನನ್ ಅಟ್ಟೀನ್ ಬೆಳಗಿಸ್ತೈತೆ
ನನ್ನ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ
ಇದನ ಕ್ಯೋಳ್ಕೋರ್ ಯಾರಾರ್ 'ಅಯ್ಯೋ!
ಇವನ್ ಒಬ್ ಉಚ್ಚೆ! ಪಾಪ!
ಅಂದೋರ್ಗ್ 'ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪಾ' ತೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ಶಬ್ದಾರ್ಥ: ಬೇವಾರ್ಸಿ-ತಬ್ಬಲಿ, ಇಂಕ್ರ-ಸ್ವಲ್ಪ, ಕೇಪು-ಮದ್ದು ಸುಡಲು ಇಡುವ ರಂಜಕ, ಉಡಾಯಿಸು-ನಾಶಮಾಡು, ಹಟ್ಟಿ-ಮನೆ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ (1908-1979, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ) ಕುಡುಕನ ತೊದಲು ನುಡಿಯನ್ನಾಡುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಇವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ರತ್ನನ ಪದಗಳು, ನಾಗನ ಪದಗಳು, ಕಂದನ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ, ಪುರುಷ ಸರಸ್ವತಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪರಂಪರೆ, ಬುದ್ದನ ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳು, ಗಂಡುಗೊಡಲಿ ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ರತ್ನನಿಗೆ ನಂಜಿಯ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.
2. ರತ್ನನನ್ನು ಕಾಡಿದ ಪುಟ್ಟಂಜಿ ರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ.
3. 'ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜಿ ರೂಪ' ಕವಿತೆಯ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ಮೂರು ಮಂದಿ ಕುರುಡರು

ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್

ಆಶಯ: ಆದಿಯಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುಗಳು ವಿವೇಚಿಸಿರುವ ನೆನ್ನೆ ಇಂದು, ನಾಳೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವರ್ತಮಾನದ ಕುರುಡೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಸಭವಿಷ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ತತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರಿದು ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಈಗ ಚಿಂತನೆ ನಡೆದಿದೆ.

ಮೂರು ಜೀವದ ಗೆಳೆಯರು
ಮೂರು ಮಂದಿ ಕುರುಡರು
ಮೂರು ಕಾಲವ ಸೋಸಿನೋಡಲು
ಮೂರು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದರು

ಒಬ್ಬ ನಡೆದ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ
ದಾಟಿಹೋಗುತ್ತ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ
ತಾಯಿ ಬಸಿರಲಿ ಮರಳಿಹೊಕ್ಕು
ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಾದನು;
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೀರಾದನು;
ದಾರಿ ತಾನೂ ನೀರಾಯಿತು
ಆದಿ ಮೂಲಕೆ ಹರಿಯಿತು

ಒಬ್ಬ ನಡೆದ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ
ಉಕ್ಕು ರೆಕ್ಕೆ ಬಡಿದು ಮುಂದೆ
ಹಕ್ಕಿಗಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ
ಭೂಮಿ ಸೀಮೆಯ ಮೇಲಾಸಿ
ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ
ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ
ದಿಕ್ಕು ತುದಿಯ ಮುಟ್ಟಿದವನೆ
ಚಿಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಹೋದನು
ಹಾದಿ ಹಿಂದೆ ಉಳಿಯಿತು.

ಒಬ್ಬ ನಿಂತ ಕಡೆಯ ನಿಂತು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಕವಾಯತು
ನೆಲವೇ ಸ್ಥಿರ ಅಂತ ಬಗೆದು
ನಲಿದು ತಾನೆ ಬುಗುರಿ ಹಾಗೆ
ಹಗಲ ಬಯಕೆ ಇರುಳಿಗಿತ್ತು
ಇರುಳ ಪ್ರೇಮ ಹಗಲಿಗಿತ್ತು
ತಿರುಗುತಿರುಗ ಕಂಡನು

ಅರಿಯದಂತೆ ಆದನು.

ಮೂರು ಮಂದಿ ಕುರುಡರು
ಮೂರು ಜೀವದ ಗೆಲೆಯರು
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ
ಈಗ ಸಾಗುತ್ತಿರುವರು.

ಕವಿಪರಿಚಯ: ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ (೧೯೫೪- ಬೆಂಗಳೂರು) ಪ್ರಮುಖ ಕವಿ ಮತ್ತು ನಾಟಕಕಾರ. 'ಮಹಾಚೈತ್ರ', 'ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ', 'ಮಾದರಿ ಮಾದಯ್ಯ', 'ಮದುವೆ ಹೆಣ್ಣು', 'ನಾಟಕ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ', ಎಂಬ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳು. 'ಮಳೆ ಬಿದ್ದ ನೆಲದಲ್ಲಿ', 'ಮಿಲರೇಪ', 'ಅಣುಕ್ಷಣ ಚರಿತೆ', 'ಸೂರ್ಯಜಲ', 'ಮಳೆಯೇ ಮಂಟಪ', ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. 'ಕಿಂಗ್ ಲಿಯರ್', ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿ. ಇವರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸತ್ಯಕಾಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಬಹುಮಾನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ನೆನ್ನೆ ಇಂದು ನಾಳೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕವಿತೆ ಏನನ್ನು ಧ್ವನಿಸಿದೆ?
೨. ವರ್ತಮಾನದ ಕುರುಡು ಹೊಸ ಭವಿಷ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತುಡಿಯುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅರ್ಥೈಸುವಿರಿ.
೩. ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗಿರಬೇಕಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಕವಿತೆ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ ತಿಳಿಸಿ.

೨. ಆ ಮರ ಈ ಮರ

- ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

ಆಶಯ: ಈ ಕವಿತೆಯು ಒಂದು ಪ್ರತಿಮಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲೆ ಇವುಗಳ ಬಿಂಬ-ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಭಾವದಂತಿರುವುದನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲೆಯು ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೇ ಆದರೂ ಅದು ಎಲ್ಲಾ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಬಿಂಬವನ್ನು ಹೋಲುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೊಂಡದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮರ
ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರ.
ಮೇಲೆ ನಿಜವಾದ ಮರ
ಕೆಳಗೆ ಬಿಂಬಿಸಿದ ಮರ.
ತೆರೆ ಎದ್ದಾಗ
ಒಂದು ನಡುಗುತ್ತದೆ.
ಇನ್ನೊಂದು ನಗುತ್ತದೆ.
ಆದರೂ ನೆಪ್ಪಿರಲಿ
ತುದಿಗಳು ಎರಡಾದರೂ
ಬೇರು ಒಂದೇ ಈ ಮರಗಳಿಗೆ
ನೀನೊಂದು ಮರ ಹತ್ತಿದರೆ
ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿ
ತಲೆ ಮೇಲಾಗಿ ಹತ್ತುತ್ತೀಯೆ
ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ಇಳಿಯುತ್ತೀಯೆ
ಹತ್ತುತ್ತ ಹತ್ತುತ್ತ ಗಾಳಿಯಾಗುತ್ತಿ ಅಂತ ತಿಳಿ
ಆದರೂ ನೆಪ್ಪಿರಲಿ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿವ ಕರ್ಮ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.
ಹತ್ತೋದು ನಿನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದರೂ
ಇಳಿಯೋದು ನಿನ್ನ ಕೈ ಮೀರಿದ್ದು.
ಹತ್ತಿದವರು ಸ್ವರ್ಗ ಸೇರುವರೆಂದು ಸುದ್ದಿ.
ನಮಗದು ಖಾತ್ರಿಯಿಲ್ಲ.
ಮಳುಗಿದವರಿಗೆ ಪಾತಾಳ ಖಚಿತ
ಬೇಕಾದಾಗ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಬಹುದು.
ಈ ಕಥೆಯ ದುರಂತ ದೋಷ ಯಾವುದೆಂದರೆ
ನಿಜವಾದ ಮರ ಮತ್ತು
ನೀರಿನ ಮರ
ಇವೆರಡೂ ಒಂದಾದ ಸ್ಥಳ
ಮಾಯವಾಗಿರೋದು
ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಮಿತ್ರಾ-
ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಜಿಗಿದು
ತಳಮುಟ್ಟಿ ಮ್ಯಾಲೆದ್ದು

ನೆಲ ಹುಡುಕೋಣ ಬಾ.

ಕವಿ ಜರಿಚಯ: ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ (1956, ಬೆಳಗಾವಿಯ ಘೋಡಗೇರಿ) ಜಾನಪದ, ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಋಷ್ಯಶೃಂಗ, ಜೈಸಿದ್ದನಾಯಕ, ಕಾಡುಕುದುರೆ, ಹರಕೆಯ ಕುರಿ, ಸಿರಿಸಂಪಿಗೆ, ಶಿವರಾತ್ರಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರಿಮಾಯಿ, ಸಿಂಗಾರವ್ವ ಮತ್ತು ಅರಮನೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ಅನೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ? ವಿವರಿಸಿ.
೨. 'ಕಲೆಯು ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ' ಹೇಗೆ? ಕವಿತೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.
೩. ಅನುಭವವನ್ನು ಮೀರಿದ ಅಂಶಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಕವಿತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿ.

ಘಟಕ-II

೧. ಜೀವಜಾಲ ಹೆಣೆದ ತಂತ್ರ

- ದು. ಸರಸ್ವತಿ

ಆಶಯ: ಮಾನವ ಎಷ್ಟೇ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮುಂದೆ ಅವನು ಸಣ್ಣವನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ದಿನನಿತ್ಯ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಭೂಕಂಪ, ಸುನಾಮಿ, ಬಿರುಗಾಳಿ, ಸುಂಟರಗಾಳಿ, ಪ್ರವಾಹ ಮತ್ತು ಬರ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸದಾ ಸವಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ನಿಸರ್ಗ ನೇದ ಜೀವ-ಜಾಲ
ಅದುವೆ ನೆಲೆಯು ಜೀವಕೋಟಿ ಸಕಲಕು
ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಸಾಲಿನಲಿ ಹರಿವ ಇರುವೆ
ಫೀಳಿಟ್ಟು ಗುಂಪಲಿ ಸಾಗುವ ಆನೆ
ತಾಸಾದರೂ ತುಸುವೆ ದೂರ ತೆವಳುವ
ಬಸವನ ಹುಳುವಿಗೆ ಬೆನ್ನಲ್ಲೆ ಮನೆ
ತಾಸಿಗೆ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಮೈಲು ಓಡುವ ಚಿರತೆಗೆ
ಸದಾ ಮನೆಯ ಕೊರತೆ
ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿ ಗೀಜಗ
ಗೂಡು ಕಟ್ಟುವುದೊಂದು ಸೋಜಿಗ
ತನ್ನಂಟಿನ ಸಿಮೆಂಟಿಲೆ
ಶಿಸ್ತಾದ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುವ
ಜೇನು-ಗದ್ದಲು-ಗೊದ್ದ
ಅವರಿಗುಂಟು ದೊಡ್ಡ ಬಳಗ
ದುಡಿಮೆಗವರು ಸದಾ ಬದ್ಧ
ಸಿಮೆಂಟಿಲೆ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿ
ವಾಸಿಸುವ ಮನುಜ ಒಂಟಿ
ಜೀವ ಎಂಬ ಜಾಲದಲಿ
ಕಾಣುವುದೇಣಿಸಲಾಗದು
ಕಾಣದವೆಷ್ಟೋ ಯಾರೂ ಕಾಣರು
ಮೇಲು-ಕೀಳು ಹೋಳಿಕೆ
ಭೇದ-ಭಾವ ಎಣಿಸದೆ
ಜೀವಕೋಟಿ ಸಲಹುವ
ನಿನಗೆ ಯಾರು ಸಾಟಿಯೆ?

ಅಂಟಿತ್ಯಾಕೊ ಮನುಜ ಕುಲಕೆ
ಮೇಲು-ಕೀಳಿನ ಹೋಲಿಕೆ
ಹೋಲಿಸುವರೆನ್ನ ಕೋಗಿಲೆಗೆ
ಅದರ ವಸಂತಕಾಲದ ಮಧುರ ಉಲಿತಕೆ

ಕಾಗೆ ಎಂದು ಕೋಗಿಲಲ್ಲಿ
 ಕೋಗೆಲೆಂದು ಕಾಗೆಯಲ್ಲ
 ಕುಹಕಮಾಡಲ್ಯಾಕೆ
 ಕುಹೂ-ಕುಹೂ ಹೋಲಿಕೆ
 ಉಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಕ್ರಾ ಕ್ರಾ ಅರಚುವೆ
 ಕಂಡಾಗ ಅಗುಳನ್ನವ
 ಬಳಗವ ಕರೆಯಬೇಡವೆ
 ಮಳೆ-ಗಾಳಿಗೆ ಅಲುಗಾಡದ
 ಎನ್ನ ಗೂಡು ಭದ್ರ
 ಹುಡುಕಾಡಿ ತರಲು ಗಟ್ಟಿ ಕಡ್ಡಿ
 ಬಲವಾದ ಕೊಕ್ಕು ಬೇಡವೆ
 ಹಿಮದ ನಾಡು ದಟ್ಟ ಅಡವಿ
 ಹಕ್ಕಿಯೊ ಹೈಟಿಕ್ಕು ನಗರವೊ
 ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಲೆನಗುಂಟು ಬುದ್ಧಿ
 ದುಡಿಮೆಯಲೆ ಎನಗುಂಟು ಸಿದ್ಧಿ

ನನ್ನ ಸಹಜೀವಿ ಕೋಗಿಲ
 ಬಣ್ಣವೊಂದೆ ಎನ್ನಂತೆ ಕಡುಗಪ್ಪು
 ಹೆಣ್ಣು ಬಣ್ಣ ಬೂದು ಚುಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು
 ಕಣ್ಣು ಮಣಿ ಕೆಂಪು ಕೆಂಪು
 ಬೂದು ಬಣ್ಣದ ಕೊಕ್ಕು
 ಮಧು-ಮಧುರ ಅದರ ಉಲಿತ
 ವಸಂತಕ್ಕಲ್ಲ ಸೀಮಿತ
 ತನ್ನ ಗಡಿಯ ತಿಳಿಯಲು
 ಸಂಗಾತಿಯ ಸೆಳೆಯಲು
 ಮರೆ ಮಾಚಿ ನೆಲೆ ಕಾಣಲು

ತತ್ತಿ ಒಡವ ಕಾವಿಲ್ಲ
 ಗೂಡು ಕಟ್ಟೊ ಕಲೆಯಿಲ್ಲ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ದು. ಸರಸ್ವತಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 1963 ರಲ್ಲಿ ಜನನ. 'ಹೆಣೆದರೆ ಜೇಡನಂತೆ', 'ಜೀವ ಸಂಪಿಗೆ' ಇವು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. 'ಹೀಗೆನ್ ಮಾಡಿರಿ' ಅನುಭವ ಕಥನ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವನವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಲೇಖಕಿಯರ ಸಂಘ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಜೀವ ಸರಪಳಿ'ಯಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಉಲಿತದಷ್ಟೆ ಕಾಗೆಯ ದುಡಿಮೆಯೂ ಮುಖ್ಯ. ಕವಿತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಭೇದ-ಭಾವ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿದೆಯೆ? ಚರ್ಚಿಸಿ.
೩. ನಿಸರ್ಗದ ಜೀವಜಾಲಕ್ಕೂ, ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವಜಾಲಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನು?

೨. ಪರವಶ

– ಜಯಂತ ಕಾಯ್ದಿಣಿ

ಆಶಯ: ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಮದುವೆಗೆ ಹೋದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆಯ ಕವಿಯೊಬ್ಬನೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಾಗ ಅದುವರೆಗೂ ಬಹುತೇಕ ಅಪರಿಚಿತವಾದ, ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಒಂದೊಂದೇ ವಿವರಗಳು ಕವಿಯನ್ನು ಒಂದು 'ಪರವಶ' ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಅವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಹೊಸ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಕವಿತೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ.

ಈ ಮನೆಯ ಸ್ತಬ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ
ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬೇಡಿ
ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲೋ ಮದುವೆಗೆ ಹೊಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದ
ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮನೆ ಮುಗಿದು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.
ಇಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆಯ ಪಕ್ಕ ಆ
ಭರಣಿಯ ಒಳಗೆ ಈ ಬುಜಾವಿನ ಹಿಂದೆ
ಭದ್ರ ಮುಚ್ಚಳ ಹಾಕಿಟ್ಟ ನಸುನಗುಗಳು ಇವೆ.
ನಂಬಿ. ಅಂತೆಯೇ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ
ಯಾರು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟರು ಕೇಳಬೇಡಿ
ಈ ಬೆಡ್‌ರೂಮಿಗೆ ಬನ್ನಿ ಇಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲ
ತೇವದಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆಯ ಭಾಸವಿದೆ
ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮಂಟಪದ ರಾದ್ಧಾಂತ ಇದೆ
ನಂಜಿದೆ. ಫಿಜ್ಜಿನೊಳಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು
ಕಾಡಿಟ್ಟ ಸಮಶೀತೋಷ್ಣ ರುಚಿಯಿದೆ
ತೂಗುಬಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಮೈ ಗಂಧ ಅಕೋ
ಪಲ್ಲಂಗದಡಿ ಮುದುಡಿದ ಕಾಗದಗಳ ನಡುವೆ
ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಪಿಸುನುಡಿಗಳ ಮೊಗ್ಗು.
ಹೊರ ಬನ್ನಿ ಹಜಾರಕ್ಕೆ-ಪುಟ್ಟ ಹನಿ ಚಿಗುರು
ಗಿಡಗಳಿವೆ ಡಾಲ್ಫಿನ್ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ
ಮಟಮಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಿದ್ದೆ ಅವಕ್ಕೆ
ನೀರ್ಕುಡಿದ ಅಗಣಿತ ಕನಸು
ಬೆರಳಿಟ್ಟು, ನೋಡಿ ಅವು ಮಾತಾಡುತ್ತವೆ
ನೋವಿಗೆ ರಸೀದಿ ಹುಡುಕುವ ನೀವು ಪೆಚ್ಚಾಗಬೇಡಿ
ಅವುಗಳ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಸೊಗಸಿಗೆ.
ಸೋಫಾದಡಿ ಚಪ್ಪಲಿಗಳು ಹಳೆ ಕನವರಿಕೆಗಳಂತೆ
ಹರಡಿವೆ. ಒಡೆದ ಪತ್ರಗಳು ಒಣಗಿವೆ.
ಒಳಬಚ್ಚಲಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ನೀರು ಹೀರಿದ ಗಾಳಿ
ಅತ್ತಿತ್ತ ಒಡಾಡಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ಅಗರಬತ್ತಿಯ ಬೂದಿ ಅಲುಗಿಸಿ
ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿದೆ.
ಇಂಥದೇ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ದೇವತೆಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ

ಕಿಟಕಿಗಳ ಮೂಲಕ

ಇಡೀ ಮನೆಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತ ಬಂದೊಂದಾಗಿ ಬಂದೊಂದಾಗಿ
ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ
ಯಾವುದೋ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುಂಡ ಮಗುವೊಂದು
ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಕವಿತೆಯ ಸದ್ದಿಗೆ
ಅವರು ವಿವಂಚಿತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಜಯಂತ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ (1955, ಗೋಕರ್ಣ) ಕವಿ, ಕತೆಗಾರ, ಚಿತ್ರಸಾಹಿತ್ಯಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ನೀಲಿಮಳೆ, ದಗಡೂಪರಮಾನ, ಅಶ್ವಮೇಧ, ರಂಗದಿಂದೊಪ್ಪು ದೂರ, ತೂಫಾನ್ ಮೈಲ್ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಪರವಶ ಕವಿತೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಾಗ ಕವಿಗೆ ಆವರಿಸುವ ಬಗೆ ಎಂತದು?
೩. ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳು ಕವಿಗೆ 'ಪರವಶ' ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ಅ ಆ ಮತ್ತು

- ಪ್ರೊ. ಎಚ್. ಗೋವಿಂದಯ್ಯ

ಆಶಯ: ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಸವಲತ್ತುಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾದ ಶೋಷಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಅಕ್ಷರಲೋಕಕ್ಕೆ ಮೊದಲಬಾರಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಾಗ ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ವೇದನಾಮಯ ವಾಸ್ತವಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗಳು ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಸಚಿತ್ರವಾಗಿ ಮೂರ್ತಗೊಂಡಿವೆ.

ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಕೈಕಾಲು ಆಡಿಸಿದಾಗ
ಕತ್ತಲೆ ಗೂಡಿನ ಅವನ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ
ಒಲೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು
ಕಪ್ಪು ಕೈಕಾಲುಗಳ ಬೆಂಕಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಯುತ್ತಾ
ಅಪ್ಪ ಮೋಟು ಬೀಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಉಸಿರಾಡಿದ
ಕುದಿವ ಗಂಜಿಗೆ ಜೀವಗಳು ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದವು
ಅವನ ಎದೆ ಗೂಡೊಳಗೆ
ತೆವಳಿ ನಿಂತು ನಡೆದಾಡಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು
ಇಸ್ಕೋಲು ಗೋಡೆಗಳ ನಡುವೆ ನಿಂತೇ ಬಿಟ್ಟಾಗ
ಕರಿ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಹುರಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಅಪ್ಪನ ಮೀಸೆ
ನಾಮದ ಮೇಸ್ಪರ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನೆಲ ನೋಡಿತು.
ಕತ್ತಲೆ ಬೋರ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ಕಲಿತ ಅ ಆ
ಅಕ್ಷರಗಳ ನಡುವೆ ಅವು ಅಪ್ಪನ ಆಶೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದುವು
ನಮ್ಮೂರು ಕೇರಿ ಸಮಾಧಿಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದುವು
ಅಸ್ಥಿಪಂಜರಗಳ ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ
ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಾತುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದುವು
ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹುಡುಕುತ್ತಾ
ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಗ ಎದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ
ಕಾಕಿ ಡ್ರೆಸ್ಸಿನ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಮೂಡಿ
ಮೀಸೆ ಬೆಳೆದು ಅಡರಿಕೊಂಡು
ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಾಣದಾದೆ
ಆದರೆ
ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಗುಡಿಸಲ ಹರಕು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ
ಅ ಆ ಮೂಡಿಸಿದಾಗ ಅಂದು
ಅವ್ವ ಕೊಟ್ಟ ಮುತ್ತುಗಳು ಕೆನ್ನೆ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಇವೆ
ಅಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟ ತೂತು ಕಾಸು ಉಡುದಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಇದೆ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಹೆಚ್. ಗೋವಿಂದಯ್ಯ (ಜನನ 1954, ಮೈಸೂರು) ಗಮನಾರ್ಹ ಕವಿ. ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಕವಿತೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಉರಿದ ಮರ, ಅ ಆ ಮತ್ತು, ಮಾರ, ನನ್ನೂಡುಕುವ ಅಪ್ಪನಿಗೆ, ಒಂದು ಪತ್ರ ಇವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಅಕ್ಷರ ಲೋಕದಿಂದ ವಂಚಿತವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ವೇದನೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.
೨. ಬಡತನದ ಬವಣೆ 'ಅ ಆ ಮತ್ತು' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ? ವಿವರಿಸಿ.

೨. ದಲಿತಲೋಕ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ? ನಿರೂಪಿಸಿ.

ಘಟಕ-III

೧. ಒಂದು ಬಾಗಿಲು

- ಪಿ. ಲಂಕೇಶ

ಆಶಯ: ಆದರೆ ಆಧುನಿಕಗೊಂಡಿರುವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ನೈತಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದೇ ಇಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ನಾನು ಹೀಗೆ ಅನಗತ್ಯ ತೊಂದರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೂ ಅರಳಿಸಿ ಉಗಾದಿಗೆ ಎಳೆಯ ಕಾಯ ಬಿಡುವ ಮಾವಿನ ಮರಗಳು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯವಾದ ಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮಾವಿನ ಮರದ ಒಂದು ಹೀಚು, ಕಾಯ ಕೂಡ ಕಳವಾಗಬಾರದು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲು, ಓದಲು ಒಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಈ ಮನೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಮುನ್ನ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಜನ ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ರೇಗಿ ದೊಡ್ಡ ರಾಧಾಂತವಾಗಕೂಡದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೆ ಎಷ್ಟೇ ಚೆಂದವಾದರೂ, ಎಷ್ಟೇ ಸಾಲವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಬೇಗ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಶುರುವಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕೂತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಮನೆ ನೀಡಲಾರದು. ಈ ಮರವೇ ಏಕೆ ಬೇಕಿತ್ತು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಅರಳಿಮರ ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಅನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕೂರುವ ಸುಖ ಹೇಗೆ ಉತ್ತಮ? ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ಮೀರಿರುವ ನಾನು ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ವರ್ಷ ಈ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇರಬಹುದು... "ಬನ್ನಿ ಸಾರ್, ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಈ ಸ್ಟೈಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೇ?" ಎಂದು ಮೇಸ್ತ್ರಿ ದಾಸ್ ಕರೆದ. ಎದ್ದು ಆತನ ಬಳಿ ಹೋದೆ. ಸುತ್ತ ಜನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೆರುಮಾಳ್ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಚೂರು ಹಾಕುತ್ತ ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಸುರಕಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ: ಹತ್ತಾರು ಜನ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಸುಣ್ಣ ಹೊರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಸ್ತ್ರಿ ದಾಸ್ ನನಗೆ ತೋರಿಸುವುದು ಕೂಡ ಸುಮ್ಮನೇ, ಆಮೇಲೆ ತಾನು ತೋರಿಸಿದ್ದ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ. ತಪ್ಪಾದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ.

ಅದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಸುತ್ತ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬಳು ಮುದುಕಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಮುನಮ್ಮ, ರಾಜಮ್ಮ, ಮುನಿಯಮ್ಮ... ಹೀಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಹೆಸರಿಗಿಂತ 'ಚಿನ್ನಮ್ಮ' ಎಂದು ಪೆರುಮಾಳ್ ಕರೆಯುವುದು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮುದುಕಿಯ ಹೆಸರು ಚಿನ್ನಮ್ಮ. ಐವತ್ತರಿಂದ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ವಯಸ್ಸಾಗಿರಬಹುದಾದ ಈ ಹೆಂಗಸು-ಎಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಕುಳ್ಳಿ, ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ ಹೂವಿತ್ತು. ಪೆರುಮಾಳ್ ಕೂಡ ಬೇಕೆಂತಲೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಬೇಗ ಬೇಗ ಎಂದು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ತಮಾಷೆ ಮತ್ತು ಕೀಟಲೆ ಇತ್ತು. ಮುದುಕಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೆಳುನಗೆ ಇತ್ತು. ದಾಸ್ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿದ. 'ಯಾಕೆ ಈ ಹೆಂಗಸು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ?' 'ಯಾಕಿಲ್ಲ ಸಾರ್, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕರೀತಾರೆ, ಮುದುಕಿ ಕಡಿಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೆ ನಾಳೆ ಯಾರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕರೆಯೋ' ಅಂದ. ಕುಳ್ಳನೆ ಮುದುಕಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಓಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನವಿದೆ. ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದೆ. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ, ನೋವು, ದೇಹ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವ ಅಪಾಯಗಳೆಲ್ಲ ಇವೆ. ಅದು ಕೂಡ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. "ಸ್ವಾಮಿ..." ಎಂಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಧ್ವನಿ ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು.

"ಏನು?" ಅಂದೆ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತ್ರಾಣ ಅವಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಿತ್ತು. ಬಿಳಿಕೂದಲು, ಸುಕ್ಕುಮುಖ, ಕುರುಡುಕಣ್ಣು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಹೇಳುತ್ತ ಕೈಚಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು.

ನನಗೆ ಅವಳ ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಯಾರಾದರೂಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆಯುವ ಇಷ್ಟ ಕೂಡ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿಂತಳು. "ಹೋಗೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡು" ಅಂದೆ. ಪೆರುಮಾಳ್ ಎತ್ತರದ ಕಿಚಾಯಿಸುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆದ. ಆಕೆ ಹೋದಳು.

ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತೆಲುಗು ಬರುವ ಮುನಿರಾಜುವಿಗೆ "ಆ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಕರಿ" ಅಂದೆ.

ಆತನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ಆ ಮುದುಕೀನ ಇಲ್ಲಿ ಕರಿಯಲೇ' ಎಂದು ಎಲ್ಲರ ಸದ್ದು ಮೀರುವಂತೆ ಕೂಗಿದ. ಮುನಿರಾಜು ಇದೆಲ್ಲ ಮೋಜನ್ನುವಂತೆ ನಗುತ್ತ ಚಿನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ.

"ಆಕೆ ಅದೇನೋ ಹೇಳ್ತಾಳೆ-ಕೇಳು" ಅಂದೆ. ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದುಭಾಷಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಮುನಿರಾಜುವಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಅವಳತ್ತ ನೋಡಿದ. ಅವಳು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮುಂಚೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿಯತೊಡಗಿದಳು. "ಏನಂತೆ?" ಅಂದೆ.

"ಆಕೆಗೆ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಂತೆ ಸಾರ್. ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಗ್ಲಿಲ್ಲಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಬ್ಯಾಡ್ಡಾದ ಹಲಗೆಗಿಲಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಾಗ್ಲಿಗಾಗುತ್ತೆ ಅಂತಾಳೆ" ಅಂದ.

ನೋಡಿದ ಒಂದೆರಡೇ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಆಕೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದನೊಬ್ಬನನ್ನು ಅವಳ ಊರು ಯಾವುದು ಅಂತ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಊರ ಹೆಸರು ಜಟ್ಟಿಗೆರೆ. ಯಾರಿಗೂ ಆಕೆಯ ಊರು ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕುಟುಂಬದ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಏನೇನೋ ಹೇಳಿದರು. ಆಕೆ ಒಬ್ಬಂಟಿ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಗಂಡ ಯಾವುದೋ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ಜವಾನನಾಗಿದ್ದು, ಕುಡುಕನಾದ ಆತ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು.

ಮೊನ್ನೆತಾನೆ ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಆ ಒಕ್ಕಣ್ಣಿನ ಒಬ್ಬಂಟಿ ಮುದುಕಿ ಈಗತಾನೆ ಸರಿದ ಮಳೆಗಾಲ ಹೇಗೆ ಕಳೆದಳು. ಕಾಯಿಲೆಯಾದಾಗ ಯಾರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೂಲಿ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದಾಗ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಕಾಂಕ್ರಿಟ್ ಹಾಕಲು ಸೆಂಟರಿಂಗ್‌ಗೆ ತಂದ ಹಲಗೆಗಳಿವೆ. ಅವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಬದಲು ಇಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದು ಹಾಳಾಗುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಮೇಸ್ತ್ರೀ ದಾಸನನ್ನು ಕರೆದೆ.

"ಮೇಸ್ತ್ರೀ, ಆ ಮುದುಕಿ ಒಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದೆಯಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಏನು ಮಾಡೋಣ?" ಅಂದೆ.

ದಾಸ್‌ಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. "ಹಲಗೆ ಬೇಕು ಅಂತ ಕೇಳ್ತದೆ. ಹಲಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಆಕೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಫ್ಲೇಂ ಬೇಕಲ್ಲ? ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ? ಅಂದೆ.

"ಆ ಬಾಗಿಲ ಅಳತೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದು" ಅಂದ ದಾಸ್. ಆತನೇ ಆ ಮುದುಕಿಯ ಜಟ್ಟಿಗೆರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಳತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಹಿಂಜರಿದೆ. ಆದರೆ ದಾಸ್ ಒಂದು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ತೆಗೆದ: "ವಾಸ್ಕಲ್‌ಗೆ ಬೇಕಾದ ಮರ ಇಲ್ಲಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡೋದು ಸಾರ್?"

"ಅಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ವಾಸ್ಕಲ್‌ಗಳ ಮರವನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡರಾಯಿತು? ಎಂದು, "ಜಟ್ಟಿಗೆರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಮುದುಕಿಯ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಅಳತೆ ತರ್ತೀರಾ? ಅಂದೆ. ಆತನಿಗೆ ಆಕಾಶ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಂತಾಗಿರಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ತುರ್ತಾಗಿ ಇರುವ, ಇಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾಡತೊಡಗಿದವು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ವಾಸ್ಕಲ್‌ಗೆ ಸಾಗುವಾನಿ ಮರ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಆಗುವ ಖರ್ಚು, ಮರಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ವಿಳಂಬ, ಅದನ್ನು ತೋಟಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸತೊಡಗಿದ. ದಾಸ್ ಜಟ್ಟಿಗೆರೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ನನಗೆ ದುಭಾಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಮುನಿರಾಜುವನ್ನು ಕರೆದು ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆತ ದಾಸ್‌ನಷ್ಟು ಪುರುಸೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಆಸಾಮಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಳ್ಳಿಗನ ವರಸೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿರಬಹುದು

ಅನ್ನುವಂತೆ ನೋಡಿದ. ಆತನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ಸಾಗುವಾನಿ ಮರದ ವಾಸ್ಕಲ್, ಕದ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುವ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದೆ. ನನಗೆ ಆಕೆಯ ತೆಲುಗು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ನಾನು ಹೋದರೆ ಜಟ್ಟಿಗರೆಯ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೋ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಬಂದಂತೆ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಆಕೆಯ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆತ ನನ್ನ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನಂತೆ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ, "ಆಗ್ನಿ ಸಾರ್, ಇವತ್ತು ಹೋಗಿ ಅಳತೆ ತರ್ತೀನಿ, ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಮನೆಗೆ ವಾಸ್ಕಲ್ ಇಡೋಕೆ ಸರಿಯಾದ ಗೋಡೆಗಳೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ?" ಅಂದ.

"ಅದೆಲ್ಲ ಇರಲಿ, ಸೂರು ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿದೆ. ಎಂಥ ಬಾಗಿಲಾದರೆ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತೆ ಅಂತ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ಬಾ. ಮಿಕ್ಕಿದೆಲ್ಲ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೇನೆ" ಅಂದ.

ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮುತುವರ್ಜಿ ಆದದ್ದು ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ತಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮುನಿರಾಜು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಷಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ನಾನು ತಮಾಷೆಗೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಕೆಲವರು, ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂದು ಕೆಲವರು ಕನ್ನಡವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಸಂಜೆಯಾದಂತೆ ಅವರು ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೋದರು; ಮುನಿರಾಜು ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಜೊತೆಗೆ ಹೋದ. ಮನೆಗೆ ಹೋಗದ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವಿಧವಿಧವಾದ ಬೇಡಿಕೆ ಮಂಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಒಬ್ಬನ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಮುರಿದುಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಿಮೆಂಟನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಗೋಡೆ ಮುಗಿಸಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳ ಹಸು ಗಬ್ಬವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾರದಷ್ಟು ತಾಪತ್ರಯವಾಗಿತ್ತು.

ನಾನು ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವ ನನ್ನ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಆದರೆ ನನ್ನ ಹಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಕೂಡದೆಂದು ಚುರುಕಾಗಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಗಟ್ಟಿಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದ: "ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಬುದ್ಧಿಗಿದ್ದಿ ಇದೆಯೆ? ಆ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾದ ಮುದುಕಿ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಒಂದು ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಕುರುಡಿಯಾದ ಆಕೆಗೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಡೋದಕ್ಕೂ ದುಡಿಯಲು ತ್ರಾಣವಿರುವ, ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಇರುವ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೆ? ನೀವು ಈ ರೀತಿ ಯೋಚಿಸೋದಾದ್ರೆ ನಾಳೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರಬೇಡಿ. ದಾಸ್‌ಗೆ ಹೇಳ್ತೇನೆ" ಅಂದ. "ಬೇಡಿಸಾರ್ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ" ಅಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಾಯವಾದರು. ಮುನಿರಾಜು ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮನೆಯ ಅಳತೆ ತಂದು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದ. "ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್, ಗುಡ್ಡು, ಸೂರು ನಾಲ್ಕಡಿ ಎತ್ತರ ಇದೆ. ಒಳಗೋಗಾಕೆ ಎರಡು ಕಂಬ ಇದಾವೆ" ಅಂದ.

ದಾಸ್ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಿದ್ದ. ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವೇ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆಯೆಂಬಂತೆ ಆತನ ಸಹಾಯಕರಾದ ಬಡಗಿಯವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೋಪ್ಪಾ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಮರ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿ ವೇಳೆ ಪೋಲು ಮಾಡಬೇಡಿ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬಾಗಿಲನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಷ್ಟು ವಿಷಯ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಇದ್ದದ್ದು ಒಂದೇ ಪರಿಹಾರ. ನನ್ನ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ಹುಚ್ಚೆಂದು ತಿಳಿಯತೊಡಗಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಗದರಿಸಿ, ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಮಾತ್ರ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಇದು ಕೂಡ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡಿದೆ. ಇದರಿಂದೆಲ್ಲ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡರೆ ವಾಸಿ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ನಾಳೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು. ಅಥವಾ ಆಕೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ಅಥವಾ ಇಡೀ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಮರೆತು ಸುಮ್ಮನಾಗುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಹೊಳೆಯಿತು. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಮುದುಕಿಯಾದ ಈಕೆಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ ಕೊಡಿಸಲು ಯಾಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು?

ಅದು ಹೊಳೆದೊಡನೆ ಮನಸ್ಸು ಹಗುರವಾಯಿತು. ಅವತ್ತು ಸಂಜೆಯೇ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕರೆದು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ ಕೊಡಿಸುವ ಪ್ರೋಸೀಜರ್ ಕೇಳಿದೆ. ಅದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಮಂತ್ರಿ ಇಬ್ಬರ ಇಲಾಖೆಗೂ ಸೇರಿದ ವಿಷಯವೆಂದೂ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಫಾರಂ ಇರುವುದಾಗಿಯೂ ಅದನ್ನು ಗ್ರಾಮಲೆಕ್ಕಿಗನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನ ಶಿಫಾರ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್‌ಗೆ ಮುದುಕಿಯ ಫೋಟೋ, ಚಹರೆ, ಪರಿಚಯದ ಜೊತೆಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಈಗಾಗಲೇ ಜಟ್ಟಿಗರೆಯ ಅನೇಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಕೇಸು ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ನಾನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಆಕೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವೇತನ ಸಿಕ್ಕರೂ ಸಿಕ್ಕಬಹುದೆಂದೂ ಗೆಳೆಯರು ಮತ್ತು ಜಟ್ಟಿಗರೆಯನ್ನು

ಬಲ್ಲವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದೊಂದು ಪರ್ವತಕಾರವಾಗಿ, ಕರ್ಮಕಾಂಡವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿ ಈ ಹಾಳು ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿಬಿಡುವುದು ವಾಸಿ ಎಂದು ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ದುಭಾಷಿ ಮುನಿರಾಜುವನ್ನು ಕರೆದೆ.

ಆಕೆಗೆ ನೋವಾಗದಂತೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಾನವೀಯತೆ ಮಿರುಗುವಂತೆ ನನ್ನ ವಾದ ಸರಣಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದೆ. ಮುನಿರಾಜುವಿಗೆ ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರೆ ಆತ ಎರಡೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ನಾನು ಬಾಗಿಲು ಕೊಡುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಲಿ ಎರಡೂ ಆಕೆಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕಂಡದ್ದರಿಂದ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ತನ್ನ ಸುಕ್ಕು ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗೆ, ದೈನ್ಯ ಬೆರೆಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಏನೋ ಹೇಳಿದಳು. ಮುನಿರಾಜು, "ಪರವಾಗಿಲ್ಲವಂತೆ ಸಾರ್. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೇವರು ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಾನಂತೆ" ಅಂದ.

ನನಗೆ ರೇಗಿತು. ಅದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ. ಈ ದೇವರು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ತಬ್ಬಲಿತನ ಏಕೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು- ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಂಡು "ಇಲ್ಲಯ್ಯ, ಬಾಗಿಲನ್ನೇ ಕೊಡ್ತೇನೆ. ಆಕೆ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತಗೊಂಡು ಏನು ಮಾಡ್ತಾಳೆ? ಈಕೆಗೆ ಬಾಗಿಲು ಮಾಡಿಕೊಡುವವರು ಯಾರು?" ಅಂದೆ. ಮುನಿರಾಜು ವಿಧೇಯನಾಗಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಕಪ್ಪು, ಸುಕ್ಕು ಮುಖ ಹಾಗೇ ಇತ್ತು. ಒಕ್ಕಣ್ಣು ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತಿತ್ತು. ಕುಳ್ಳು ಹೆಂಗಸು ಈಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಅಂದವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೆ, ಕಣ್ಣು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಈಕೆಯ ಗಂಡ ಈಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಜನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಳಜಿಯಾದರೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಏನೇನೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದಾಸ್ ಮತ್ತು ಬಡಗಿಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, "ದಾಸ್ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ" ಅಂದೆ. ನನ್ನ ಧ್ವನಿ ಕರೋರವಾಗಿತ್ತು.

"ಈ ಕೆಲಸ ಸಂಜೆಯೊಳಗೆ ಆಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀನು ನಾಳೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರೋದು ಬೇಡ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈಗ ರೆಡಿ ಇರುವ ವಾಸ್ಕಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಸೂರಿಗೆ ಹೋದೋ ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕಡಿಗ ಕತ್ತರಿಸಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಸ್ವ ಮಾಡಿ ಕದ ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಇವತ್ತೇ ನೀವೆಲ್ಲ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬರಬೇಕು. ಮುನಿರಾಜು ಎಲ್ಲನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ" ಅಂದ.

ವಾಸ್ಕಲ್ ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ ಮರ ಪೋಲಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ. ಈ ವಾಸ್ಕಲ್‌ಗೆ ಸಾಗುವಾನಿ ಹಲಗೆಯೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಲ್ಲ ಎಂದು ಮುಂತಾದರೆ ಬಗ್ಗೆ, ಸಾಗಿಸುವ ವಾಹನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಲು ದಾಸ್‌ಗೆ ಕಾತರವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮರಗೆಲಸದವರು ನನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಾಗಿಲು ಫೇಮನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಸಾಗುವಾನಿ ಹಲಗೆಯಿಂದ ಕದವಾಗಿ ರೂಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ವಿಷಯ ಕೂಡ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ತೆಲುಗು, ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವುದೆಂಬ ನೆದರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ನನ್ನ ಹುಚ್ಚಿನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಮುನಿರಾಜುವನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ವಿಷಯ ಏನೆಂದು ವಿವರಿಸಲು ಹೇಳಿದೆ. ಆತ ಹಿಂಜರಿದ. ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಂಗಸಲ್ಲವೆಂದೂ ಆಕೆ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಗತಿ ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತೆಂದೂ ಅವರೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ. ನಾನು ನಕ್ಕೆ. ನೂರಾರು ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿಗಳೂ ನೀಚರೂ ಆದ ಈ ದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮನದೂ ಒಂದು ಘಟ್ಟವಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಹ ಆಕೆಯ ಕುಳ್ಳ ದೇಹ, ಬದುಕುವ ಆಶೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ-ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿತು.

ಆಮೇಲೆ ಆದದ್ದನ್ನು ಹೇಳಲು ಹಿಂಜರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಬಾಗಿಲು, ಕದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಜಟ್ಟಿಗರೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ಉದಾರವಾದ ಮಜೂರಿಯನ್ನೇ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದೆ. ವಿಷಯವನ್ನು ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ದಾಸ್‌ಗೆ ತಾಕೀತು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ತೋಟದಿಂದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಭಾರ ಇಳಿದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಆದರೆ ನನಗೆ ಆಘಾತ ಕಾದಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತನ್ನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಆನಂದಿಸುತ್ತ ಇರಬಹುದೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ನಮ್ಮದಿ ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಆಕೆ ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಕೂಡ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಮುನಿರಾಜುವಿಗೆ ಅನುಮಾನವಾಗಿ ತಾನೇ ಜಟ್ಟಿಗರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಗುತ್ತ, "ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಗುಡಿಸಿಲಿನಾಗೆ ಚಿನ್ನಮ್ಮನೂ ಇಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಬಾಗಿಲೂ ಇಲ್ಲ! ಅದನ್ನು ತಗೊಂಡು

ಪರಾರಿ!" ಅಂದ. ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಾದೊಡನೆ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲ ನಗತೊಡಗಿದರು. ದಾಸ್ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿದರೂ ಒಳಗೊಳಗೇ ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತನದ ಬಗ್ಗೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ನಾನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ ಬಾಗಿಲು ಮತ್ತು ಕದಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಸಾವಿರದೈನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ ಎಂದು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮರದ ಬೆಲೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಟೀಕಿಸತೊಡಗಿದ; ಕೆಲಸಗಾರರೂ ಇವತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ, ನಗುನಗುತ್ತಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕ್ರೂರ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ, ನೋವು, ಕಳೆತನಗಳು ಕೂಡ ಜನಕ್ಕೆ ಆನಂದ ತರಬಹುದಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಹುಚ್ಚು ನನಗೆ ಆನಂದ ತರಬಲ್ಲದಾದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ತಪ್ಪು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ.

ಎರಡು ದಿನ ಕಳೆಯಿತು. ಅಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು. ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಸಂಜೆಯ ತಂಪು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಚಿಟ್ಟೆ, ಕ್ರಿಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಾದ್ಯ ಶುರುಮಾಡಿ, ಹಕ್ಕಿಪಕ್ಕಿಗಳೆಲ್ಲ ಗೂಡು ಸೇರಿದ್ದವು. ದಟ್ಟ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ತೋಟ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ದಣಿವು, ಏಕಾಂಗಿತನ ತುಂಬ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಆಕೃತಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕುಳ್ಳಗೆ, ಮರದ ತುಂಡಿನಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಆಕೃತಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಎಂದು ಹೊಳೆದು ಎಲ್ಲರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಕಪ್ಪಗೆ ನಿಂತೇ ಇದ್ದಳು. ಮುನಿರಾಜು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕೂಗಿದೆ. ಅವನು ಬಂದೊಡನೆ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, "ಏನಾಯಿತು ಕೇಳು" ಎಂದು ಮುನಿರಾಜುವಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆತ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಏನೇನೋ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. ದಣಿದು ಸುಣ್ಣವಾದಂತಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಧ್ವನಿ ಕೂಡ ಕ್ಷೀಣವಾಗಿತ್ತು. ಅಳಲು ಕೂಡ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೂ ಮುನಿರಾಜು ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅನುಮಾನ ಬಂದು ದಾಸ್‌ನನ್ನು ಕರೆದೆ. ತಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಾಸ್‌ಗೆ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು. ತನ್ನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಯಾರೋ ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆಂದೂ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋದ ತಾನು ಕೂಗಿಕೊಂಡರೂ ಊರ ಯಾರೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದಳು. ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಸುತ್ತಾ ಸೇರಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಾರರು ಆಕೆಯನ್ನೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ ಆಕೆಯೇ ಕದ್ದಿರುವುದಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಮಾತು ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಇಂಥ ಒಂದು ಆಪಾದನೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬರುವುದೆಂದು ಆಕೆ ಊಹಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ, "ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕದಿಯುವ ನೀಚರೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೆ?" ಅಂದೆ.

ಅದಕ್ಕೆ ದಾಸ್, "ಅದು ಗುಡಿಸಲು ಸಾರ್, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಪಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿದ ಸಾಗುವಾನಿ ಬಾಗಿಲು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ, ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಡೆದಂತೆ ನಿಂತಿತ್ತು. ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅನ್ನೋದು ನನಗೆ ಆಗಲೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು" ಅಂದ.

ಆತನ ಮಾತು ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತನಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಪರಿಸರವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕೇವಲ ಹುಂಬತನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯ ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟದಾಗಬಲ್ಲದು, ಅದರಿಂದ ಊರವರಿಗೆ, ಪೋಲೀಸರಿಗೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನ ಮಾತು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

"ಏನಮ್ಮಾ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದೆ?" ಎಂದು ದಾಸ್ ನನ್ನ ಎದುರು ಪಾರ್ಟಿಯವರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಆಕೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ರಾಚಿದ.

ಅವಳು ಮುಗ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ನನ್ನಷ್ಟೆ.

ಇವರನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾಡಲು ನಾನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹುಚ್ಚು ಹುಮ್ಮಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೇಗೂ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಈಗಾಗಲೇ ನನ್ನ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವ, ಮುಗ್ಧತೆ ಅಥವಾ ಮೂರ್ಖತನವೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಈ ಒಂದು ತಬ್ಬಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ನೋಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ನನಗನ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, "ದಾಸ್, ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ" ಅಂದೆ.

"ಹೇಳಿ ಸಾರ್" ಎಂದು ಆತ ನಿರುತ್ತಾಹದಿಂದ ಹೇಳಿದ.

"ನಾಳೆಯಿಂದ ಈ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸೋಣ. ಇದರಿಂದ ಮಹಾ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಗುವುದು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇದೆ. ನೀವು, ಮಿಕ್ಕ ಕೆಲಸದವರು ಎಲ್ಲರೂ ಎರಡು ದಿನ ಜಟ್ಟಿಗರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಗುಡಿಸಲು ಸರಿಮಾಡಿ, ತಕ್ಕ ಬಾಗಿಲ ಹಾಕಿ ಬರಬೇಕು" ಅಂದೆ.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೌಹಾರಿದ ಮುನಿರಾಜು ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ. ಆಕೆ ಈಗ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಂತೆ ಚಲಿಸಿದಳು. ತುಟಿ ದುಗುಡದಿಂದ ಅಲುಗಿತು. ಅಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು. "ಬೇಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮಗೆ ಕೈ ಮುಗಿತೇನೆ - ಬೇಡಿ ಸ್ವಾಮಿ" ಎಂದಳು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ.

ನಾನು ಅವರೆಲ್ಲ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ಕೂಡಲೆ ಏನೋ ಹೊಳೆದು ಹುಚ್ಚು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಚೀರಿದೆ, "ಮುನಿರಾಜೂ...."

ಅವನು ಬಂದು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ನಿಂತ. ಮಿಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನೂ, ದಾಸ್‌ನನ್ನೂ ಕೂಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದರು. ದಣಿವು ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು.

"ಮುನಿರಾಜು".

"ಏನ್ನಾರ್?"

"ನನ್ನ ಹುಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಲ ಸತ್ಯ ಹೊಳೆಯುತ್ತೆ. ಈ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಕಳ್ಳಿ ಅಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸ್ತಿದೆ. ಈ ತಬ್ಬಲಿಗೆ ನಾನೇನೂ ಮಾಡೋಕೆ ಆಗ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ತೇನೆ" ಅಂದೆ.

"ಏನ್ನಾರ್?"

"ನೀನು ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆಕೆಯ ಬಾಗಿಲು, ಕದವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸದೇ ಇದ್ದೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪೊಲೀಸ್ ಕಂಪ್ಲೇಂಟ್ ಕೊಡ್ತೇನೆ?"

ಆತ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದ. ಏನೇನೋ ಸದ್ದು ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿಸಿದೆ. ಅಳತೊಡಗಿದ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ದಾಸ್‌ನನ್ನು ಬೈಯತೊಡಗಿದ. ನಾನು ಏದುಸಿರಿಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದೆ, "ಈ ಲೋಫರ್ ದಾಸ್‌ನ ಸಹಾಯ ತಗೊಂಡು ನೀನು ಬಾಗಿಲು, ಕದವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕು".

ಕೆಲಸಗಾರರೆಲ್ಲ ನಾನೀಗ ನಿಜಜೀವನದ ಆರೋಗ್ಯಕರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಪಿ. ಲಂಕೇಶ (೧೯೩೫-೨೦೦೦) ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಕೊನಗನವಳ್ಳಿಯವರು. ಇವರು 'ಲಂಕೇಶ್' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಬಿಚ್ಚು, ತಲೆಮಾರು, ನೀಲುಕಾವ್ಯ, ಇಂಚರ, ಚಿತ್ರಸಮೂಹ ಕವನಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕ, ಬಿರುಕು, ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು, ನಾನಲ್ಲ, ಉಮಾಪತಿಯ ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್ ಯಾತ್ರೆ, ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಲು ಕರಗುವ ಸಮಯ, ಮಂಜು ಕವಿದ ಸಂಜೆ ಎಂಬ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಗಿಳಿಯು ಪಂಜರದೊಳಗಿಲ್ಲ, ತೆರೆಗಳು, ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿ, ಪೊಲೀಸರಿದ್ದಾರೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಗುಣಮುಖ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಎಂಬ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್ ಮತ್ತು ಅಂತಿಗೊನೆ ಎಂಬ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ಚಿತ್ರಕತೆಗಾರರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕಥಾನಾಯಕ ಮಾವಿನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
೨. ಮೇಸ್ತ್ರಿದಾಸ್‌ನ ಕುತಂತ್ರಗಳಾವುವು?
೩. ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂತದು? ವಿವರಿಸಿ.
೪. 'ಒಂದು ಬಾಗಿಲು' ಕಥೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ಸಂಬಂಧ

- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆಲನಹಳ್ಳಿ

ಆಶಯ: ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಿಘಟನೆಯು ಮನುಷ್ಯನ ತಪ್ಪು ನಡೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು 'ಸಂಬಂಧ' ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಯ ಅಡ್ಡಗೋಡೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೂಡಿ ಬದುಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕತೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಹೇಣ್ಣ ಪರಪುರುಷನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನಸ್ಸು ಲೈಂಗಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ.

ತಲೆ ಸಿಡಿದು ಚೂರಾಗುವಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಂದು ರೂಮಲ್ಲಿ ಕೂತಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಮ್ಮದಿ ಆಯಿತು. ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳ ಕೂರ ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಚಿಗುರಿ ನಿಂತು ನನ್ನ ರೂಮಿನ ಚಾವಣಿಯ ಮೇಲೆ ತಂಪು ನೆರಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವ ದೊಡ್ಡ ಸಂಪಿಗೆ ಮರ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿತ್ತು. ರೂಮಿನ ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆರೆದೆ. ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆವರು ಮೈಗಂಟಿ ಒದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿದೆ. ಸಿಮೆಂಟು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಯಾಗಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಉರುಳಾಡಿದೆ. ಮೈ ತಣ್ಣಗಾದರೂ ಒಳಗೆ ಮಾತ್ರ ಧಗೆ. ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಕಟ. ಸ್ನಾನದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಜೋರಾಗಿ ನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸಿ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಕೂತೆ. ಸಾಕೆನಿಸುವರೆಗೂ ಕೂತೆ. ಮತ್ತೆ ಮಲಗಿ ಸಿಗರೇಟು ಹಚ್ಚಿದೆ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳಿದೆ ಎನ್ನುವ ನೆನಪು ಚುಚ್ಚಿತು. ಟೀಬಲಿನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ "Problems of Philosophy" ಯನ್ನು ತೆರೆದು ನಾಲ್ಕು ಪುಟ ತಿರುವಿದೆ. ಬೋರಾಯಿತು. ಬಿಸಾಡಿದೆ. ಇವತ್ತೇಕೆ ಹೀಗೆ? ಸುರುಳಿ ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಹೊಗೆ ಬಿಟ್ಟೆ. ಮುಗಿಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಹಚ್ಚಿದೆ. ಹೊಗೆ ಕಾರಿದೆ. ಒಳಗಿನ ಉರಿ ಆರಲಿಲ್ಲ. ಮಣ್ಣಿನ ಹೂಜಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಗಟಗಟನೆ ಕುಡಿದೆ. ತಣ್ಣಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೇಕೆ? ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಯೇ? ಲಲಿತಳ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಭೇಟಿಯೇ? ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಹಠಾತ್ತನೆ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತ ಲಲಿತ - ಹೀಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗೆ ಕಾರಣಳೆ? ಯೋಚಿಸಿದೆ.

ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಲಲಿತ ನನಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು? ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಆಡಿ, ಓದಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳ ಮನೆಯ ಹಜಾರ ದಾಟಿ ನಡುಮನೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲೊಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಜ್ಜ, ಅವ್ವ ಕೂಡ ಅವಳ ಮನೆಯ ಹಜಾರದ ಅಂಚಿನಿಂದ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಮುತ್ತೆಲ್ಲ ಬರಿ ಶೂದ್ರರ ಮನೆಗಳಿದ್ದರೂ ಊರಿಗೊಂದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಾಗಿದ್ದ ಲಲಿತಳ ಅಪ್ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಕ್ಕೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ ದನ ಮೇದು ಕತ್ತಲಾದರೂ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಅಜ್ಜ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಲಲಿತಳ ಅಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ 'ಬಾಯ್ಕಟ್ಟು' ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು 'ಬಾಯ್ಕಟ್ಟು' ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ದನವನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಬಂದರೂ ಹುಲಿಯಾಗಲೀ ಕಿರುಬನಾಗಲಿ ತಿನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ದನ ಹಟ್ಟಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಕಟ್ಟನ್ನು ಒಡೆದುಬಿಡುತ್ತಾರಂತೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದರೆ ವಿಭೂತಿ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಡುವುದೂ ಲಲಿತಳ ಅಪ್ಪನ ಕೆಲಸ. ನಾನು ಹೋದಾಗ ಅವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬಂದು ಕೆಂಪು ಮಗುಟ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಡುಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಲಿತ ತನ್ನ ಅಪ್ಪ 'ಬಾಯ್ಕಟ್ಟು' ಮಾಡುವಾದ ದೇವರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದಿದ್ದಳು. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಒಂದು ಸಲ ಕದ್ದು ನೋಡಿಬಿಡುವ ಕುತೂಹಲ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾರಿಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೆಳಗಲ ಮನೆ ಸಿದ್ದೇಗೌಡನ ಮೇಲೆ ದೇವರು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಧೂಪ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ ಅವನು ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಕರ್ಪೂರದ ಬಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ನುಂಗಿದ ಹಾಗೆ ಗುಳಕ್ಕನೆ ನುಂಗುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗೆ ಸೋಜಿಗ. ಲಲಿತ ಮಾತ್ರ "ನಿಮ್ಮ ಸಿದ್ದೇಗೌಡನ ಮೇಲೆ ಬರೋದು ದೇವಲ್ಲ ಅದೊಂದು ಥರ ಗಾಳಿಯಂತಪ್ಪ: ದೇವು ಗೌಡ ಜಾತಿಯವ ಮೇಲೆ ಬರೋಲ್ಲವಂತೆ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳ್ತು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಲಲಿತಳ ಮನೆಯ ದೇವರು ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ? ನೋಡಲೇಬೇಕು. ಲಲಿತಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಜನವಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಅವಳ ಅಪ್ಪ, ಅಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸದಾ ವಟಗುಟ್ಟುವ ಒಂದು ಅಜ್ಜಿ. ಒಂದು ದಿನ ವಿಭೂತಿ ಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಆ ಅಜ್ಜಿ, ಲಲಿತ ಯಾರೂ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಲಲಿತಳ ಅಪ್ಪ ಒಳಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಹೋದಾಗ ನಾನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತೆ. ಒಂದೊಂದೆ ಒಂದೊಂದೆ ಕಳ್ಳ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಾ ಇವತ್ತು ಹೇಗಾದರೂ ಇವರ ಮನೆಯ ದೇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಬಿಡುವಾ ಎಂದು ಹೊಸ್ತಿಲೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲಿತ್ತೋ ಅಜ್ಜಿ "ಅಯ್ಯೋ ಶೂದ್ರ ಮುಂಡೇದೆ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗುಟ್ಟಲೋ...." ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ತೋಳಲ್ಲಿ ಸೌದೆಯಿರುಕಿ ಬಂದು ನಿಂತು ಬಡಿಗೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿಗಿಯಿತು. ನಾನು ಅಳುತ್ತಾ ಹಜಾರ ದಾಟಿ ನಿಂತೆ. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿದರು. ಎಲ್ಲರ ಮುಖವನ್ನು

ನೋಡಿದೆ. ಅಪರಾಧಿ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಚಿಕೆ, ಭಯ, ಧರಧರ ನಡುಗಿದೆ. ಲಲಿತ ಓಡಿ ಬಂದವಳು ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರುವ ಹಾಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಅವಳ ತಾಯಿ 'ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಪಾಪ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಹುಡುಗ' ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮುದುಕಿ, "ನಿಮಗೊಂದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಶೂದ್ರ ಮುಂಡೇವ, ನಾಳೆ ನಿನ್ನಜ್ಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಸ್ತೀನಿ" ಎಂದಾಗ ನನಗೆ ಮಂಡಿ ಚಿಪ್ಪು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಮೊರ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ. ಲಲಿತಳ ಅಪ್ಪ "ನಿಲ್ಲೋ" ಎಂದು ವಿಭೂತಿ ತಂದು ಮೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಮೊರವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಹಟ್ಟಿ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿಯುವಾಗ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದ ಲಲಿತ ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನೂ ಅಳುಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲೂ ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದವು.

ಅದೇ ಮುಖ-ಇವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದು. ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹುಳುಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ತೋರಿಸಲೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಲಲಿತ ಸಿಕ್ಕಿದಳು. ಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕೆ ಗುರುತೇ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದ ನನ್ನ ಎದುರು ನಿಂತು "ನಾನು ಲಲಿತ, ನೆನಪಾಗಲಿಲ್ಲವ" ಎಂದಾಗ ನನ್ನ ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದಂತಾಯಿತು. ಮೂರು ವರ್ಷದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿರುಕಿ ನಿಂತ ಲಲಿತ ಬದಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಬಾಲ್ಯದ ನನ್ನ ಸಂಗಾತಿ. ತಿದ್ದಿ ಮಾಡಿದ ಗೊಂಬೆಯಂಥ ಲಲಿತ. ಎಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಮರೆವು. ಎಂಟೇ ಎಂಟು ವರ್ಷ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಎಂಥ ಕಂದರ.

ಲಲಿತಳನ್ನು ಕೊನೆಯ ಸಲ ಕಂಡದ್ದು ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ - ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಾನಕೊಟ್ಟು ದೇವರು ಮಾಡಿಸಿದ ರಾತ್ರಿ. ಅವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ ಈಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಅವತ್ತು ಬೇಕಾದವರೆಲ್ಲ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ನಾನೂ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಲಲಿತಳ ಅಪ್ಪ, ಅಜ್ಜಿ, ಅವ್ವ ಕೂಡ ಬಂದು ಕೂತಿದ್ದರು. ಲಲಿತ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಓದು ಮುಗಿದು ನಾನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ಲಲಿತ ಅಲ್ಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ, ನಾನು ಆಗೀಗ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ-ಏನಾದರೂ ನೆಪದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವತ್ತೇಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಹಟ್ಟಿ ಬಾಗಿಲು ನೂಕಿ 'ಲಲಿತ' ಅಂದೆ. ಲಲಿತ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮನ ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, 'ಯಾರದು' ಎಂದಳು.

ಹಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹಣತೆಯ ಬೆಳಕಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊದಲ ಸಲ ಲಲಿತ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡದ್ದು. ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಏನೇನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಲಲಿತ ಮೊದಲ ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡ ತಕ್ಷಣ ಚಿಮ್ಮಿ ಬಂದು ಮಾತಾಡಿಸದೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಸಮೀಪ ಹೋಗಿ 'ನಮ್ಮ ಮನೆಗೇಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಲಲಿತ' ಅಂದೆ. ಲಲಿತ "ಇನ್ನೇಲೆ ಎಲ್ಲೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗ್ಬಾರಂತೆ. ನಂಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡ್ಬಾರಂತೆ" ಎಂದಳು. ಹಾಗೆ ಮುಂದುವರೆದು "ಅದ್ದೆ ಯಾರ ಜೊತೆಯೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೂ ಮಾತಾಡಬಾರ್ಬಂತೆ" ಎಂದಳು. ಅವಳ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಟು ನಿಂತೆ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಲಲಿತ ತುಂಬಾ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಂಡಳು. ಬಟ್ಟಲುಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಮೊಗೆದು ಕುಡಿಯುವ ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವಳು "ಅಪ್ಪ, ಅಜ್ಜಿ, ಬಂದರೆ" ಎಂದು, ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ನಕ್ಕು ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಒಳಗೆ ಚಿಲಕ ಇಕ್ಕಿದಳು. ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ಕತೆ ಕೇಳುತ್ತ ನಿದ್ದೆ ಹೋದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಮಾವನ ಮಗ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಲಲಿತಳ ಮದುವೆಯಾದ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದ. ಅವನು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದಾಗ ನನ್ನೊಳಗಿನಿಂದ ಏನೋ ಕಳೆದು ಹೋದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಲಲಿತಳ ಜೊತೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಮುಂದಿನ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳ ಕೆಳಗಿನ ಕಲ್ಲು ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕೂತೆ. ಲಲಿತಳ ಕಣ್ಣು ಸುತ್ತ ಗೆರೆಗಳು. ನಿಸ್ತೇಜ ಮುಖ, ಹರುಷವೇ ಚಿಮ್ಮುವ ಹಾಗಿದ್ದ ಲಲಿತ ಒಣಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಗಳನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತ, ಇವಳು ನನ್ನ ಮೂರನೆ ಮಗಳು ಎಂದಳು. ಇವಳಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕದೊಂದಿದೆ ಎಂದಳು. ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿ ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು ಎಂದಳು, ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ ಆಯಿತು. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ತನ್ನ ಕತೆ ಹೇಳಿದಳು. ಸಮೀಪದಿಂದ ನೋಡಿದೆ. ಅವತ್ತು ಕೊನೆಯ ಸಲ ಅವಳ ಮನೆಯ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ನಿಂತ ಏರಿಳಿವ ಸುಂದರ ದೇಹ ಅಗಿದುಗಿದ ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯ ಹಾಗೆ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾಳು ಜಾಳಾದ ಸೀರೆ. ಮಗುವಿಗೂ ಹರಕು ಲಂಗ, ಜಂಪರು, ತುಂಬಾ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಎಂಟೇ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಬದುಕಿನ ವಸಂತ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದೆ. ಅವಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಸಾವಿರಾರು ಹುಡುಗಿಯರು ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಸುಖ ಸ್ವಪ್ನದಿಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳಾದ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಓದುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಲಲಿತ ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಗುಮಾಸ್ತನಾದ ಗಂಡನ ಜೊತೆ ವರ್ಗವಾದ

ಕಡೆಯೆಲ್ಲ ಒಲೆಯೂಡಿದ, ಬಸಿರಾದ, ಹೆತ್ತ ಮತ್ತೆ ಒಲೆಯೂಡುವ, ಬಸಿರಾಗುವ, ಹೆರುವ-ಲಲಿತ. ಲಲಿತ ತಿರುತಿರುಗಿ ಆಳಕ್ಕೆ, ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಲಲಿತಳ ಹಾಗೆಯೇ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ, ಹಾಗೇ ಬಡಕಲಾಗಿದ್ದ ಪುಟ್ಟ ಮಗಳ ಲಂಗ ಸರಿಸಿ, "ನೋಡಿ ವಾರದ ಹಿಂದೆ ಇವಳೆಲ್ಲೂ ಆಡ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ ನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲ ಹುಚ್ಚು ನಾಯೋ ಅಂತ ಭಯ" ಎಂದಳು. ಗಾಯ ಊದಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇವತ್ತೂ ಚುಚ್ಚುತ್ತಾರೆಂದು ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. "ಡಾಕ್ಟರು ಇನ್ನೆರಡು ದಿನ ನೋಡುವಾ ಆಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ಬೇಕಾಗಬಹುದು" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಳು. "ಈಗ ನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿದ್ದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಖಾಯಿಲೆಯಲ್ಲ. ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತೆ" ಎಂದ. "ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಕರ್ಮ" ಎಂದ ವೇದಾಂತದ ಮಾತಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಜೊತೆ ನಾನೂ ಹೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅವರು "ಹುಚ್ಚು ನಾಯೋ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಹುಡುಗಿ ಮಾತಲ್ಲಿನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ನೋಡುವಾ" ಎಂದರು.

ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಲಲಿತ ಹಠ ಮಾಡಿದರೂ ಬಿಡದೆ ಗಾಡಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆ. ನಡೆದೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದ ಲಲಿತಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ನಿನ ನೋವಿಗೆ ಬಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಗಾಡಿಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕೂತ ಲಲಿತ ಚಾಮುಂಡೀಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಡಿಗೆಮನೆ ಗುರುತು ಹೇಳಿದಳು. "ಬಿಡುವಾದಾಗ ಬನ್ನಿ" ಅಂದಳು. ಅವಳ ಮಗುವಿಗೆ ಏನೂ ಕೊಡಿಸಲೆ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದು ಆ ಮಗುವಿನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟು "ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿಂಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಲಲಿತ" ಎಂದೆ. ಲಲಿತ ಬೇಡ ಬೇಡ ಅಂದರೂ ನಾನೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. "ನಾಳೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೋಡ್ಬೇನೆ ಲಲಿತ" ಎಂದೆ. ಲಲಿತ ನನ್ನ ಕಡೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಾಡಿಯವನು ಕುದುರೆ ಓಡಿಸಿದ. ಭಾರವಾದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ರೂಮಿನ ಕಡೆ ನಡೆದ. ನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿದ ನೋವಿನಿಂದ, ಬಡತನದಿಂದ ಕೆಂಗೆಟ್ಟ ಮಗುವನ್ನು ನಿತ್ರಾಣಳಾದ ಲಲಿತ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ, ಅದೂ ಅಷ್ಟು ದೂರ ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ರಣರಣ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು-ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಕರುಳು ಕಿವಿಚಿದಂತಾಯಿತು.

ಕಾಟಿನ ಮೇಲೆ ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿ ತಿರುಗಿ ಯೋಚಿಸಿದೆ - ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನನಗೂ ಲಲಿತಳಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ? ಯಾಕಾಗಿ ನಾನಿಷ್ಟು ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಹೀಗೇಕೆ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ತೀರ ಉದ್ದೇಗಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತೇನೆ? ಲಲಿತ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಆದಾಗಿನಿಂದ ಹತ್ತಾರು ಭಾವನೆಗಳು ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹೊರಗೆ ಬಿಸಿಲ ರುಳ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆನಿಸಿತು. ಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿತು. ಜೀವಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಮ್ಮದಿಯೆನಿಸಿತು. ರೆಪ್ಪೆಗಳೂ ಭಾರವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಮಂಪರು ಮಂಪರು ನಿದ್ರೆ. ನಿದ್ರೆ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಲಲಿತ, ಅವಳ ಮಗಳು, ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿ-ಇವುಗಳದೇ ಕನಸು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಲಲಿತಳಿಗೆ ಬಂದು ಕಾಣುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೋ. ಸಂಜೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗುವ ಬದಲು ಅವಳ ಮನೆ ಹುಡುಕಿ ಹೋಗಿ ಬಂದರಾಯಿತೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ.

ಮೈ ಮುರಿಯುತ್ತ ಎದ್ದು ರೂಮಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದೆ. ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಂಪಿಗೆ ಮರದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಖ ತೊಳೆದು ಹೊರಟೆ. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲಲಿತಳ ಗಂಡನ ಕಂಡಿರದ ಆಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನೋ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮೂಡತೊಡಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಚಾಮುಂಡೀಪುರದ ಆ ಕೊಳಕು ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲಲಿತಳ ಮನೆ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ನಾಲ್ಕಾರು ಮನೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ವಠಾರದೊಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೆ. ಅಲ್ಲೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಲ್ಲಿಯ ಸಮೀಪ ನಾಲ್ಕಾರು ಹೆಂಗಸರು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಕಡೆ ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡ ತಕ್ಷಣ ಲಲಿತ ಕೊಡವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು "ಬನ್ನಿ" ಎಂದು ಒಂದು ಸಂದಿಯಿಂದ ಎರಡೇ ರೂಮುಗಳಿದ್ದ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಅಡಿಗೆ ರೂಮೊಂದು ಇಡೀ ಸಂಸಾರ ಕೂರುವ, ಮಲಗುವ, ಸಾಮಾನು ತುಂಬಿರುವ ರೂಮು ಇನ್ನೊಂದು. ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಲಲಿತಳ ರಕ್ತ ಮಾಂಸದ ನಾಲ್ಕು ತುಣುಕುಗಳು ಮಿಕ್ಕಿಮಿಕ್ಕಿ ನೋಡತೊಡಗಿದವು. ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೇನಾದರೂ ತಿಂಡಿ ತಂದಿದ್ದರಾಗಿತ್ತು ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ನಿಂತೇ ಇದ್ದ ನನ್ನತ್ತ ಮಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಕುರ್ಚಿಯೊಂದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೂಕಿ "ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದು ಲಲಿತ ನಲ್ಲಿ ಕಡೆ ಹೋದಳು. ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ಬಡತನ ಕಾಲೂರಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕೊಡ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಂದ ಲಲಿತ "ಮನೆ ತುಂಬಾ ಕೊಳಕು. ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಹುಡುಗರು ಹರಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ" ಎಂದಳು. ಸಣ್ಣದೊಂದು ಕಿಟಕಿಯಿದ್ದ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿಸುವಂಥ ಈ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಆರು ಜೀವಗಳು ಉಸಿರಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಹೊರಗೆ ಬೆಳಕಿದ್ದರೂ ಒಳಗೆ ಕತ್ತಲು ಕಾಲು ಚಾಚಿತ್ತು. ಲಲಿತ ಲೈಟ್ ಹಾಕಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ನಾನು 'ಕಾಫಿಗೀಫಿ ಏನೂ ಬೇಡ ಲಲಿತ' ಎಂದೆ. ಲಲಿತ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಲ್ಲೆ ಕಾಫಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಕುಡಿದೆ. ಅವಳು ನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯ ಸಮೀಪ ಕೂರುತ್ತ "ಅವರೂ ಬರುವ ಹೊತ್ತಾಯಿತು" ಎಂದಳು. "ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ ಲಲಿತ" ಎಂದೆ. "ಡಾಕ್ಟರು ಯಾವುದನ್ನೂ ನಾಳೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲೇನಿ ಅಂದಿದಾರೆ" ಎಂದಳು. ಹರಿದ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿದ ಹುಡುಗಿ ನೆನ್ನೆಗಿಂತ ಬಾಡಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿ ಕೈ ಮಗುವನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತ ಕೂತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಹುಡುಗ ಮಗ್ಗಿಟ್ಟು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೂತಿತ್ತು.

ಲಲಿತಳ ಜೊತೆ ಅವಳ ತಂದೆಯ ವಿಷಯ ಎತ್ತಿದೆ. ಲಲಿತ ಗಂಡನಿಗೂ ತನ್ನ ಅಪ್ಪನಿಗೂ ಯಾವುದೋ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಆಗಿದ್ದ ಜಗಳ; "ನೀನು ಸತ್ತರೂ ಅವಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೆಟ್ಟಿಸಲ್ಲ" ಎಂದು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಹೇಳಿ ಬಂದಿದ್ದು - ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.

ಅವಳ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವಳ ಗಂಡನ ಸಣ್ಣತನ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಅವಳ ಗಂಡ ಬಂದ. ಮುಳ್ಳು ಮುಖದ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ದೊಗಲೆ ಪ್ಯಾಂಟನ್ನು ಚರ್ಮದ ಬೆಲ್ವಿನಿಂದ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದ್ದ, ಅವನು ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಎದ್ದು ನಿಂತ ಲಲಿತ ನನ್ನನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು. ಅವನು ಲಲಿತಳ ಹಾಗೆ, ಅವಳ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೆ ಬಡಕಲಾಗಿರದೆ, ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಾಗಿದ್ದ. ಉದಾಸೀನದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತಾಡಿ ದೊಗಲೆ ಪ್ಯಾಂಟು, ಶರಟುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡದೆ ಟವಲೊಂದನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಹೊರಗೆ ಬಾತ್‌ರೂಮಿನ ಕಡೆ ಹೋದ.

"ಹೋಗ್ತೀನಿ ಲಲಿತ, ನಾಳೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರ್ತೀನಿ" ಎಂದೆ. "ಬೇಜಾರು ಮಾಡಿಕೊಬೇಡಿ ಅವರ ರೀತಿಯೇ ಹಾಗೆ" ಅಂದಳು. ಕನಿಕರವಾಯಿತು. ಅವನು ತಿರುಗಿ ಬಂದ. ರೋಮ ತುಂಬಿದ್ದ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ "ನಮ್ಮ ಮನೆ ಇಲ್ಲಿದೆ ಅಂತ ಹೇಗೊತ್ತಾಯ್ತು" ಅಂದ. ನಿನ್ನೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಲಲಿತ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದ. ಲಲಿತಳನ್ನು ಏನೋ ಅಂದ. ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಟು ನಿಂತೆ. ಅವನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಗಡಸು ದನಿಯಲ್ಲಿ "ಇವಳ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನಾವಿಲ್ಲದೀವಿ ಅಂತ ಹೇಳ್ಬೇಡಿ" ಎಂದ. "ಆಗಲಿ" ಎಂದೆ. ಲಲಿತ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಜೋಲು ಮುಖ ಮಾಡಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. "ಬರ್ತೀನಿ" ಎಂದಷ್ಟೆ ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಸರನೆ ಹೊರಟೆ.

ಡಾಕ್ಟರು "ಇನ್ನೆರಡು ದಿನದೊಳಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತೊಂದರೆ ಆಗುತ್ತೆ" ಅಂದರು. ಲಲಿತ ಅಳು ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಳು. ನಾನು 'ಆಗಲಿ ಸಾರ್' ಅಂದೆ. ಲಲಿತಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಲ್ಲು ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕೂತಿರು ಲಲಿತ ಬಂದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಡಾಕ್ಟರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದೆ. ಅವರು ಸಿಕ್ಕಿದರು. ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅವರು ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು R.M.O ಅವರಿಂದ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಕಾಗದವನ್ನು ಲಲಿತ ಕೈಲಿಡುತ್ತ "ಈ ಸಂಜೆಯೇ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಜೊತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ಮಗೂನ ಅಡ್ಡ್ ಮಾರ್ಡ್ಡು. ಕಾಗದ ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಇಂಟೆನ್ಸಿವ್ ನೋಡ್ಕೊಳ್ಳಾರೆ" ಎಂದೆ. ಲಲಿತ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ನಿನ ನೋವಿಗೆ ನರಳುತ್ತ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಲಲಿತ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿಯಲು ಪ್ರಯಾಸ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಅವಳ ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು "ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳಿ ಲಲಿತ" ಅಂದೆ. ಲಲಿತ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳಿದು ದಣಿದು ನಿಂತಳು. "ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಲ್‌ಡ್ರಿಂಕ್ಸ್ ಏನಾದರೂ ಕುಡಿದು ಹೋಗುವೆಯಂತೆ ಬಾ ಲಲಿತ" ಅಂದೆ. ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. "ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ರಂಪ ಮಾಡ್ತಿರವೆ" ಎಂದು ನನ್ನಿಂದ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಳು. "ಇಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರು ಲಲಿತ. ಗಾಡಿ ತರ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಹೊರಟೆ. ಬೇಡ ಅಂದಳು. ಎಂಥ ಕಷ್ಟದಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ. ದುಷ್ಟ ಗಂಡನಾದರೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಕೋಪಗೊಳ್ಳದ ಪ್ರೀತಿ.

ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕೂತ ಲಲಿತ ನೆನ್ನೆಯ ಹಾಗೆ "ಮನೆಯ ಕಡೆ ಬನ್ನಿ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನೇ "ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಬಿಟ್ಟು ಬರೋಣಿ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಬರೋಯಿಲ್ಲ" ಎಂದೆ.

ಏನು ಮಾತನಾಡಬೇಕಿತ್ತೋ ಮಾತನಾಡಲಾಗದೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಾ ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಉಕ್ಕಿಬಂದ ದುಃಖ, ಅಸಹಾಯಕ ಭಾವ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅದುಮಿಟ್ಟ ಹಾಗಿತ್ತು.

ಗಾಡಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು.

ನಾನು ನಿಂತೇ ಇದ್ದೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೇವದಿಂದ ಗಾಡಿ ಹೋದ ಕಡೆಯೇ ನೆಟ್ಟಿದ್ದವು. ಎದೆ ತುಂಬ ಭಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಲೇಜಿನ ಮುಂದಿನ ಪಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೂತೆ. ಮರಗಿಡಗಳು ಚಿಗುರಿ ಹಸಿರು ಕೆಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮೈ ತೊಳೆದು ನಳನಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನೆಲ ಮಾತ್ರ ಒಣಗಿ ಕರಕಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳ ಸುರಿವ ಬಿಸಿಲ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲೂ ಗಿಡ ಮರಗಳು ಚಿಗುರಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಸೃಷ್ಟಿ ತುಂಬಾ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು. ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸು ಲಲಿತಳತ್ತ ತಿರುಗಿತು. ಲಲಿತಳಿಗೆ ನಾನು, ನನಗೆ ಲಲಿತ ಏನಾಗಬೇಕು ಅನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈಗ ಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಳಿಗೆ ನೆನಪಿನ ಹಾಳೆಗಳು ಪಟಪಟನೆ ತೆರೆದವು.

ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಲಲಿತ ನಾನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿರದಿದ್ದರೂ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ತೀರ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಯಾವುದೋ ತಂತು ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದು, ನಾವು ಒಂದಾಗಿ ಆಡಿ, ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದುದು-ನೆನಪಾಗತೊಡಗಿತು. ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ನಾನು-ಲಲಿತ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಓದಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆ ಊರ ಕೆರೆಯ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಲಾಗಿದ್ದ ಹೊಂಗೆ ಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕೂತು ಮನೆಯಿಂದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಂದಿದ್ದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾನು-ಲಲಿತ ಮಾತ್ರ ಒಟ್ಟಿಗೆ. ನನ್ನ ಊಟ ಲಲಿತ ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದ್ದ ದಿನ "ಸ್ವಲ್ಪ ತಿನ್ನು ಲಲಿತ, ಏನೂ ಆಗಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ. ಲಲಿತ ಮಾತ್ರ "ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಾರೆ ನಾವು ಬ್ರಾಮಣ್ಯ ಶೂದ್ರರ ಮನೆ ತಿಂಡಿ ತಿಂದೆ ನರಕಕ್ಕೋಗ್ಗಿವಂತಪ್ಪ" ಎಂದಾಗ ಅಜ್ಜನ ಬಾಯಿಂದ, ಆಗಾಗ ನರಕದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ ಬಂದರೆ ಸಾಕು-ಊರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲೂ ಸಿಕ್ಕದ ಡೇಲಿಯಾ ಹೂವು ನಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮಾವ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಬೀಜ ತಂದು ಬೆಳೆಸಿದ್ದ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಎಲ್ಲರ ದನಗಳ ಕತ್ತಿಗೆ, ಹೆಂಗಸರ ತಲೆಗೆ ಬರಿ ಚೆಂಡು ಹೂಗಳಷ್ಟೆ ಗತಿ. ನಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಹತ್ತಾರು ಬಣ್ಣದ ಡೇಲಿಯಾ ಹೂಗಳು. ಹಬ್ಬದ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಸಂಜೆಯೇ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಬಂದ ಲಲಿತ ಹೊರಲಾರದಷ್ಟು ಹೂ ಕೊಯ್ದು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದುದು ಇಂಥ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ನಾನೂ ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದೆ. ಲಲಿತ ಕೂಡ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯುಟ್ಟು ತಲೆ ತುಂಬ ನಮ್ಮ ತೋಟದ ಹೂ ಮುಡಿದು ಚಿಮ್ಮುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಳು. 'ದೇವರವಾನೆ'-ಮೆರಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು, ನಮ್ಮ ಮನೆ ಆಳುಗಳೆಲ್ಲ ಅವತ್ತು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರದೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಆವೇಶದಿಂದ ತಮಟೆ ಬಾರಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಮ್ಮನ್ನೆ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹತ್ತಾರು ನೆನಪುಗಳು ಕಟ್ಟಿದವು. ಮನಸ್ಸು ಹಗುರವಾಗಿತ್ತು.

ಬೀದಿ ದೀಪಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಗಲೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯತೊಡಗಿದ್ದವು. ಎದ್ದು ಹೊರಟೆ.

ಮೂರು ಗಂಟೆ ಸಮಯ. ನಾಲ್ಕು ದಿನವಾಯಿತು. ಲಲಿತಳ ಮಗುವಿನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಎಂದು ಅವಳ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟೆ. ಬಿಸಿಲು ಇಳಿಮುಖವಾಗಿತ್ತು. ಲಲಿತಳ ಗಂಡನ ಅನಾದರ, ಅಸಭ್ಯತೆಯ ಮುಖ ನೆನಪಾಯಿತು. ಲಲಿತಳಿಗೆ ಯಾವ ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ಗಂಡ ಸಿಕ್ಕಿದ ಎಂದು ಕೊರಗಿದೆ.

ವರ್ತಮಾನದ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಿಶ್ಯಬ್ದವನ್ನು ಹೀರುವ ಹಾಗೆ ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಕಿರಿಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಮಗಳ ದನಿ ಕೇಳಿ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಂತು ತೆರದೇ ಇದ್ದ ಬಾಗಿಲೊಳಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದೆ. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತ ಕಿರುಚುತ್ತಿರುವ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈ ಮಗುವಿಗೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದ ಮೂಲೆಯನ್ನೂಡಿ ದಿಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲದ ಪರದೇಶಿಯಂತೆ ಕೂತ ಲಲಿತಳನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಉದ್ದವಾಗಿ ಉಸಿರುಬಿಟ್ಟೆ, ಲಲಿತಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆಳಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದವು. "ಯಾಕೆ ಲಲಿತ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆ?" ಅಂದೆ. ಲಲಿತ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು. ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಗು ದಿಗಿಲಿನಿಂದ ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿತು. ಅದನ್ನು ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಲಿತ ಕಣ್ಣೀರಿಸಿಕೊಂಡಳು. "ಯಾಕೆ ಲಲಿತ, ಆದದ್ದಾದರೂ ಏನು" ಎಂದು ಒಂದೇ ಉಸಿರಿಗೆ ಕೇಳಿದೆ. ಲಲಿತ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದಳು. "ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಏನು ಹೇಳಿದ" ಅಂದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ ನಡೆದ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅವನು ಅಷ್ಟು ಹಣ ಎಲ್ಲಿ ತರೋದು, ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಹೀಗೆ ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಕಿರಚ್ಚಾ ಹಾಗೆ ನಿಂತೋಗ್ತದಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಗ್ಧ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನ ಹಾಗೆ ಹಿಂಡಿ, ಇನ್ನೂ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ಅವನ ಮೃಗ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಹೇಸಿಗೆಯಾಯಿತು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದೆ. ಪಾಸ್ ಬುಕ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾಲೇಜಿನ ಸೊಸೈಟಿಗೆ ಹೋದೆ. ಆಗಲೇ ಅಕೌಂಟ್ ಕ್ಲೋಸಾಗಿತ್ತು. ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು "ನಾಳೆ ಡೇಟಿಗೆ ಚೆಕ್ ಬರೆದು ಕೊಡಿ ಸಾರ್, ನನ್ನ ಸ್ವಂತದ್ದೇ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ" ಅಂದ. ಅವನಿಂದ ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸೈಕಲ್ ಹತ್ತಿ ಲಲಿತಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ.

ಲಲಿತಳ ಮುಂದೆ ಹಣ ಇಟ್ಟೆ. "ಈ ಸಂಜೆ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಲಲಿತ ಅಂದೆ, ಕಿರುಚಿ ಕಿರುಚಿ ದಣಿದು ಹೋದ ಹುಡುಗಿ ನಿದ್ರೆಹೋಗಿತ್ತು. ಲಲಿತ ಮೌನವಾಗಿದ್ದಳು. ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿ ನುಂಗಿ ದಿನ ದಿನವೂ ಮೌನದ ಮುದ್ದೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಲಲಿತಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಸಂಕಟವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣಿಂದ ಪಟಪಟನೆ ನಾಲ್ಕು ಹನಿ ಉದುರಿದವು. ರೂಮಿಗೆ ಬಂದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲ ಶೂನ್ಯ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಇದೆಲ್ಲ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿದರೂ ಅವು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಧಟ್ಟನೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. "ಮನುಷ್ಯರು ಅಂದೇಲೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟಿ ಏನು ತಾನೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯ್ತು. ನಾವೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ ನಮಗೊಬ್ಬರು ಮಾಡ್ತಾರೆ-" ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಅವನ ಮಾತುಗಳು, ನನ್ನ ಹಾಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವ, ಬರೆಯುವ ಬುದ್ಧಿಜನ್ಮ ಮಾತಲ್ಲ. ಅವು ಅಂತಃಕರಣದ ಮಾತುಗಳು.

ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ, ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಚಾರವಂತನಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉತ್ಕಟ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಫಿಲಾಸಫಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಓದಿಗೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡೆ. ಹಲವಾರು ತಾತ್ವಿಕರ ನೂರಾರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿದೆ. ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಗಲು ಇರುಳು ಹೇಗಿದೆ.

ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನದಲ್ಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ವಿಚಾರವಂತನಾದೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆ. ನನ್ನ ಅವು ಕೆಟ್ಟು ಬಂದ ಮಗಳನ್ನು ಅವಳ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ತಂದು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಿಡುಕಿದೆ. ಅವು ಅವತ್ತು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಕರುಳು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹತ್ತಾರು ಸಲ ನಾನೆಂಥ ಹೃದಯಹೀನ ಪಶು ಎಂದು ಶಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಅವು ಅಂದು ಹಾಕಿದ ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿಗಳನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿವೆ. ಮಾನವೀಯತೆಯಿಲ್ಲದ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ, ವಿದ್ಯೆ, ಸಂಪತ್ತು ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ ನಿರರ್ಥಕವೆಂದು ಈಗ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಹೌದು. ಇವತ್ತಿಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಾದವು, ಲಲಿತಳ ಮಗು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹುಶಾರಾಗಿ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿದ್ದು ವಾಸಿಯಾಗುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವೇನಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಲಲಿತಳ ಗಂಡ ಏನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ಅನುಮಾನ.

ಲಲಿತಳ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟೆ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುವ ಹೊತ್ತು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಸಿದ್ದ ಟಾರು ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಟೆ. ಮರಗಳು ಕತ್ತಲನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಷ್ಟ ಬಣ್ಣ ಅನಿಷ್ಟದ ಸಂಕೇತ ಅಲ್ಲವೆ? ಬರಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಭ್ರಮೆ ಅನ್ನುತ್ತ ಲಲಿತಳ ಮನೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ.

ಹೊರಗೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಂಗಸನ್ನು "ಲಲಿತ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬಂದಿಲ್ಲವೆ?" ಅಂದೆ. ಆಕೆ "ಬೆಂಗಳೂರೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಆ ಮೊಗ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಕಿರುಚಿ ಕಿರುಚಿ ನಾಕು ದಿನದ ಹಿಂದೆ ಸತ್ತೋಯ್ಯು" ಎಂದಳು. ಕರುಳಿರಿಂದಂತಾಯಿತು ನನಗೆ. "ಲಲಿತಮ್ಮೋರು ನಿಮಗೇನಾಬೇಕು?" ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು. "ಅವತ್ತು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದವು ನೀವೆ ಅಲ್ಲವ" ಅಂದಾಗ "ಹೌದು" ಎಂದೆ. ಆಕೆ ಮುಂದುವರೆದು "ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಾಣ್ತೀರಿ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಮೊಲ್ವಾಗ ಬರ. ದೇವ್ರಂತ ಲಲಿತಮ್ಮೋರ ಸಾಯೋಬೀಳ ಹೊಡೆದ. ನಾವಿಲ್ಲೆ ಇದೆ ಕೊಂದೇ ಹಾಕ್ತಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮೂ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಅಂತಿದ್ದೆ. ಬಾಯ್ಗೆ ಹುಳ ಬೀಳ...." ಅವಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಂಗಸು ಬಯ್ಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.

ವಾಪಸ್ಸು ಹೋಗಲು ತಿರುಗಿದೆ. ಆ ಹೆಂಗಸೇ "ಅವ್ವಿಲ್ಲ, ಆ ಅಮ್ಮನ್ನ ನೀವೊಂದ್ಲೂ ನೋಡಿ" ಅಂದಳು. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಕೆಂಡ ಸುರಿದಂತಾದರೂ ಕಾಲೆಳೆಯುತ್ತ ಲಲಿತಳ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತೆ. ಬಾಗಿಲು ಅರ್ಧ ತೆರೆದಿತ್ತು. ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದನಿಯಲ್ಲಿ "ಲಲಿತ" ಅಂದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ "ಯಾರು" ಎನ್ನುವ ನಿರ್ಜೀವ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಬಾಗಿಲು ದೂಡಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ "ನಾನು ಲಲಿತ" ಅಂದೆ. ಲಲಿತಳ ಮುಖ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಪೌಡರ್ ಮೆತ್ತಿತ್ತು. ಎದ್ದು ಕೂರಲೂ ಶಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ಅವಳ ಎದೆಯನ್ನು ಅವಚಿಕೊಂಡೇ ಇತ್ತು.

ಲಲಿತ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬೆಳಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆನ್ನೆ ಮೂಳೆಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ರಾಕ್ಷಸ ಜಜ್ಜಿ ಬಿಸಾಡಿದ್ದಾನೆ. "ಮಾತಾಡು ಲಲಿತ" ಎಂದೆ. ಮೌನ. ಭಯವಾಯಿತು. ನಡುಗಿದೆ. ಲಲಿತ ಕಡ್ಡಿಯಂತಿದ್ದ ಕೈಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಸ್ವಾಂಧಿನತ್ತ ತೋರಿದಳು. ನೋಡಿದೆ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಹಣ, ಬರೆಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಡಾಕ್ಟರ ಕಾಗದ. ಲಲಿತ ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಮುದುರಿ ಹಿಂಡಿದೆ. ಲಲಿತಳ ಸಮೀಪ ಬಗ್ಗಿ "ನಿನಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದೆ ಲಲಿತ" ಅಂದೆ. ಲಲಿತ ನಿಶ್ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ "ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಕತ್ತು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಳು. ಕಣ್ಣು ಆಳಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದರೂ ನೀರುಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಲಲಿತ ಎದ್ದು ಕೂರಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಳು. "ಬೇಡ, ಹಾಗೇ ಮಲಗು ಲಲಿತ" ಎಂದೆ.

ದಿಕ್ಕೇ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕೊನೆಯ ಸಲವೆನ್ನುವಂತೆ ಲಲಿತಳನ್ನು ಹೃದಯ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡೆ. "ನಾನಿನ್ನು ಬರಲಾ ಲಲಿತ" ಎಂದೆ. ಲಲಿತ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂ ಕಾದು ನಿಂತೇ ಇದ್ದೆ. ಮೌನ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಆಲನಹಳ್ಳಿ (೧೯೪೭-೧೯೮೯, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆಯ ಆಲನಹಳ್ಳಿ) ತಪ್ಪ, ಫೀನಿಕ್ಸ್, ಗೀಜಗನಗೂಡು ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಕಾಡು, ಪರಸಂಗದ ಗೆಂಡೆತಿಮ್ಮ, ಭುಜಂಗಯ್ಯನ ದಶಾವತಾರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿವೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಹಾಡು, ಕಾಡುಗಿಡದ ಹಾಡು-ಪಾಡು ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಲಲಿತಾ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಕರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಪಂಚಾಮೃತ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಸಂಬಂಧ ಕಥೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.
೩. 'ಸಂಬಂಧ' ಕತೆಯ ಆಶಯ ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ಕಂತಿಯ ದೇಶಾಂತರ

– ಶ್ಯಾಮಲಾ ಬೆಳಗಾಂವಕರ

ಆಶಯ: ಉಪವಾದ-ವನವಾಸಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದು, ಕುಡುಕಗಂಡನ ಕಾಟ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಕಾಡು-ಮೇಡು ಅಲೆದು, ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಲಾಭವೇನು? ಲಾಭವೇನಾದರೂ...? ಎನ್ನುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ತಾನು, ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಹೊಣೆ ಏನು? ಊರಿನ ಗೌಡರ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಯಸಿ ಹೊಲ-ಗದ್ದೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಾ ಗೌರಮ್ಮ (ತವರುಮನೆಯವರ ಹೆಸರು) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ 'ಗೌರವಪೂರ್ವಕ'ವಾಗಿ ಬಾಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

“ಅಯ್ಯೋ ಶಿವನೇ, ಎನ್ ನನ್ನ ಬಾಳಿವೀ ಮಾಡಿದಿ! ಶ್ಯಾಮಲಾದೇವಿ ಬೆಳಗಾಂವಕರ ಮನ್ಯಾಗ ಅರಿಗಿಣೇ ಅಂತಾ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಟಗೊಂದು ದುಡಿದು ತೀಂದೇನಂದ್ರೂ ಜೀವಕ ಸುಕಾ ಇಲ್ಲಾ. ಮದಿವ್ಯಾಗಿ ಇವನ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಉರಿಲಾಕ ಹತ್ತಿ ಅರ ವಷ್ಯಾತೂ - ಮದಮದಲ ಆಟ ದುಡೀತಿದ್ವಾ - ಈಗ ಐದು ವರ್ಸದಿಂದೂ ಆಚೀ ಕಡ್ಡೀನ ಇಚೇಗೆ ಹಾಕಾಣೆಲ್ಲಾ ಸುಮಾಗ ಕುಂತ ತಿನ್ನಂದ್ರ ಅದೂ ಬ್ಯಾಡಾ... ನಾ ದುಡದ ತಂದದ್ದನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಕಸಗೊಂಡ ಕ್ಯಾರಾ. ಹೆಂಡಾ ಕುಡದು ಜೋಲಿ ಹೊಡಕೊಂಡ ಬರ್ರಾನ. ಮತ್ತೆ ಮನ್ಯಾಗ ರೋಟ್ಟಿಲ್ಲಾಂತ ನನ್ನಟ ತಳಸ್ತಾನ, ಹೀಗಾಗಿ ಯಾಪಾರಾಗಾರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಕೊಡೂದೂನು ನಿಂತ ಹೋಗಾಕತ್ತೂ - ಉಪಾಸಾ ವನರಾಸಾನೂ ಆತೂ - ಅಂತ್ಯೇಳಿ ನಾ ಆಟ ಇಗ್ಗೀ ಮಾಡೀ ಸಾವಕಾರಗ ಮದಲ ಆಟ ನದೀ ಮ್ಯಾಗ ಆಳ ಕಳಸಪಾ ಅಂತ ಸೂಚಿ ಕೊಟವೋಗಿದ್ದೇ - ಇಂದ ಆಟ ಯಾಪಾರಾನೂ ಉಣ್ಣಿವೆಂತ ಚಲೋ ಅತೂ ಅಂತ, ಇಟ ಸಾಲಾನಾರ ಸವೀತೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೇನೂ ಅಲ್ಲೇ ತಿನಿಸಿಗೊಂಡ ಬಂದ್ವೆಂತ ಬೇಶಾತೂ ನಂದೇನು ಮೂಳಿ ಜಲಮಾ ಹಾ ಅಯ್ಯೋ ಮೈಯ್ಯ ನೋವ.... ಅಪ್ಪಾ ಶಿವನೇ... ಸಾವಕಾರ, ಸಾಲಾ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ವೂ ನಂ ತಪ್ಪಾತೇನೋ ಎಪ್ಪಾ? ಅಂದಲ್ಲೇ ಶಿಂದಿಗೆ ರೊಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ಮಾರಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಂವಾ ಮೈಮುರಿ ತಳಿ ಸಿದ್ವಾ ರೊಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಸಾರ ಬರಲೀ ನನಗ ಶಿವನೇ... ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಕಟಗೊಂಡು ಈ ಎಮನ ಕೈಯಾಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೊರಬೀಳಬೇಕಂತ ಐಸ ಬಾರಿ ಇಚಾರಾ ಹಾಕಿನಿ. ಇಂದಿಲ್ಲಾ ನಾಳೆ ಸುಧಾರಿಸ್ಯಾನು ಅಂದ್ರ... ಅಗಾಣೆಲ್ಲಾ... ತೆಲೀಗೆ ಎಣ್ಣೆಲ್ಲಾ ಮೈಗೆ... ನೀರಿಲ್ಲಾ... ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರಿಬಿ ಇಲ್ಲಾ... ಗಾಳೀ... ಮಳೀ... ಚಳೀ ಅನ್ನದ ದುಡತಾ ತೆಪ್ಪಿಲ್ಲಾ... ಬ್ಯಾಡಪಾ ಪರಮೇಸುರಾ! ಇಂದ ಹುಣಿವೀ ಚಂದರಾಮನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಗಿ ಹೊಂಡತೇನಿ... ಇಕಾ... ಮಾದೇವಾ... ಎಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲೆ ಆಂವ ಸುಕದಿಂದಿರ್ಲಿ.... ನನ್ನ ಕುಂಕುಮಕಟ ಆಶೇವಾಗಿಲಿ...” ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಗಂಡನನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಂದಿಸಿದಳು. ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅರರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಒಂದೆರಡು ನೀರಿನ ಮಗಿಗಳನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳ ಒಂದೆರಡು ಹರಕು ಅಂಗಿಗಳನ್ನೂ ಎರಡು ಮೂರು ಚಿಂದಿಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಲೆಯ ಹಿಂದೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ 8-10 ಆಣೆ ರೊಕ್ಕಗಳನ್ನು ಲುಂಗಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಸಣ್ಣ ಮಗುವನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ದೊಡ್ಡ ಮಗನನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಆ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ತುಂಬಿದ ಸರಿಸಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದಡಗಿದಾಗ, ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದಾಳಾಕೆ. ತಾನು ಹೊರಟದ್ದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಬ ಅರಿವಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ, ಮೈ ಮೇಲೆಲ್ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಾಸುಳುಗಳೆದ್ದಿವೆ. ನೆತ್ತರು ಸೋರುತ್ತಿದೆ. ಉಟ್ಟ ಹರಕ ಲುಂಗಿ, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ಒಂದು ಹೊರೆ ಕರಿಮಣಿಗಳು, ನಿತ್ತೆಗೆಣ್ಣೆ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಜಡೆ ಗಟ್ಟಿ ಬಿಗಿದಿದ್ದ ಕೂದಲು ಸಿಂಬೆ, ಹಣೆಗೊಂದು ಬೊಟ್ಟು ಕುಂಕುಮ ಅದು ಸಹ ಕಣ್ಣೀರು ನೆತ್ತರುಗಳ ಹನಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಮುಖದ ಮೇಲುದುರುತ್ತಿದೆ... ಬಾಡಿ ಬಡವಾಗಿದ್ದ ಅವಳ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತವರದ ಕಡಗಗಳು. ಈ ಅಲಂಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಆ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಮುತ್ತಿನಂಥವರೆಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬೇಗ ಬೇಗ ಊರು ದಾಟತೊಡಗಿದಳು... ಅವಳ ಮೈಯ್ಯ ನೋವು. ಮನದ ದುಃಖ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದವು. ಹೋಗು ಹೋಗುತ್ತ ಹುಲಿಯಾನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು. ಅವನಿಗಷ್ಟು ವಂದಿಸಿ, ಬಾಲದ ಕಲ್ಲು ಬಡೆದ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು 8-10 ಆಣೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಪ್ಪಾ ಹುಲೀ ರಾಜಾ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನವಲ್ಲಾ ನಿನ್ನವೂ ಎನ್ನುತ್ತ ಊರು ದಾಟುವವರೆಗೆ ಅಡ್ಡ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯೋಣವೆಂದು ಗದ್ದೆಗಳ ಬದುವಿನಗುಂಟಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಳು.

ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಘಟ್ಟದ ಅಂಚಿಗಿದ್ದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂತೆವ್ವ ತನ್ನ ತಿಂದಿಗುಡುಕ ಗಾಂಜಾಬಡಕ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದದ್ದು. ಅವರ ನಾಯಕ ಮಕ್ಕಳ ಜಾತಿಯವರಂತೆ, ನಾಯಕ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ತಾವು ಪಾಂಡವರ ವಂಶಜರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವಳ ಹೆಸರು ಕಂತೆ ಅಂದರೆ ಕೊಂತೆವ್ವ ಕುಂತೆವ್ವ ಕುಂತೀದೇವಿ ಎಂದಿರಬಹುದೆ? ಗಂಡ ಹಣೆಗೆ ಕೊರೆಯುವುದು ತೋಟ ಹಿಡಿಯುವುದು ಚಾಪೆ ಹೆಣೆಯುವುದು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರ. ಹಾಗಾದರೆ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮಕ್ಕಳ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗತಿಯೇನು? ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗಾರರಿಗೆ ದಮ್ಮಯ್ಯ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿ, ಕಂತೆವ್ವ ಗೋಡಂಬಿಗಳನ್ನೂ ಹೂಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಣೆಗೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬುತ್ತಿಯ ಗಂಟಿನೊಡನೆ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚಾಪೆಯ ಸುರುಳಿ ಬಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಬೆನ್ನಿಗೊಂದು ಮಗುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಬೆನ್ನ

ಹಿಂದೆಯೊಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಹಿಟ್ಟಿನ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಡಿದು 1-2 ಗಂಡನಿಗಾಗಿಟ್ಟು, ಒಂದೆರಡು ತಾನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೀರ ಮುಗಿಯೊಂದಿಗೆ ದಾರಿಗೆ ಬಂದು ಬೆಳಗಾದೊಡನೆ ಒಮ್ಮೆ ಕುಳಿತಳೆಂದರೆ, ಸಾಯಂಕಾರದ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಿವನೇ ಜಲಮಾ ಎನ್ನುತ್ತ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳೆನ್ನದೆ ಹಳ್ಳಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಬಂದು ಮನೆ ಕಾಣುವಳು. ಹಗಲೆಲ್ಲ ಆದ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಲಿನ ಗಂಟನ್ನು ಸಾಹುಕಾರರಿಗೂ ಗುತ್ತಿಗೆಗಾರರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಾಮಾನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದವಳ ಇಷ್ಟ ಆದರೆ ಇವಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಸು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು ಹದ್ದಿನಂತೆ ಜಪ್ಪಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗಂಡ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಡಿದು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಹೋದವ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ನಾರುತ್ತ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೈಗಳ ಸುರಿಮಳೆ ಸುರಿಸುತ್ತ ಬರುವ, ಮತ್ತೆ ರೊಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲದ ಹಾಳು ಒಲೆಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾಗಿ ಕಂಠವ್ವಳನ್ನು ಕಂಡಕಂಡಂತೆ ಬೈದು ಹೊಡೆಯುವನು. ಒದೆಯುವನು. ಹೊಡೆತದಿಂದ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ನಸುಕು ಹರಿದೊಡನೆ ಅಪ್ಪ ಅಣ್ಣ ಎಂದು ಆನ್ಯರ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾಲು ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು! ಅಂಗಡಿಕಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾನು ಉದ್ದರಿ ತರಬೇಕು ಮಕ್ಕಳ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಬೇಕು ಇದು ಅವಳ ನಿತ್ಯದ ಹೋರಾಟ, ಸಾಯಂಕಾಲ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಉದ್ದರೀ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಹೇಗೂ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಬಂದು ಗಂಡ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆಳೆದುಬಿಡುವ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳು ಹುಲಿರಾಯನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲದ ಒಡೆದ ಪದರಿನಲ್ಲಿ 2-3 ಆಣೆಗಳನ್ನು ಮಗುವಿನ ಅಂಗಾಲ ತರುವ ನೆಪಮಾಡಿ, ನಡುವೇ ಎದ್ದು ಇಟ್ಟು ಬರುವಳು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಿಂದ ಸಾಲ ಹೇಗೆ ಮುಟ್ಟುವದು? ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ಅರಿವೆ ಅಂಚಡಿಗಳಿಗೆ ಉಪಾಯವೇನು? ಉದ್ದರಿ ಕೊಡುವವರಾದರೂ ಅದೆಷ್ಟು ದಿನ ಕೊಡುವರು? ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆಗಾರರೂ ಸಾಹುಕಾರರೂ ಅಂಗಡಿಕಾರರೂ ಉದ್ದರಿ ಕೊಡದಾದರು. ಕೈಗಡ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಂತೂ ಮೊದಲೇ ಬೇಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಬರುಬರುತ್ತ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲದ ಕಂಠವ್ವನ ಹಾಳು ಬಾಳಿ ಗೋಳನ್ನು ದೇವರಾಯನೇ ಬಲ್ಲ.

ಅಂದು ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಕರಿಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಜನರು ಜಾತ್ರೆಯಾಗಿ ಕೂಡವರು. ವ್ಯಾಪಾರ ಹೆಚ್ಚು ಹೀಗೆಂದು ಸರಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ನಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದು, ನಾಲ್ಕಾರು ರೊಟ್ಟಿ ಬರಿದು ಗಂಡನಿಗಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕವನ್ನು ತಾನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕೇನೇ ಆಳು ಕಳಿಸಲು ಗುತ್ತಿಗೆಗಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿ, ಹೂಮಾಲೆ, ಗೋಡಂಬಿ, ತಂಗು, ರಸಬಾಳೆಗಳನ್ನೂ ಹಣೆಗೆಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ನದಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅಂದು ಸುದೈವದಿಂದ 3-4 ರೂಪಾಯಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲು ಕೊಂಡು ಕುಡಿಸಿದಳು. 4-6 ರಸಬಾಳೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ತಟ್ಟೆಯ ಬುಡಕ್ಕೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಳು. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಒದ್ದೆ ಅರಿವೆ ಉಟ್ಟು ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದಳು. ಆರುಗಂಟಿಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆಗಾರರ ಆಳು ಬಂದ 2 ರೂಪಾಯಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು 1 ರೂಪಾಯಿ ಅಂಗಡಿಕಾರ ಅಣ್ಣನಿಗಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟು ಉಪ್ಪನ್ನು ತಂದು, ಮಿಕ್ಕ 12 ಆಣೆಗಳನ್ನು ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ತಂದು ಒಲೆಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿಟ್ಟಳು ಗಂಡ ರಭಸದಿಂದ ಬಂದ ಲೇ ಕಂತೀ ಇಂದ ಯಾಪಾರಾ ಬಾಳಾತಂಕ ಊರಂತ ಸುದ್ದಿ. ಹೂಂ ಬಿಚ್ಚುಉಡೀನ- ಅವಳಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಸೆಳೆದನು. ಅರಿಯದೆ ಟೊಂಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಚವಲಿಯೊಂದು ಉರುಳಿತು. ಸಾಕಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ, ಹೆಂಡ ಬಿಗಿದು 1 ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬಡಿದಿಟ್ಟು -6-7 ರೊಟ್ಟಿಗಳು ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ಇದ್ದವು. ಉಳಿದ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಜಗಳ ಅವಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಡೆದು ನೆತ್ತರು ಸೋರಹತ್ತಲು ಗಾಬರಿಯಾದ ಮೊದಲೇ ಕುಡಿದವ ರಾತ್ರಿಯೂ ಬಹಳವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದು ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದು, ಗೊಂಗಡಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ, ಮಧ್ಯಮಧ್ಯೆ ಬಡಬಡಿಸುತ್ತ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದ ರೊಟ್ಟಿಗಳು ಒಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇದ್ದವು. ಗಂಡ ಉಣ್ಣಲಿಲ್ಲವೆಂದವಳಿಗೂ ಊಟವಿಲ್ಲ. ಆತ ಹೆಂಡ ದಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಸಾಲೆ ಪುಗ್ಗೆಗಳನ್ನು ತಿಂದ ಸಂಗತಿಯು, ಆ ನಿಷ್ಪಾದ ನಿರ್ಮಲ ಜೀವಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಬಾವಿಯೊಳಗಿಂದ ನೀರು ತಂದು ಗಾಯ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ನೆರೆಳುತ್ತ ಮಕ್ಕಳೆರಡರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರದ ಜೋಕಾಲಿ ಬಿದ್ದ ಕಂಠವ್ವನನ್ನು ಈಗ ತಾವು ಊರ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟುರುವದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹುಲಿರಾಯ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನವೆಂದು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ವನದ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಂಠವ್ವನ ಹಾದಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಬರಗೊಡದೆ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತಿರುವನೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಗಾಗ ದೂರ ನಿಂತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಭಟಯನ್ನು ಬಾರಿ ಬಾರಿ ಕೇಳಿದಳು. ಕಂಠವ್ವ ದೊಡ್ಡ ಮಗು ಅರ್ಧ ಮೈಲು ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಾರದೆ ಅಳತೊಡಗಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆ. ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕೂಸಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ರೂಢಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದು ಮುದ್ದಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜೋತುಬಿದ್ದು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆಯಿತು. ದೊಡ್ಡವನನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಮಗವನ್ನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಾವರಿಸುತ್ತ ಇಲ್ಲದ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಓಡಹತ್ತಿದಳು. ಬೆಳಗಿನ ಐದಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲೊಂದು ಹಳ್ಳವು ಹತ್ತಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳೂ ಎದ್ದಿದ್ದವು. ತಂಗಳ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಟ್ಟಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿದ್ದ ರಸಬಾಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದಳು. ಮಕ್ಕಳ ಕೈಕಾಲು ಮೋರೆ ತೊಳೆಯಿಸಿ. ಎಂದು ಹಾಕದೆ ಜತವಾಗಿಟ್ಟ ಹಳೆಯ ಹರಕು ಅಂಗಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಕೈಕಾಲು ಮೋರೆ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಣಿಸಿ, ತಾನೂ ಎರಡು ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಮುಂದೇನು

ಮಾಡುವರು? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಳು;. ಗಂಡ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬರಬಹುದೆ?” ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ನೋಡಿ. ಏನೆಂದಿರಬಹುದು? ಆತನನ್ನೂ ಆತನ ಮನೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಬಳಿಕ ತನಗಾದ ಲಾಭವೇನು? ನಷ್ಟವೇನು? ಆತನಿಗಂತೂ ತಾನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದುದಕ್ಕೆ ದುಡಿತವು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಲಾಭವಾದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ತನಗೆ..? ನಷ್ಟವೆ... ನಷ್ಟವಂತೂ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಅದರೂ ಗಂಡನೆಂಬುದೊಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತು ಹೆಂಡತಿಗೆ... ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಗಂಡನಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನವೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಅಂದ ಮೇಲೆ ಆತ ತನಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ.... ತಾನವನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ?” ಮತ್ತೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ... ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದುದಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಲಾಭವೇನು ಲಾಭವೇನಾದರೂ..? ಎರಡೂ ತೊಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಮಲಗಿದ ಎರಡೂ ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿದವು. ಲಾಭ ಹವಳ ಮುತ್ತಿನ ಲಾಭ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಿನ್ನೇನು ಲಾಭವಾಗಬೇಕು ಆ ಯಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದವೋ ಏನೋ... ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮುಂದೇನು ಉಣ್ಣುವವೋ, ಏನೋ... ಏನೇ ಆಗಲಿ ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ತಾನು ದುಡಿದ ತನ್ನ ಜೀವನ... ವಿಚಾರ ಮಾಡು ಮಾಡುತ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಗ್ಗಲಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಳಿಬಿಟ್ಟಳು, ಹಾಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಗಾಢವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತು.

ಮಲಗೋ ನನ್ನ ಕಂದಾ, ಜೋಕುಮಾರ ಈಗ ಬರ್ತಾರೋ... ಉಣ್ಣಾಕ ಹಾಕಬೇಕು... ನಾಳೆ ಗಡನಾ ಎದ್ದು ನಿನ್ನ ಎರೀತೇನು.... ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬಾ ನಿನಗೊಂದು ವರ್ಷಾನೂ ನಾಳೆಗೇ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗಿನ ಕೂಸು ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಕುಲುಕುಲು ನಕ್ಕಿತು. ತೂಗುತ್ತಿರುವವಳು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಮುತ್ತನ್ನಿತ್ತು. ಹೊಚ್ಚಿ ತೊಟ್ಟಿಲ ತೋಗಹತ್ತಿದಳು. ಕೂಸಿಗೆ ಜೋಂಪು ಹತ್ತಿತು ತೂಗುತೂಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅವಳಿಗೂ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು... ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೆನ್ನಿಗಿದ್ದ ಲೋಡಿಗೆ ತಲೆಗೊಟ್ಟು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು.

ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು ಸಾರಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವ ಚಕ್ಕಡಿಗಾರರು ಒಬ್ಬ ಅನಾಥ ಅಬಲೆಯನ್ನೂ ಅವಳೆರಡೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ತಂದೂ, ನಮ್ಮೂರ ಗೌಡರ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿದರು ಗೌಡರಿಗೆ ಅವಳ ಕತೆ ಕೇಳಿದಂತೆಲ್ಲ ಮರುಕ ಹುಟ್ಟಿ, ತಮ್ಮ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳಿಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಇಂಬು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೌಡಸಾನಿಯು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವಳು ದನಕರುಗಳ ಮೈ ತೊಳೆಯುವುದು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹಸನವಾಗಿಡುವುದು ದಾಣಿಮೇವು ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು. ಕುಳ್ಳು ತಟ್ಟುವುದು ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಕಸ ಮುಸುರೆ, ಬಟ್ಟೆ ಸೆಳೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅವಳು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಅವಳ ಉಡುಪು ಬೇರೆ. ಗೌಡರ ಪತ್ನಿ ನೋಡಿ ತಮ್ಮವರೆಡು ಹಳೇ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಮೈತುಂಬ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸೆರೆಗು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿಸಿದರು. ಈಗ ಅವಳೂ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಣ್ಣುವರು. ತಿನ್ನವರು, ಬೆಚ್ಚನ್ನು ಕಂಬಳಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಲಗುವವು ದುಡಿತದ ಚಿಂತೆಯೇ ಚಿಂತೆ. ಬಂದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗೌಡರ ಮನೆಯ ರೀತಿ-ನಡತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ವಿನಯದಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ನಡೆಯಹತ್ತಿದಳು. ಈಗವಳು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಮನಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಇರಹತ್ತಿದಳು ಒಳಹೊರಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಹತ್ತಿದಳು. ಆರಂಬದ ಮನೆ ದನಗಳಿಗೆ ಊರ ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೀರು ಹೊತ್ತು ತರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬರಿ ಊರ ಹೊರಗಿನದೇಕೆ 1-2 ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಯಾವ ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನೂ ತರಲು ಅವಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಧೈರ್ಯವಿದೆ ಹುರುಪಿದೆ! ಆಳುಮಗ ಮಾದೇವ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಉಪವಾಸ ಹೋದಾಗ, ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟರೆ ಒಯ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸುವಳು. ಬರುವಾಗ ಒಂದು ಹೊರೆ ಮೇವನ್ನೋ ಹುಲ್ಲನ್ನೋ ತರುವಳು. ತಿಂಗಳೊಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲೂ ಅವಳ ಗುಣಗಾನ ಕೇಳುವಂತಾಯಿತು. ಗೌಡರ ಧೂರಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದಿದ್ದಾನಪಾ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ನ ಒಂದು ದಿನ ಗೌಡಿಯು ಅವಳ ಕೇಳಿದಾಗ ತಟ್ಟನೆ ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ತನ್ನ ತವರುಮನೆಯ ಗೌರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರಮ್ಮನೆಂದು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು. ಬರುಬರುತ್ತ ಮಾದೇವಪ್ಪನ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಅಡಿಗಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವೂ ಹತ್ತಿತು. ಮಾದೇವನು ಬೇಡರವ, ಜೀತದಿಂದ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ 6-7 ವರ್ಷಗಳಿಂದಿದ್ದ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಕಂಬಳಿ ಅರಿವೆ ಜೋಡುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗೌಡರು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 40ರಂತೆ 300ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಹಾಕಿದ್ದರು. ಮಾದೇವಾ ಬೇನೆ ಬೇಸರಿಕೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಉಡಿಕೆಯಾಗು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೌಡರು ಆಗಾಗ ಅನ್ನುವರು. ಛೇ ಯಪ್ಪಾ ಉಡಕೀ ಯಾಕೇನ್ನ ಆಗಣೇನಿ ಧೂರಿ! ನನ್ನ ಜೀವ ಅರದಾಳು! ಎಂದಿದ್ದ ಗೌಡರೇ ಮೊದಲ ಮದಿವೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಚೊಚ್ಚಲ ಬಾಣಂತಿತನದಲ್ಲಿ. ಹಡೆದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ಮಗುವಿನೊಡನೆ ಪರಲೋಕ ಕಂಡಿದ್ದಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ಮಾದೇವ ತನ್ನ ಎರಡನೇ ಮದುವೆಗಾಗಿ ಹಣ ಕೂಡಿಸಿಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಗೌರವಮ್ಮ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಏತಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲರೆಂದು ಮಾದೇವ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹೊತ್ತೇರಿ ಹೋಗಿದೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಳೆಗಳ ಸಪ್ಪಳವಾದಂತಾಯಿತು. ಗೌರವ ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಓ ಬಂದೆ ಯೆಂದಳು. ಏಸು ಹೊತ್ತು ಮಾಡಿರಿ ರೊಟ್ಟೀತರಾಕ ಹಾಂ... ನಿಂದೆಲ್ಲಾ ಚಾಕರೀ ಮಾಡದೂಕ ತಿಂದೇನೇನ ನಿನ ಗಂಟೂ? ನಂದೆಲ್ಲಾ ಕತೀನ ನೆನಿಸಿಗೊಂಡು ಆತಗೊಂಡ ಕುಂತ ಬಿಟ್ಟೇ ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಹಿರೇಮಗಾ ಕೇಳಿದಾ ಅಪ್ಪಗ ರೊಟ್ಟಿ ಒಯ್ಯೇಯೇನನ್ನಾ” ಅಂತ ಅವರಪ್ಪದೇನ ದೆಸಿ ಆಗೇದ ಯಾರು ಬಲ್ಲರೂ...? ಎಷ್ಟು ಬಡೀತಿದ್ದಾ ಎಷ್ಟು ಬೇಯೂದ ಮತ್ತೂ ಒಂದು ರೊಟ್ಟಿ ಅವನ

ಸಲುವಾಗಿಟ್ಟು ಬರಿದೇ ಹ್ಯಾಂಗದಾನೊ ಎಲ್ಲಿದಾನೊ, ಹೊಟ್ಟೆ ನೆತ್ತಿ ಯಾರ ನೋಡಿದ್ದಾರೊ... ಹೂ ಹೋಗಿ ಬಿಡಿ! ನಿನ್ನ ಹಿರೇ ಮಗಾ ಏನಂದಾ...? ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗಹತ್ತಿದೆ ಮಾದೇವ ಅವಳಿಗಿಂತ 6-7 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡವ ಅವನದೂ ಎಳೆಪ್ರಾಯ ಗೌರಮ್ಮನ ಕೈಯ್ಯ ಅಡಿಗೆ ರುಚಿರುಚಿಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸುಖವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದ ವೇಳೆ ಕಳೆಯಲು ಬಂಗಾರದಂತಹ ಮುದ್ದು ಮಕ್ಕಳು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅಡ್ಡಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇಡ ಹೊರಟುವವನು ಮಾದೇವ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳೂ ಇವನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಮಗನು ಏನೆಂದ? ಎಂದು ಮಾದೇವ ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಅವನ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗದರ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಬಿರುಗಣ್ಣಿನಿಂದವನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದಳು. ಸುತ್ತಲೂ ಒಮ್ಮೆ ಮುಖ ತಿರುವಿದಳು. ಅವನು ಅಂದ ನಗೆಮಾತುಗಳನ್ನಾರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲರೆಂದು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸಿ ಕುಳ್ಳು ತಟ್ಟಲು ಹೋದಳು. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದೇವ ಚೀರಿದಂತೆ ಕೇಳಿತು. ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಮೇವು ಕೊಯ್ಯುವಾಗ ಅಂದೇ ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಸಿದ ಕುಡುಗೋಲಿನಿಂದಾತನ ಕಾಲು ಕೊಯ್ದಿದೆ. ಗಾಯವು ಹೆಚ್ಚಾದುದರಿಂದ ನೆತ್ತರು ಸೋರುತ್ತಿದೆ. ಮಿನುಗಂಡದಲ್ಲಿ ಕುಡುಗೋಲು ಆಳವಾಗಿ ಹೊಕ್ಕಿತ್ತು. ಭರನೆ ತನ್ನ ಸೀರೆಯನ್ನು ಹರಿದು ಮುಗಿಯಲ್ಲಿ ತೊಯ್ಯಿಸಿ. ಗಾಯಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದಳು. ಆತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿಯಹತ್ತಿ, ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿಬಿದ್ದನು. ಮನದಲ್ಲಿ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಜನರೇನೆಂದಾರೆಂಬ ಭಯ ಜನಾ ಅಂತ, ದನಾ ಅಂತ ಏನಾರ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಲಿ ನಾ ಸುಮ್ಮನ ಇರಲಾರೆ... ಆತನ ತಲೆಯನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆರಿಸಿಕೊಂಡು ನೆತ್ತಿಗೆ ನೀರು ಬಡಿದು, ಒಲ್ಲೆಯಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕುತ್ತಲೇ ನೆವ ಹೊಲದ ಸಂಗಣ್ಣನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದಳು. ಆತ ಬಂದ. ಎಣ್ಣಾ ಸರಕ್ಕನ ಹೋಗಿ ಗೌಡಿಗೆ ತಿಳಿಸು ಇಕಾ. ಕಾಲಗಿಂದ ಧಾರಿ ದಾರಿ ರಗತಾ ಸೋರಾಕ ಹತ್ತೇತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ವಿಚಾರಿಸಿ ಸಂಗಣ್ಣನ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಹಾಕಿ ಅವನನ್ನು ಗೌಡರ ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಆಳಿ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವವರಾರು? ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಂಗಾರದಂಥ ಆಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಯುವನು. ಗೌಡರು, ಗೌರಮ್ಮಾ ನಾವೆಲ್ಲ ದುಡ್ಡು ವೆಚ್ಚಮಾಡಬಹುದು. ಔಷಧ ಸಾಮಾನು ಕೊಡಿಸಬಹುದು. ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಮಾಡಬೇಕಮ್ಮಾ ಆಗಲಿ, ತಂದೆ ನಾನೂ ಪರದೇಶಿ... ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಾಕಿ ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲಾ ಅವನೂ ಹರೇದವ ನಾನೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಾಕಿ ಏನಂದಾರೂ ಅಂತ ಆಟ ವಿಚಾರಾ ಬಂದು, ಜೀವ ಹೆದರತೈತಿ... ಏನೂ ಹೆದರ ಬ್ಯಾಡ ತಂಗೀ ಅವನೂ ಅನಾಥ ಈ ವೇಳೆಗೆ ಜನರ ಅನ್ನುವಿಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷಕೊಡಬೇಡ ಅನ್ನುವವರ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನದು... ಗೌರಮ್ಮ ಸೆರಗು ಸಾವರಿಸುತ್ತ, ನಮ್ರವಾಗಿ ಹೂಗುಟ್ಟು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅವಳ ಹಿತ್ತಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಹೊರಸು ಹಾಕಿ. ಮಾದೇವನ್ನು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಹಾಸಿ ಮಲಗಿಸಿದರು. ವೈದ್ಯರ ಔಷಧ ಉಪಚಾರಗಳು ನಡೆದವು. ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೆ ಗೌರಿಯು ಮಾದೇವನ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಆತನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಾಗಷ್ಟು ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಉಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸುವಳು. ಹೊರಗಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ 2-3 ತಿಂಗಳ ಮುಟ್ಟಿಗೆಂದು ಒಂದಾಳನ್ನೂ ಗೌಡರು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಗಾಯದ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು 15-20 ದಿನಗಳು ಬೇಕಾದವು. ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ 1-2 ಸಾರಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸವನು ಮಾದೇವ. ಅವಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪಾಟಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಗೌಡರ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ಕಂದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಅನ್ನುತ್ತ ಬಂದು ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವೆಂದರೆ ಆತನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದ ಹಿಗ್ಗುಂಟಾಗುವುದು. ಈಗ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಗೌರಮ್ಮನ ತೀರಿಸಲಾರದಂಥ ಉಪಕಾರವಾಗಿದೆ. ಗೌಡರೂ ಗೌಡತಿಯೂ ಹೋಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಣಿಕಿ ನೋಡಿ. ಮಾದೇವಾ ಗೌರಮ್ಮನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಮತಾತಪ್ಪ ನೀನು! ಎನ್ನುವದನ್ನೂ ಗೌರಮ್ಮ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಕೇಳಿದಳು. ಮಾದೇವನಿಗೆ ಈಗ ಗೌರಿಯೆಂದರೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ! ರಾತ್ರಿಯ ಒಂದು ಬಡಿದಿದೆ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗೌರಮ್ಮ ಹೊರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಕಣ್ಣಿಗನ್ನೂ ನಿದ್ರೆಬರದಿದ್ದರೂ ರೆಪ್ಪೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದಳು ಗೌರಮ್ಮ ಗೌರಾ! ಎದ್ದಳು. ಒಂಟಿ ಹೆಸರಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಿದ ಮಾದೇವ. ತನಗಂದವಳಿಗೆ ಎದೆಗುಡಿ ನೀರು ಕಾಯಿಸಿ ಆರಿಸಿಟ್ಟ ನೀರನ್ನು ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ಸುರುವಿ, ಆತನ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದಳು. ನೀತು ಕುಡಿದ ಗೌರಾ ಕುಂತುಕೋ ನಿನ್ನ ಸಂಗಾಟ ಬಾಳಬಾಳ ಮಾತಡಬೇಕೂ ಅಂತೇನಿ ಅಂಜಂಜುತ್ತ ಹೊರಸಿನ ತುದಿಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕುಳಿತಳು. ಆತನ ಕಾಲಿನ ಕಡೆಗೆ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ದೇವರೆ, ಒಮ್ಮೆ ಈತ ನನ್ನ ಕೋಣೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ ಕೋಣೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೂ ಹೃದಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬಹುದೆ? ವಿಚಾರ ತರಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ತರಂಗಗಳು ಬಂದು ಮನಸ್ಸು ಹೊಯ್ಯಾಡಹತ್ತಿ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತು. ಮಾದೇವನೆಂದ, ಗೌರಾ! ಶೀಘ್ರದಂತಾ ಉಪಕಾರದ ಹೊರೀ ಹಾಕಿದಿ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಗ! ನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ತೀರಸಲಿ? ದುಡ್ಡಿನ ಉಪಕಾರಾ ಆಗಿದ್ದೆ ಲೆಕ್ಕಾ ಇಟ್ಟು ಜಲಮಾ ಎಲ್ಲಾ ದುಡುದುಕ್ಕಾರಾ, ನಿನ್ನ ಹೋರೀ ಇಳದಿದ್ದೇ... ಆದರೆ ಈ ಚಾಕರೀ ಪುಣ್ಯದ ರಿಣಾಹ್ಯಾಂಗ ತೀರಸಲಿ...? ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎರಡೂ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು ನಾನ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿ ಇದ್ಯೇವ ಕಲಿಸಿ ಎಲ್ಲೆರ ದುಡುದು ತಿನ್ನೋ ಹಾಂಗ ಮಾಡತೇನಿ...." ಗೌರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಏನ ಮಾಡಿದರೂ ಈ ಉಪಕಾರ ತೀರೀತ ಗೌರಾ? ಎಂದ ಕಾಲಿಗೆ ಕುಡುಗೋಲು ಬಡದಾಗನ ಗೌಡ ಸಂಕಾ ನೀ ಸಾಯತೀ ಅಂತ ಬೆದರಿದ್ದೂ... ಆದರೆ ಮತ್ತ ಈ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಮತ್ತ ನನಗೆ ನೋಡಾಕ ಸಿಕ್ಕು. ನಾ ಮಾಡಿದ್ದಿರ ಫಲಾ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ್ನೇನ ಸಿಗಬೇಕು?" ಅಲ್ಲ ನೀಯೇನು ನನಗೆ ಕಡಿಮಿ ಮಾಡಿದಿದ್ಯಾ...?" ಗೌರಾ? ಮಾತಗ ಕೇಳ್ಯಾ...? ಇಲ್ಲಾ ಅನ್ನಾಕಿಲ್ಲ ಗೌರಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ...? ಗೌರಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ನೀರು ಹರಿಯಹತ್ತಿತ್ತು.

ಅತ್ತ ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಗೌಡರೂ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯು ಕೂಡ ಇದೇ ಬಗೆಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ನಮಗೆ ಅವನೂ ಬೇಕು. ಆಕೇನೂ ಬೇಕು... ತಣ್ಣಗೆ ಇಬ್ಬರದೂ ಉಡಿಕೇ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ... ನೀವು ಹೇಳ್ತೀ.. ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಮೀರಿ, ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ... ಹೀಗೆ ಮಾಡೋಣ ನೀನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳು. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಂ...? ಮರುದಿನ ಗೌರಿಯು ಕಸಮಸುರೆಗಳಲಿ ತೊಡಗಿರುವಾಗ ಗೌಡತಿಯು ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತು ತೆಗೆದು ಅವಳ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಬಂದಳು. ಅದರಂತೆಯೇ ಆಕೆ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಗೌಡರು ಅವನ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಹೋಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ, ಕೈ ಹಿಡಿ ಮಾದೇವಾ! ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತೇನಿ. ಎಂದರು. ಮಾದೇವ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು ನಾ ಯೇನ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಹೊರಗದೇನೇನಿ ಧನ್ಯಾರ? ನೀವ ನನ ತಾಯಿ ತಂದಿ ಅಲ್ಲೇಯಪ್ಪಾ! ಪರದೇಶಿ ಮಗಾ ನಾನೂ “ ಅವಳೂ ದಿಕ್ಕಿಲದಾಕೇ ಜನರ ಆಡಿಕೇದೂ ಆಮೇಲೆ ಹೆದರಿಕಿಲ್ಲೇನಪಾ!” ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಅನಸ್ತೈತಿ ಹಾಂಗರಿ...ಅಂತೂ ಗೌಡರೂ ಗೆದ್ದರು...ಗೌಡತಿಯೂ ಗೆದ್ದಳು.

ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಆರೈಕೆಯಿಂದ ಮಾದೇವ ಎದ್ದು ಓಡಾಡಹತ್ತಿದ ಗೌರಿಯು ಹೆಸರಿಗೆ ಎರಡು ಸರ ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟೇ ಇದ್ದಳು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಯಾರ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಬೇಕು ಮರುವಾರವೇ ಗೌಡರ ಮನೆಯವರು ಅದಾವುದೋ ದೇವಿಯ ಜಾತ್ರೆಗೆಂದು ಹೊರಡುವವರು ಕುಟ್ಟೋಣ, ಬೀಸೋಣ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಘಳಾರದ ಜಿನಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡೋಣ. ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಗಿತು. ಅರಿವೆ ಅಂಚಡಿಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುವದು ನಡೆಯಿತು. ನಾಲ್ಕಾರು ಚಿಕ್ಕಡಿಗಳನ್ನು ಸವಾರಿ ಹೊರಡಿಸಿದರು. ಗೌರಿಯೂ ಗೌರಿಯ ಮಕ್ಕಳೂ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಂಡರು. ದೇವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಲು ನಡುವೆ ಒಂದು ದಿನದ ವಸ್ತ್ರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕಾಗುವುದು ಅಂದರೆ ಎರಡು ದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಹೊರಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಇವರೆಲ್ಲ ನಿಬ್ಬಣದಂತೆ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಮರುದಿನದ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೂ ಸವಾರಿ ಸಾಗಿದ್ದವು. ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾವಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಮಾದೇವ ಕೊಳ್ಳು ಹರಿದು, ಚಿಕ್ಕಡಿಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಗುಡಾರ ಕಟ್ಟಿ ಹುಲ್ಲು ತೆಗೆದು, ಧಳಿ ಹೊಡೆದು ಆಣೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಎತ್ತಿನ ಮೈ ತೊಳೆಯಲು ಉಳಿದ ಜತೆಗಾರರೊಡನೆ ಹೋದ ಇತ್ತ ಗೌರಿಯು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗೌಡರ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನಲು ಬಿಟ್ಟು ಒಡತಿಗೆ ಗುಟ್ಟು ಗದಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಹಿಟ್ಟು ಅಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಕೊಡಹತ್ತಿದಳು. ಒಡತಿಯು ಮಿಂದು ಬಂದಳು. ಇನ್ನು ಹೋದಳು. ಗೌರಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಾವಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ತಿರುಗಿದಳು. ಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿಗೆ ನೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ದೂರ ಒಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷುಕನೂ ಹುಚ್ಚನೋ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ. ಸಾಯತೇನೋ ಎಂದೂ ಹೀಂಗೆ ಮಾಡೂದುಲ್ಲಾ ನಾನೂ ಒಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ಮಾರಿ ತೋರಸೂ....ಎಂದು ನರಳುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಸುತ್ತು ನಿಂತು ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಡಾಳದ ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಬಗೆಯಹತ್ತಿದರು. ಗೌರಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಓಡಿಬಂದು ಯಾರವನು ಯಾವನೋ ಹೊಲೆಯ ಎಂದನೊಬ್ಬ ಹಯ್ಯೋ ಯಪ್ಪಾ! ನಾನು ನನ್ನ ಕಾಲ್ಯಾಣ ಕಲ್ಲು ಹಾಕೊಂಡೆ ಹೆಂತಾ ಗರತಿ ಗೌರಾಗಿದ್ದಾರಿ ನನ ದಶಿಂದ ತನ್ನ ಜಲಮಾ ಏಸಂತ ಹತೀ ಮಾಡಿದ್ದೂ ನಾನು ಪಾಪಿ ಶಿಂದೀ ಕುಡುಕುಡುದ ಹೊಡದೆ ನಡೀರೋ ಹುಚ್ಚನ ಮಾತೇನು? ಎನ್ನುತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಾವಿಯ ಕಡೆಗೂ ಗುಡಿಗೋ ಕಾಲ್ಡೆದರು ಇನ್ನುಳಿದರು ಗೌರಮ್ಮ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು ಅವಳಿಗಾಗಿ ತಿನ್ನಲು ಗೌಡತಿ ಕೊಟ್ಟ ಸುರುಳಿಹೋಳಿಗೇ ಕರಚೀಕಾಯಿಗಳು ಅವಳ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದವು. ಭಿಕಾರಿಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಇಕಾ. ತಿನ್ನೂ ನಿನಗ್ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೇನು? ಎಲ್ಲೋ ನೋಡಿದ ಹಾಂಗೈತೀ...(ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ) ನನ್ನೊಡ್ಯಾ ಬ್ಯಾರೇ ಇರಾಕಿಲ್ಲಾ ಶಿವಾ ಮಾದೇವಾ! ಮಾದೇವನ ಮೂರ್ತಿಯು ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು.... ಭಿಕ್ಷುಕ ನೆರಳುತ್ತ ಅಂದ ಎಲ್ಲಾ ಯಾಕಮ್ಮಾ ನನಗೆ ಬಂಗಾರದಂತಾ ಹೇಣತಿ. ಮುತ್ತಿನಂತಾಯಾಡ್ಡ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದೂ ಎಲ್ಲಿಯವ ನೀನೂ? ನಮ್ಮೂರು ಗಟ್ಟಿದ ಆಚೇಗೆ ಗೌರಿ ಬೆಚ್ಚಿದಳು ಭಿಕಾರಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹೇಣತೀ ಏಸೇನು? ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲದಾವ?” ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಕಂತೀ ಬಂಗಾರದ ಕಂತೀ... ಹಿಂತಾ ಯಾಳಿದಾಗರ ನೀ ನನಗೆ ದೂರ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಾ ನಾ ಸಾಯತೇನೀ ಸಂಗಟಾ ಬಾಳಾಗತೈತೋ ಶಿವನೇ... ಕಾಮತೀ ನನ್ನ ಜೀವದ ಕಂತೀ... ಏಸ ಊರ ನೋಡಿದ್ದಿ ನಿನ್ನ... ಇನ್ನ ತಿರುಗೂ ರಾಗಾಣೆಲ್ಲಾ ಕಂತೀ.... ಕಂತೀ... ಗೌರಿಯಿಂದಿನ್ನು ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ರೊಪ್ಪನೆ ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು. ಇಕಾ ನಾ ಬಂದೇನಿ ನಾನೆ ಕಂತಿ ಗೌಡ್ರ ಮನ್ಯಾಗ ತಿಂದುಂಡ ಸುಕದಿಂದದೇನೀ ಇಕಾ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ನಿನ್ನ ನಪ್ಪಾಗೇ ಅಗತೈತೀ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲಾಗ ಹೆದರಿ ನಿನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೇ ಕಡೀಕ ದರ್ಸಣಾ ಕೋಟ್ಯಾ? ಆತನ ಬೆದರು ಮೈಯ್ಯ ಹೊಲಸುಕೂರಿಬಿದ್ದು ನಾರುತ್ತಿದ್ದೆ ದೇಹದನಾತ. ಇವಾವುದರ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲವಳಿಗೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಪತಿಭಕ್ತಿಯ ಜಾಗೃತವಾಗಿದೆ. ಮಾಯೆ ಉಕ್ಕಿಬಂದಿದೆ.... ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕರೆದು ತೋರಿಸಿದಳು. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೆದ್ದ ಭಿಕ್ಷುಕ ಮಕ್ಕಳು ಹೆದರಿ ಓಡತೊಡಗಿದವು. ಉಡಿಯೊಳಗಿನ ಸುರುಳಿ ಹೋಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ತಿನ್ನಿಸಿದಳು ಕಂತೀ ನೀ ಆರಾಮ ಆದೀ ಕಂದಪ್ಪಗೋಳು ಬಾಳ ಸನ್ಮಂತ ಆದಾರ ದೇವರು ನಿನ್ನ ಬಾವಕ್ಕ ತಕ್ಕ ಪಲಾಕೊಟ್ಟಾ ಸುಕಾ ಕಂಡೀ ನಾನೋಡು, ಗಿಡದ ಬಡ್ಡಾಗೆ ಪರದೇಶದಾಗ ಆದರೂ ನೀ ಸಿಕ್ಕಿ ನನ್ನ ದೇವತೀ ನನಗೆ ಕಂಡಳೂ... ನಾಯೇನು ಇನ್ನೊಂದ ಗಳಿಗೀಯಾಂವಾ.... ಅವಳು ಬಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಹಿರಿ ಮಗನು ಓಡುತ್ತಹೋಗಿ ಮಾದೇವನನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕರೆತಂದ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಗೌರಾ ಇಕಾ ಮಾದೇವಾ ನೋಡು... ಇಂವ ಇಂವ” ನನ್ನ ಕಂತೀ ಮಾದೇವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಭಿಕಾರಿಯೂ ಮಾದೇವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಎಪ್ಪಾ ನೀನು ನನ್ನ ಕಂತಿಗೆ ಅನ್ನ

ಹಾಕಿದ್ಯಾ...? ಇಲ್ಲವೆಂದು ಗೋಣುಹಾಕಿದ ಮಾದೇವ. ಇಕಾ ಕಂತೀ ನೀನೂ ಸಣ್ಣಾಕೀ ನಾ ಸತ್ತನೆಂತ ಹಾಂಗ ಉಳೀ ಬ್ಯಾಡಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಾಂಗ ನೋಡಪಾ ಅಂದ್ರ ಯಾವನೂ ನೋಡದುಲ್ಲಾ ನೀ ಒಬ್ಬಾವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಉಡಕೀ ಆಗೂ..." ಮಾದೇವನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿತು. ಇಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಕೂಡಿದ್ದನ್ನು ಭಿಕ್ಷುಕ ಕಂಡನು..... ಗೊತ್ತಾತೂ ಎಪ್ಪಾರಾಯ ಶೇರೇ ಶಿಂದೀ ಕುಡಿಬ್ಯಾಡಾ ಹಾಂ...ನಾ ತಿಂದೀ ಕುಡದ ಆಕೀಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರವಾದೇ ಕಂ.... ಹಕ್ಕಿಯು ಪಂಜರದೊಳಗಿಂದ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಕಂತೆವ್ವ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಹರಿದು ಅವನ ಮೇಲೆಸೆದು ತಗೋ ನಿನ್ನ ಮಣೀನ ಎಂದಳು. ಮಾದೇವ ಅದು ಸರಿಯಾದ ವೇಳೆ ಸ್ಥಳವಲ್ಲವೆಂದುಜ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ಗೌಡರ ಕಿವಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಹೋಗದಂತೆ ಆಲಿಯೇ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಂತೆವ್ವನ ಗಂಡನ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿದನು.

ದೇವಿಯು ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿಯೇ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಗಂಡನ ಮೂರು ದಿನದ ಕರ್ಮ ಮುಗಿಸಿದನು ಮಾದೇವ ತರುವಾಯ ಮತ್ತೆರಡು ದಿನವಿದ್ದು ಉಡಿಕೆಯ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಕಂತೆವ್ವ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಬದಲಾಗಿ, ಅವಳ ಜೀವನವು ಈ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತ್ತು.

ಬಾಗಿಲು ಬಡಿದ ಸಪ್ಪಳವಾದುದರಿಂದ, ಗೌರಮ್ಮ ಎಚ್ಚಿತ್ತಳು ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುತ್ತಲೇ ಜೊಂಪು ಹತ್ತಿದಾಗ ಅದೆಲ್ಲ ತಾನು ಕಂಡ ಕನಸೆಂದು ಕಂತೆವ್ವನಿಗೆ ಆಗ ಅರಿವಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ವರುಷಗಳ ತನ್ನ ಜೀವನದ ನೆನಪೂ ಮನಸಿನ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿತು....

ಮಾದೇವ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬ ನಿಮಿತ್ತ ತಂದಿದ್ದ ಉಂಗುರವನ್ನೂ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಉಡುದಾರವನ್ನೂ ಸುಂದರವಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗಿದಳು... ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರೀ ಕತ್ತಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಬೆಳಕೋ ಇದೆಯೆಂದವಳಿಗೆ ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಅನಿಸದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಕತೆಗಾರ್ತಿಯ ಪರಿಚಯ: ಶ್ಯಾಮಲಾ ಬೆಳಗಾವಕರ (೧೯೧೧-೧೯೪೩) 'ಹೂಬಿಸಿಲು', 'ಹೊಂಬಿಸಿಲು'-ಇವರ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಜಾತಿ, ವರ್ಗಗಳ ಜನರ ಜೀವನಾನುಭವವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿವೆ. ಪಾತ್ರ ಪ್ರಧಾನ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಶ್ಯಾಮಲಾ ಅವರು 'ನೀಲೆಯ ಸಂಸಾರ', 'ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ನೋಡಿದ ವರ', 'ನಡೆದು ಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ', 'ಕಂತಿಯ ದೇಶಾಂತರ' ಮುಂತಾದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಒತ್ತಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕಂತಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಯಾವ ರೀತಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದನು?
೨. ಕಂತಿಯು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ
೩. ಕಂತಿಯ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕು ಹೇಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು?

ಘಟಕ-IV ೧. ಒಂದು ತನಿಖೆ

- ಬಿ.ಬಿ. ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ

ಆಶಯ: ವಿವಿಧ ಬೇರು-ಬಳ್ಳಿ-ಗಡ್ಡೆಗಣಿಸುಗಳಲ್ಲಿ ಔಷಧೀಯ ಗುಣ ಇರುವುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಗುಣವಿರುವ ಸಸ್ಯಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ವಂಶಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದ ಮೂಲಿಕೆ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ದುರಂತವೇ ಸರಿ.

ಚಿದಂಬರ ಮರದ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶಿಂಗ "ನೀನು ಮರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸಾಕು. ಒಂದು ಸಲ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸತ್ತ ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಈಗ ಹೋಗಿ ಬದುಕಿದ ಹಾವನ್ನೋ ಹಾವುರಾಣಿಯನ್ನೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಬೇಡ!" ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯ ನುಡಿದ. ವೆಳತ್ತಪಿಳ್ಳೆ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮರದ ಮೇಲೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿಯೊಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಡಯಸ್ಕೋರಿಯ (Dioscoria) ಎಂದು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಜಾತಿಯ ಐದಾರು ಒಳಜಾತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ನೆಲದೊಳಗಿನ ಗಡ್ಡೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಿಡುವಂಥವು. ಕೆಲವು ಜಾತಿಯವು ವಿಷಗಡ್ಡೆಗಳು. ಇನ್ನು ಕೆಲವದರವು ತಿನ್ನಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವು. ಇವಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮರಬಳ್ಳಿ ಗಣಿಸು ಎಂದು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹೆಸರಿದೆ. ಮಲೆನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಆಹಾರ ಉಪಯೋಗ ಹೆಚ್ಚು. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳು ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ತಲೆದೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾತಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಉದ್ದ, ಒಂದಡಿ ವ್ಯಾಸದ ಕಂಬದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ ನಾನು ಇದನ್ನು ಕಂಡದ್ದು ಮುಂಬಯಿಯ ಪೇಟೆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ. ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಬ್ಬ ಎರಡಡಿ ಎತ್ತರದ ತುಂಡೊಂದನ್ನು ಉದ್ದುದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ತೇವದ ಗೋಣಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಐದು ಪೈಸಾಗೆ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಹೆಳಕೆಯಂತೆ ಸೀವಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದ. ನನಗೆ ಮುಂಬಯಿಯ ಜನವೂ ಮಾತೂ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದೊಂದು ಸಹಿ ತಿಂಡಿಯ ಪದಾರ್ಥವೆಂದು ಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆ. ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿದೆ. ಪುಟ್‌ಪಾತಿನ ಮೇಲೊಬ್ಬ ಇದನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು "ಉಷ್ಣಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಪಿತ್ತಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ತಲೆಶೂಲೆಗೆ, ವಾಯು ನೋವಿಗೆ..." ಎಂದು ತನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದ ರೋಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಇದರ ಔಷಧೀ ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಜನವನ್ನಾಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಜನರೂ ಹತ್ತು ಪೈಸೆ ತೆತ್ತು ಹೆಳಕೆಯ ಪದರವೊಂದನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಈ ಬಾಧೆಗಳಾವುವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವನ ಜಾಹೀರಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಂಡ ತಂಡವಾಗಿ ಜನ ಬಂದು ಇದನ್ನು ತಿಂದು ಚಪ್ಪರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಕುತೂಹಲಗೊಂಡೆ. ನಾನೂ ಒಂದು ಹತ್ತು ಪೈಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಚೂರೊಂದನ್ನು ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಕ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದೆ. ಯಾವ ಗಿಡದಿಂದ ಬಂದದ್ದೆಂದು ಖಚಿತವಾಗದಿದ್ದರೂ ಏಕದಳ ಗುಂಪಿನ ಬಳಗದ ಗಡ್ಡೆಯೆಂಬುದು ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟಿತು. ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶ, ಎಲೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾರಾಟಗಾರನಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ಹುಡುಕಿದ್ದಾಯಿತು. ಅವನು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ತಿರುಚಿನಾಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥವನೊಬ್ಬ ಸಿಕ್ಕಿದ; ಅದೇ ಗಡ್ಡೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. "ಇದು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಕ್ಕೆ "ಅದೆಲ್ಲಾ ನಿಮಗೇಕೆ? ಕಾಸು ಇದ್ದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿನ್ನಿ" ಎಂದು ಬಿಟ್ಟ. ಇದೇ ಅನುಭವ ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಿರುನಲ್ಲೇಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಆಯಿತು. ಈ ಅನುಭವದಿಂದ ನನ್ನ ಕುತೂಹಲ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥವರು ಇಬ್ಬರು ಮೂವರನ್ನು ಕಂಡೆ. ಒಬ್ಬನನ್ನು ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಕೇಳಿದೆ. ಗಡ್ಡೆಯ ಹೆಸರೇನೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ. "ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ?" ಎಂದದ್ದಕ್ಕೆ "ಕಾಡುಗಳಿಂದ" ಎಂದು ಬದಲು ಕೊಟ್ಟ. "ನೀನು ಗಿಡವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?" ಎಂದುದಕ್ಕೆ "ಗಿಡವನ್ನು ನೋಡದೆ ಗಡ್ಡೆ ತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ?" ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿ ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವನಿಗೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ. ಈ

ಹೊಸಬ "ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಗಡ್ಡೆಯೋ ಗಿಡವೋ? ಬೇಕಾದರೆ ಈ ಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ - ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗಿಡದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಬೇಡಿ" ಎಂದು. ಈ ಮಾದರಿಯ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೂ ಗಡ್ಡೆಯ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕೆಂಬ ತವಕ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಬೇರೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೂಡಿದೆ. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನಾದ ಪೊಲೀಸು ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನ ನೆರವನ್ನು ಬೇಡಿದೆ. "ಇದು ಕಳವಲ್ಲ, ಕೊಲೆಯಲ್ಲ, ಶಾಸನದ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಅಲ್ಲ. ನಮಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ" ಎಂದ. "ಅದನ್ನು ನಾನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೊಂದು ಅರ್ಜಿ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅವನ ಮೇಲೆ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು" ಎಂದೆ. ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗನೂ ಕುಳಿತು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಬಂದೆ. ಅದೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು 'ವಿಚಾರಣೆ'ಗಾಗಿ 'ಮಾಲು' ಸಮೇತ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ನನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಗೆಳೆಯ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ: "ನೀವು ಹೆಸರು ಕುಲಗೋತ್ರಗಳಿಲ್ಲದ ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು, ಜನಕ್ಕೆ ತಿನ್ನಲು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಹಾಗೆ ತಿಂದವರು ನಾಳೆ ರೋಗ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದರೆ ಅದರ ಹೊಣೆ ನಿಮ್ಮದಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಗಡ್ಡೆ ತಿನ್ನಲು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದೆ ಅಲ್ಲವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಈಗ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದು ತಿನ್ನಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರಿ. ಅದರ ಹೆಸರೇನು. ಆ ಗಿಡ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಬದುಕಿಕೊಂಡಿರಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಜೈಲಿನೊಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ" ಎಂದು ಮೀಶೆಯನ್ನು ಹುರಿ ಮಾಡಿದ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಬಳಿಕ ನನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಿ "ಈ ಸಾಹೇಬರು ನಿನ್ನೆಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು" ಎಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡರು. ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ "ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ" ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದ. ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟದ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪೂರ್ವಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಗಿಡಗಳ ಗಡ್ಡೆಗಳೂ ಇದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ರೂಪ ಗಾತ್ರ ಭೇದಗಳು ಬಹುತರವಾದವು. ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಈ ಗಡ್ಡೆಯ ಎತ್ತರ ಏಳು ಅಡಿಯವರೆವಿಗೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ವ್ಯಾಸ ಒಂದೂ ಕಾಲು ಅಡಿಯಷ್ಟಿರಬಹುದು. ತೂಕ 130 ರಿಂದ 150 ಪೌಂಡುಗಳಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಣಗಿ ಹೋಗುವಂಥ ಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲ. ಆರೇಳು ತಿಂಗಳು ಹಸಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ರುಚಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಹಿಯಾದರೂ ಬಹುವಾಗಿ ಸಪ್ಪೆಯ ಛಾಯೆಯನ್ನೇ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ತಂದು ಐದು ಪೈಸೆಗೂ ಹತ್ತು ಪೈಸೆಗೂ ತೆಳುವಾದ ಹೆಳಕೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಸಕ್ಕರೆಯಷ್ಟೇ ಸಿಹಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಚಕ್ಕರೆಕ್ಕಿಳಂಗ್' ಎಂದೇ ಹೆಸರನ್ನೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒದರ ಮರ್ಮ ಇಷ್ಟೆ. ಮಾರಾಟಗಾರನು ಹೆಳಕೆಯೆಬ್ಬಿಸುವ ಮುನ್ನ ಗಡ್ಡೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಸವರುತ್ತಾನೆ. ಅಲಗನ್ನೂ ಅದೇ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಒರಸುತ್ತಾನೆ. ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದಿಂದ ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸಾಕರೀನ್ (Saccharine) ದ್ರವ್ಯದ ಸಿಹಿ ಪೆಳಕೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಇನಿದಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಿದಂಬರನಿಗೆ ಚಿಂತೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. "ಅಲ್ಲ ಸಾರ್, ಇವರಿಗೆ ಸಾಕರೀನ್ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ?"

"ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೋ ಅವರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ"

"ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಮಾರುವವರು ಓದಿದ್ದಾರೆಯಾ?"

ಸಲೀಂ ಪಾಷಾ: "ಅಲ್ಲವೋ, ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಂತೆ ಓದಿರಬೇಕೇನೋ?"

"ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕರೀನಿನ ಉಪಯೋಗ ಎಲ್ಲಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು?"

ಶಿಂಗ: "ಸರಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ. ಈಗ ನೀನು ಓದಿರುವವನು ತಾನೆ? ಹೇಳು ಸಾಕರೀನಿನ ಉಪಯೋಗ ಏನು?"

ಚಿದಂಬರ: "ಅದೊಂದು ಔಷಧ!"

ಶಿಂಗ: "ಅದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು? ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ರಾಸಾಯನಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಓದಿದವನಲ್ಲ. ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಓದಿದವನಲ್ಲ!"

ಚಿದಂಬರ: "ನನ್ನ ತಾತ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು"

ಸಲೀಂ ಪಾಷಾ: "ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತಾತ ಏನನ್ನು ಓದಿದ್ದರು?"

ಚಿದಂಬರನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿರುಸಾಗಿಯೇ ಬದಲು ಕೊಟ್ಟ. 'ನಮ್ಮ ತಾತನ ವಿದ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನದೇನೋ ತನಿಖೆ! ಅವನು ಓದಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಾಮನ್‌ಸೆನ್ಸ್ ಇತ್ತು. ಅವರು ಡಯಬಿಟಿಕ್; ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿದ್ದರು - ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಾಕರೀನ್ ಉಪಯೋಗಿಸು ಎಂದು. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು."

ಶಿಂಗ: "ಚಿದೂ, ಅವರಿಗಿದ್ದ ಕಾಮನ್‌ಸೆನ್ಸ್ ನಿನಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲೋ! ಈ ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೂ ನಿನ್ನ ತಾತನಿಗಿದ್ದಂಥ ಕಾಮನ್‌ಸೆನ್ಸ್ ಇದ್ದಿರಬೇಕು!"

ಚಿದಂಬರ: "ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೂ ಡಯಬಿಟಿಸಾ?"

ಶಿಂಗ ಬದಲು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಚಿದಂಬರನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಗುದ್ದಿದ. ಅವನ ಸಂಶಯ ತೀರಿತು.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ (1918-1980) ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗುಂಡಪ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯವರೇ ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾದರು. ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ಪುತ್ರರಾದ ಇವರು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. 'ಹಸಿರು ಹೊನ್ನು', 'ಫಲಶ್ರುತಿ', 'ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಾನು', 'ಕಾಲೇಜು ರಂಗ' ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಮರ ಬಳ್ಳಿ ಗೆಣಸಿನ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ಪೋಲಿಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಔಷಧಿ ಗಡ್ಡೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. 'ಒಂದು ತನಿಖೆ' ಪ್ರಬಂಧದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ನಾನು ಸತ್ತದ್ದು

- ಪ್ರಭುಶಂಕರ

ಆಶಯ: ಸಾವು ಬದುಕಿನ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಇದು ವಿಷಾದದ ಕಷ್ಟಭಾಯಿಯನ್ನು ಕವಿಸುವುದಾದರೂ, ಬದುಕಿನ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಕೂಡ ಸಾವಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗುವುದುಂಟು. ಸಾವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜೀವನ ದರ್ಶನಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾವಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅಗತ್ಯ.

ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಟೆಲಿಫೋನ್ ಕರೆ ಬಂತು. ಟೆಲಿಫೋನಿನ ಆ ತುದಿಯ ಧ್ವನಿ ನನಗೆ ಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯದೇ. ಆದರೆ ಆ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಕಳವಳ, ಕಾತರಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪರೂಪವಾದದ್ದೇ. ಆ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೂ ನನ್ನನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಗೊಳಿಸಿತು: "ಸಾರ್ ನಿಮಗೆ massive heart attack ಆಗಿದೆಯೇ?" ಅದರ ಅರ್ಥ ನಿಮಗೆ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೃದಯಾಘಾತ ಆಗಿದೆಯೇ? ಎಂದು. ನಾನು "ಇಲ್ಲ" ಎಂದೆ. ಆ ತುದಿಯ ಧ್ವನಿಯು "ಸರಿ" ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ನಿರಾಶೆ ತುಂಬಿದ್ದಂತೆ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ನಾನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇಂಥ ಸಂದೇಹ ಏಕೆ ಬಂತು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆನಲ್ಲ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಕೂಡ ಕಾಡತೊಡಗಿತು.

ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಕೂಡ ಕಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಧ್ವನಿ ಕಾತರತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿತು: "ನಿಮಗೆ heart attack ಆಗಿದೆಯಂತೆ ಹೌದೆ?" ನಾನು "ಇಲ್ಲ" ಎಂದೆ. ಆ ಧ್ವನಿ "ಸುಮಾರಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಆಗಬಹುದು?" ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ನಾನು "ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ" ಎಂದೆ. ಟಕ್ ಎಂದು ಟೆಲಿಫೋನನ್ನು ಆ ಧ್ವನಿಯ ಒಡೆಯ ಕುಕ್ಕಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು.

ನನಗಾಗ ನಿಜವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನನಗೆ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಹೃದಯಾಘಾತ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಯಾರಾದರೂ ಏಕೆ ತಾನೆ ಹೇಳಿರಬಹುದು? ಇಂಥ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಲಾಭವಾಗಬಹುದು? ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದ ಲಾಭವಾಗಬಹುದು? ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಆದರೆ ಯೋಚನಾ ಲಹರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಎರಡು ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಮತ್ತೆ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ಈ ಸಲ ನಾನೇ ಮಾತಿಗೆ ತುರು ಮಾಡಿದೆ: "ನಾನು, ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ತಾವು ಯಾರು? ಏನು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು?" ಆಚೆ ಕಡೆಯ ಧ್ವನಿ ಕಿರುಚಿತು. "ಬುರುಡೆ ಹೊಡೀಬೇಡಿ, ನನಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ್‌ಗೆ massive heart attack ಆಯ್ತಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಳಿ" ನಾನು ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ "ಇಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನೇ ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ನನಗೆ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ; ಗುಂಡುಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗಿದೇನೆ" ಎಂದೆ. "ಸರಿ, ಸರಿ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಮಾತಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಏನು, ಇನ್ನು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿ" ಎಂದು ಟೆಲಿಫೋನು ಸಂಭಾಷಣೆ ಖತಂ ಮಾಡಿತು ಆ ಧ್ವನಿ.

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆವರೊರೆಸಿಕೊಂಡೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಫಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದು ಹಾಲನ್ನು ಗ್ಯಾಸ್ ಒಲೆ ಮೇಲಿಟ್ಟೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಗಂಟೆ. ಟೆಲಿಫೋನ್ ಎಂಬ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದವನನ್ನೂ ಅವನ ವಂಶದ ಹಿಂದಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ತಲೆಯವರನ್ನೂ ಮನಸ್ಸೇ ಶಪಿಸುತ್ತಾ ಟೆಲಿಫೋನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಆ ಕಡೆಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿತು: "ಪ್ರಭುಶಂಕರರಿಗೆ massive heart attack ಆಗಿದೆಯಂತೆ ಹೌದೆ?" ನಾನು ಶಾಂತವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿದೆ: "ಇಲ್ಲವಲ್ಲ" ಮರುಪ್ರಶ್ನೆ: "ಏಕೆ?" ಆಗಲೇಗ ನನಗೆ ಏದುಸಿರು ಬಂತು. ತೀವ್ರವಾದ ಹೃದಯಾಘಾತ ಏಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನು ವಿವರಣೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಾಲು ತಳ ಹೊತ್ತಿದ ವಾಸನೆ ಬಂತು. ಟೆಲಿಫೋನನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದೆ. ಹೊತ್ತು ಮೀರಿತ್ತು. ಹಾಲು ಉಕ್ಕಿ ಉಳಿದ ಹಾಲು ತಳಹೊತ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಆಗಿತ್ತು. ಗ್ಯಾಸ್ ಒಲೆ ಆರಿಸಿ ತಣ್ಣಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತು, ಇನ್ನೂ ಆ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಕರೆಗಳು ಬರಬಹುದು. ಆ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಹುಚ್ಚು ನಗೆ ನಗುತ್ತಾ, ನನಗೆ ನಾನೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತೆ. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ

ಬೇಸರವಾಗತೊಡಗಿತು. ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಟೆಲಿಫೋನ್ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ನಾನು ಹಾಲಿನ ವಾಸನೆ ಗಮನಿಸಿ, ಟೆಲಿಫೋನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅದರ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸದೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅದು ಅನಾಥವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಗೊಂಯ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ನರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಅವಸ್ಥೆ ಒದಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾ massive attack ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ heart ನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದೆ. ದರಿದ್ರದ್ದು-ಏನೂ ಏರುಪೇರಿಲ್ಲದೆ ಸರಿಯಾಗೇ ಬಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ - ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಾಗ massive attack ಪಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಕುಳಿತು heart attack ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತೆ. ಸುಸಂಬದ್ಧವಾದ ಯೋಚನೆ ಮುಂದುವರಿಯದೆ ಕುಳಿತವನು ಹಾಗೇ ನಿಡ್ಡೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ. ಯಾರೋ ಧಡ ಧಡ ಬಾಗಿಲು ಬಡಿದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರ. ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದೆ. ಎದೆ ಧಸಕ್ಕೆಂದಿತು. ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ಜನ ಗುಂಪಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ಯಾಂಟು-ಬುಷ್‌ಷರ್ಟ್‌ಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಂಚೆ, ಜುಬ್ಬು, ಟವೆಲ್‌ಗಳವರೆಗೆ ವಿಧವಿಧವಾದ ವೇಷಗಳು. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು-ಅಂಜುತ್ತಂಜುತ್ತಲೇ ಆಚೆಗೆ ನಡೆದು "ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ" ಎಂದೆ. ನಾನು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋದದ್ದು ಕಂಡು ಜನರ ಗುಂಪು ಭೂತದರ್ಶನವಾದವರಂತೆ ಧಟಕ್ಕನೆ ನಿಂತರು. ನಾನು "ಏನಾಯಿತೀ?" ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಧಡಾರನೆ ಓಡಿಬಂದು, ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು "ಬೇಡ, ಬೇಡ, ನೀವು ನಡೆಯಬಾರದು" ಎಂದರು. ನಾನು "ಯಾಕೆ?" ಎಂದೆ. ಅವರು "ಆಯಾಸವಾಗುತ್ತೆ" ಎಂದರು. ನಾನು "ಆಯಾಸ?" ಎಂದು ತಡವರಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು "heart ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ನಡೀರಿ ಮಲಕ್ಕೊಳ್ಳಿ," ಎಂದು ದರದರನೆ ನನ್ನನ್ನು ನೂಕಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಡ್ಡೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ massive heart attack ಆಗಿದ್ದ ವಿಷಯ ಮರೆತೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಬ್ಬರಿಗಿಂತ ನಾನು ಬಲವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ಅವರನ್ನು ನೂಕಿದ ರಭಸಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ಮಾರು ದೂರ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಐದಾರು ಧ್ವನಿಗಳು ಸೇರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೊಗುಳಿದುವು-ಅಯ್ಯೋ heart attack ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ, ಹುಚ್ಚೂ ಹಿಡಿದಿದೆ." ಇನ್ನೊಂದು ಧ್ವನಿ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಿತು: "ಹುಚ್ಚಲ್ಲರೀ, ದೆವ್ವ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದಿರಬೇಕು" ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಸಿಗೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾರೀ ದೊಣ್ಣೆ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಆ ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಗುಂಪಿನ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದವರಿಗೆ ನನಗೆ ದೆವ್ವ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದರ ವಿಷಯ ಏನೂ ಸಂದೇಹ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೈಕಾಲುಗಳೆಲ್ಲ ಅವುಗಳವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲೂ, ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು.

ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಲು ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಗೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ನನಗೆ massive heart attack ಅರ್ಥಾತ್ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೃದಯಾಘಾತ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅನೇಕರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತೆ. ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಕಾರಣ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ನೋಡಿದೆ. ಅದು ಜೋರಾಗಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಕಳೆದ ಒಂದೆರಡು ಘಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಉದ್ದೇಗಕಾರೀ ಘಟನೆಗಳಿಂದಾದದ್ದು ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ಕುಳಿತೆ. ವೃತ್ತಾಂತ ಪತ್ರಿಕೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಒಂದು ಸಮಾಧಾನ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ನನಗಿಂತ ಅವಿವೇಕಿಗಳೂ, ಮೂರ್ಖರೂ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ನನಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಅದರಿಂದಲೂ ಅಂಥ ಸಂತೋಷ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪುಟಗಳ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ವರ್ತಮಾನ ಓದಿ ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಬಡಿತ ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಂತೇ ಹೋದಂಥ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ನನಗೆ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ, ನನ್ನದೇ ಹೆಸರಿನ, ಒಬ್ಬ ತರುಣ ದಿಢೀರನೆ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ವೇದನೆಯಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಯಾಕೆ ಜನ ನಾನೇ ಸತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದೂ ಅಥವಾ ಸಾಯುವಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾದ ಅಪಾಯ ಒದಗಿದೆಯೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ನನ್ನ ವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರವೂ, ನನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸಲು ಬಂದವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಗೌರವಗಳೂ ಮೂಡಿದವು. ಪಾಪ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ತಿಳಿಯಲು ಬಂದವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡೆ ಎಂದು ಬೇಸರವೂ ಆಯಿತು. ಇದೇ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾಯುವುದೇ ಉಚಿತ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೂ ಬಂದೆ. ಹೌದು. ಇನ್ನು ಬದುಕಿ ಆಗಬೇಕಾದದ್ದು ಏನು? ಮಾಡಬೇಕಾದ

ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದವೆ. ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸೋಣ. ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿವೆಯಲ್ಲ. ಆಗ ಮುಗಿಸಿದರಾಯಿತು. ಸರಿ, ಈ ನಿರ್ಧಾರವೇ ಸರಿ ಎಂದಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಈ ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ನಂತರದ ತಕ್ಷಣದ ಕೆಲವು ತೊಂದರೆಗಳು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಉತ್ಸಾಹ ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು.

ನನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಈಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಎರಡು ಆಸೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ನನ್ನ ದೇಹ. ನಾನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಚಿತಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು. ಎರಡನೆಯದು ಈ ಊರಿನ ಪುರಸಭೆಯವರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಆಗಾಗ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಚಾಲಿತ ಶವವಾಹಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೇಹ, ನಾನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ, ಸಾಗಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು ಎಂಬುದು. "ಅದಕ್ಕೇನು, ಆ ಎರಡು ಆಸೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಖಂಡಿತ ಪೂರೈಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ನೀನು ಈಗಲೇ ಸಾಯಬಾರದೇಕೆ?" ಎಂದು ನೀವು ಯಾರಾದರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ನೀವು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಆಸೆಯಿಂದಲೇ ಅಂದರೆ ಸ್ವಚಾಲಿತದ ಶವ ವಾಹಕದಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ. ನಾನು ಸತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಖಚಿತವಾದ ಕೂಡಲೇ ನೀವು ಪುರಸಭೆಗೆ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಶ ಮುಟ್ಟಿ ವಾಹನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ರೀತಿಯ ಅಡ್ಡಿಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರ ಟೆಲಿಫೋನುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಟೆಲಿಫೋನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ತುದಿಯ ಎಂದರೆ ಪುರಸಭೆಯ ಟೆಲಿಫೋನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಬೇಕು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆಯಿತು. ಶವವಾಹಕದ ಚಾಲಕ-ಡ್ರೈವರ್ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ ವಾಹನ ಚಾಲೂ ಆಗಬೇಕು. ಆ ವಾಹನ ಚಾಲೂ ಆಗಿ ಅರ್ಧದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತದ್ದೂ ಇದೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸತ್ತವರ ಮನೆಯವರೆಗೂ ಬಂದು, ಸಾಲಂಕೃತವಾದ ಶವವನ್ನು ವಾಹನದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅಳುವವರನ್ನೂ, ಅಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಮಶಾನದತ್ತ ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಟಾಗ ಅದು ಕೆಟ್ಟು ನಿಂತಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ನನಗೆ, ಎಂದರೆ, ನನ್ನ ಶವಕ್ಕೆ ಆ ಗತಿ ಒದಗಿದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು?

ಇರಲಿ, ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು. ಇನ್ನೂ ತೀವ್ರತರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ನನ್ನ ಈ ಆಸೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಶವ ವಿದ್ಯುತ್ ಚಿತಾಗಾರದಲ್ಲೇ ಭಸ್ಮಿ ಭೂತವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಎಂಬುದು ಈಗ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯುತ್ ಚಿತಾಗಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಇರಲೇ ಬೇಕಷ್ಟೆ? ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ದಿನದ ಅಥವಾ ರಾತ್ರಿಯ ಎಲ್ಲ ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಇರುತ್ತದೆ? ಅಲ್ಲದೆ ಶವ ಸುಡಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ವೋಲ್ಟೇಜ್ ಇರಲೇಬೇಕು ತಾನೆ? ಒಂದು ಶವ ವಿದ್ಯುತ್ ಚಿತಾಗಾರದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಶವವು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಬೆಂದಿರುವಾಗ ದಿಡೀರನೆ ವೋಲ್ಟೇಜ್ ಡ್ರಾಪ್ ಆದ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ನನ್ನ ಶವಕ್ಕೆ ಏಕಾಗಬಾರದು? ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಯೋಚನೆಗಳು ಬಂದಾಗ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಸಾಯುವುದು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅಲ್ಲದೆ ಸತ್ತೂ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

"ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೇನು? ಹೂತರೇನು, ನಾತರೇನು? ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟರೇನು? ವಿದ್ಯುತ್ತಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟರೇನು? ನಿನಗೇನು ತಾನೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ? ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ, "ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಆ ದೇಹವನ್ನು ನಾಯಿ ತಿಂದರೇನು, ನೀರು ಕುಡಿದರೇನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿಲ್ಲವೆ? ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಕೇಳುತ್ತೀರಿ. ಕೇಳದೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ನಿಮಗೇನು ಕಷ್ಟ? ಸಾಯಲು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿರುವವರು ನೀವಂತು ಅಲ್ಲ. ಬರೀ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಮೋಜು ನೋಡುವವರು ನೀವು. ಆದರೂ ಒಮ್ಮೆ ನೀವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಅದು ಸಭ್ಯತೆಯ ಲಕ್ಷಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಸತ್ತಮೇಲೆ ನನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಉಪಕಾರವಾದರೂ ಆಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಅಪಕಾರವಾದರೂ ಆಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಯುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಒಬ್ಬ ಮಹಾನುಭಾವ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಂದ ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸದೇ ಇದ್ದವರು ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ, ಊರ ಬಾಗಿಲ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತವರು ಇವನು ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು

"ಅಯ್ಯೋ-ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಹುಲಿ ಇದೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕಿತು" ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಈ ನಿತ್ಯ ಪರಪೀಡಕ ಹೇಳಿದ "ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು. ಹುಲಿ ನನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಲೇಬೇಕು" ಎಂದ. ಅವರು "ಏಕೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಈತ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ: "ನೋಡಿ ಹುಲಿ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ. ಅದಿನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯ ರಕ್ತದ ರುಚಿ ನೋಡಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ದೇಹದ ರಕ್ತದ ರುಚಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಅದು ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸುತ್ತದೆ!" ಹೀಗಿರಬೇಡವೇ ಪರೋಪಕಾರ ಎಂದರೆ! ನಾನು ಸತ್ತರೆ ಜನಕ್ಕೆ ಇಂಥದೊಂದು ಉಪಕಾರವಾದರೂ ಆಗಬೇಕು. ಈಗ ಕಾಡೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರೋಣ?

ಹೀಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಕಾರವಾದರೆ ತಾನೆ ಸಾಯಬೇಕು? ನೀವು ಅಂಥದೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿ. ನಾನು ತಕ್ಷಣವೇ ಹಿಂದು ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ, ಖಂಡಿತ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಪ್ರಭುಶಂಕರ (1929, ಚಾಮರಾಜನಗರ) 'ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ರೂಪರೇಖೆಗಳು', 'ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಾಂತಿ', 'ಬೆರಗು' ಇವರ ಕೃತಿಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. 'ಹೃದಯಾಘಾತ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಯಾದುದು ಏಕೆ? ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಹೃದಯಾಘಾತದ ಬಗೆಗೆ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಆದ ಅನುಭವಗಳೇನು?
೩. ಲೇಖಕರು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ದೇಹದ ಬಗೆಗಿನ ಆಸೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಬಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ನಾವು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಲಾರೆವು

ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ದ್ವಾರಕನಾಥ್

ಆಶಯ: ವರ್ಣಭೇದ ಕೆಲವು ಮುಂದುವರಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ. ಆದರೆ ಆಟದ ಅಂಕಣ ಸಮಾನತೆಯ ಬಯಲು. ರಾಜಕೀಯವೂ ಸಮಾನತೆಯ ಬುನಾದಿ ಮೇಲೆ ಅರಳಬೇಕು.

ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣ!

ವಿಶ್ವದ ನೂರ ಎಂಬತ್ತ ಮೂರು ದೇಶಗಳ ಜನರಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರವರ ದೇಶಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂತ್ತ ಫ್ಲೆಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ಜನ ಒಂದೆಡೆ, ಅವರವರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಾಷೆ, ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತಹ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬ್ಯಾನರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಅವರವರ ದೇಶದ, ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಲಾಂಚನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದವರೊಂದು ಕಡೆ, ಅವರವರ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟವರೊಂದು ಕಡೆ.

ಇಡೀ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣವೇ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇಡೀ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದವರೆಲ್ಲಾ ವೇದಿಕೆಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರಳ ಸುಂದರ ವೇದಿಕೆ ಅದು. ವಿಶ್ವ ವರ್ಣಭೇದ ವಿರೋಧಿ ಮಹಾ ಸಮ್ಮೇಳನದ, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭವದು.

‘ಪೀಪಲ್ ಯುನೈಟೆಡ್,

ನೆವರ್ ಬೀ ಡಿಫೀಟೆಡ್’

ಎಂದು ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಸ್ಲೋಗನ್ ಅನ್ನು ಒಂದೇ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರುಚುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಭಾವುಕರಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರ ಎದೆಗಳನ್ನು ತಟ್ಟುವಂತಿತ್ತು. ಒಂದು ಲಯಬದ್ಧ ಕ್ರಾಂತಿಗೀತೆಯಂತಿತ್ತು.

ಜಗತ್ತಿನ ಅಷ್ಟೂ ಜನ ನೆರೆದಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟೂ ಗಮನ ಸೆಳೆದವರೆಂದರೆ ಪ್ಯಾಲಸ್ಟೀನಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ಇಂಡಿಯಾದ ದಲಿತರು!

ಪ್ಯಾಲಸ್ಟೀನಿಯನ್ನರು ತಮ್ಮ ಸುಂದರವಾದ ಕಪ್ಪು, ಬಿಳುಪು ಬಣ್ಣಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಇತರ ದೇಶಗಳವರಿಗೂ ಆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಇಡೀ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದ ಗಮನ ಸೆಳೆದರೆ, ನಾವು ಇಂಡಿಯಾದ ದಲಿತ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದವರು ‘ದಲಿತರ ಹಕ್ಕು ಮಾನವ ಹಕ್ಕು’ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸ್ಲೋಗನ್ನಿರುವ ಬಟ್ಟೆಯೊಂದನ್ನು ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ‘Cast out Caste’ ಎಂಬ ಸ್ಲೋಗನ್ನಿರುವ ಕಪ್ಪು ವೇಸ್ಟ್ ಕೋಟನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ‘ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಲೋಗನ್ ಇರುವ ಬ್ಯಾಡ್ಜ್ ಅನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ತೊಟ್ಟಿದ್ದೆವು.

ಗಂಭೀರ ಮೆಸೇಜ್‌ಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ದೇಹಗಳು ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ! ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ನಮ್ಮ ಬ್ಯಾಡ್ಜ್ ವೇಸ್ಟ್ ಕೋಟು ಹಾಗೂ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ಪಡೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ನಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿದರು.

ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಪರಸ್ಪರ ಮಿಕ ಮಿಕ ನೋಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಜೀವ ಮೂಡತೊಡಗಿತು. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉನ್ನತ ಆಯುಕ್ತೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇರಿ ರಾಬಿನ್‌ಸನ್ ಕೈ ಬೀಸುತ್ತಾ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮೆಬೇಕಿಯವರು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವರೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕೋಪಿ ಅನ್ನಾನ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಇಡೀ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಸಂಚಾರವಾಗ ತೊಡಗಿತು!

ಯಾರೂ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಳೆ ಕೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಐದು ನಿಮಿಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮೆಬೇಕಿಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ‘... ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ತೆರನಾದ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಬೇಕು, ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯವೂ ವರ್ಣಭೇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಜಾತಿಭೇದದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು..... ಬಿಳಿಯರಲ್ಲದವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಈ ಜಗತ್ತು ಅನಾಗರಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅವರ ಗುರುತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆ, ಕಪ್ಪು ಜನರು ಬಿಳಿಯ

ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದದ ಏಕೈಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೂ ಅವಮಾನಕ್ಕೂ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.... ಇಂತಹ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದು ಈ ಸಮಾವೇಶದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಬೇಕು...' ಎಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಜನತೆಯ ಚಪ್ಪಾಳೆ, ಕಿರುಚಾಟಗಳು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿದವು.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉನ್ನತ ಆಯುಕ್ತೆ ಮೇರಿ ರಾಬಿನ್‌ಸನ್ ಬಿಳಿಯರು ಆದರೂ ಕಷ್ಟ ಆತ್ಮಗಳ ನೋವನ್ನು ಬಲ್ಲಂತಹ ಹೃದಯವಂತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು. '.... ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಈ ವೇದಿಕೆ ದನಿಯಿಲ್ಲದ ಜನರಿಗೆ ದನಿಯಾಗಬೇಕಿದೆ...' ಎಂದ ಮೇರಿ ರಾಬಿನ್‌ಸನ್ ದನಿಯಿಲ್ಲದ ಜನ ಎನ್ನುವಾಗ 'ಯುರೋಪ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ರೋಮಾ ಜನಾಂಗ, ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೀನಿಯನ್ ಜನಾಂಗ ಹಾಗೂ ಭಾರತ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಶ್ರೀಲಂಕಾಗಳಲ್ಲಿರುವ ದಲಿತರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಧ್ವನಿಯಿಲ್ಲದವರು' ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ದಲಿತರ ಹೃದಯಗಳು ತೇವಗೊಂಡವು.

ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಗಮನವಿದ್ದದ್ದು ಕೋಫಿ ಅನ್ನಾನ್ ಅವರ ಮೇಲೆ. ಅವರೇನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇದ್ದ ತಳಮಳ '... ನಾವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಭೇದಗಳನ್ನು, ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ನಮ್ಮವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋಣ ನಂತರ ಅವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸೋಣ.... ನಾವು ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಲಾರೆವು, ಅಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಲಾರೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವಿಂದು ಉತ್ತಮ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಿದೆ.... ಹಿಂದಿನ ಶತ ಶತಮಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆ, ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಂದ ಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮಾವೇಶದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ, ಇದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಒಪ್ಪಂದವಾಗಬೇಕು... ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ ಪ್ರತಿ ಮನುಷ್ಯನ ನೋವಿನ ಅನುಭವಗಳು ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯ... ಅಂತಹ ಸಂವೇದನೆಗಳಿಗೆ ಕಿವಿ ಕೊಡೋಣ... ಇದು ನೊಂದವರ, ಬೆಂದವರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿದೆ...' ಎಂದರು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಜನ ನಾಯಕರು ಹೃದಯ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ನನ್ನಂತಹವರನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಕಾಡಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಹಾಡು ಹಾಗೂ ಅದರ ನೃತ್ಯ! 'ವೆಲ್‌ಕಂ ಟು ಸೌತ್ ಆಫ್ರಿಕಾ' ಎಂಬ ಆರಂಭಗೀತೆ ಅದರ ಲಯದಿಂದಾಗಿ, ನೃತ್ಯ ಸಂಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತದಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ನರನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಯಾರಿಗೂ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಇಡೀ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದ ಜನರೆಲ್ಲ ಕುಳಿತಿದ್ದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದರು. ಈ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿದ ಬಿಳಿಯ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ನಿತಂಬಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಆ ರೀತಿ ನಿತಂಬಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ನನ್ನಂತಹವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಆ ಹಾಡು ಮತ್ತು ನೃತ್ಯ ಅಂದು ಕಾಡದೆ ಇದ್ದಿರಲಾರದು.

ಸಮಾರಂಭ ಮುಗಿಸಿ ನಾವು ಏಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ತಮಟೆಗಳ ಗಂಡುಧ್ವನಿ! ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಬಂದ ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ತಮಟೆ ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ಸಲವಂತೂ ಇಡೀ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಹರಿದಂತಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಕ್ಕಸಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತವರು ಕೊಂಚ ಕೊಂಚವೇ ಕುಣಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಕುಣಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಇಳಿದೇಬಿಟ್ಟರು.

ನಮ್ಮ ತಮಟೆಗೆ ಎಂಥಾ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ! ಅಂದು ನಮ್ಮ ತಮಟೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕುಣಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಬಿಳಿಯರು, ಕೆಂಪಾಗಿರುವವರು ಅವರದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕುಣಿದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕರಿಯರಂತೂ ಭೂಮಿ ನಡಗುವಂತೆ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದರು. ಆ ಕರಿಯರ ಕುಣಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದು ಬಲವಾದ 'ಪೋರ್ಸ್' ಇತ್ತು.

ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ತಮಟೆಯ ನಾದಕ್ಕೆ ಕುಣಿಯುವುದನ್ನು ಕಂಡ ನಮ್ಮ ಕಲಾತಂಡ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿತು. ಒಂದು ಗಂಟೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇಡೀ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣವನ್ನು ಕುಣಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಕಲಾತಂಡ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ, ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳವರು ನಮ್ಮ ತಮಟೆ, ಅರೆ, ದಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳ ವಿವರ ಪಡೆದರು. ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ತಮಟೆಗೂ ಜಾತಿಯ ಸೋಂಕಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಜನ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ನೋಡತೊಡಗಿದರು.

ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಕುಂತು ನಮ್ಮ ತಮಟೆಯ ಹಿಂದಿನ ಜಾತಿಯತೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳು, ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ಹಲ್ಲೆಗಳು, ಜೀವಂತ ದಹನಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ 'ನಿಮ್ಮ ವರ್ಣ ಕೇವಲ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿನದಿರಬಹುದು ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಮೂರುವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿನದು...', ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ, ದಲಿತ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಅವರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

‘ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅನ್ಯಾಯ, ಅವಮಾನ, ಕ್ರೌರ್ಯಗಳು ನಿಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿನ ಮೀಡಿಯಾ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ...?’ ಎಂದು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮೀಡಿಯಾ ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ... ಇಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರ, ಪೊಲೀಸು, ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಯಾರ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಕು ಸಾಕಾಯಿತು.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್ ದ್ವಾರಕಾನಾಥ್ (ಜನನ ೧೯೫೪, ಕೋಲಾರ) ವೃತ್ತಿ ವಕೀಲಿ, ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪತ್ರಕರ್ತ. ‘ಲಂಕೇಶ ಪತ್ರಿಕೆ’ಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ವಿಶೇಷ ವರದಿಗಾರ. ಗಾಂಧಿ ಮೆಟ್ಟಿದ ನಾಡು, ಮಣ್ಣು ಬಳೆನಾದ, ಅಮೇರಿಕ, ಆಮುಖ, ಈಮುಖ, ಸಂಕುಲ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು :

೧. ವರ್ಣಭೇದ ಅಂದರೇನು?
೨. ಸಮಾನತೆ ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಬಿಎಸ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂ, ಎರಡನೆ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್,

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಂಕ: ೬೦

೧೫ ಅಂಕ

ಘಟಕ-I

೧. ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕೋವಿ
೨. ಭೀಮಾಲಾಪ
೩. ಗುಲ್‌ಮೊಹರ್

- ಸು.ರಂ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ
- ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
- ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಘಟಕ-II

೧. ವಕ್ರೀಭವನ
೨. ಮೂರು ಮುಖಗಳು
೩. ದ್ರಾವಿಡರು ನಾವು ದ್ರಾವಿಡರು

೧೫ ಅಂಕ

- ಲಲಿತಾ ಸಿದ್ದಬಸವಯ್ಯ
- ಎಚ್.ಎಸ್. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ
- ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬೆಟ್ಟದೂರು

ಘಟಕ-III

೧. ದೇವರೇ ಬರಲಿಲ್ಲ
೨. ಮಾತು ಸೋತ ಕ್ಷಣ
೩. ಅವಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

೧೫ ಅಂಕ

- ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ
- ವೈದೇಹಿ
- ಡಾ. ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ

ಘಟಕ-IV

೧. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಶ್ರದ್ಧೆ
೨. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ
೩. ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆ

೧೫ ಅಂಕ

- ಜಿ.ಎಚ್.ನಾಯಕ
- ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ
- ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ

ಘಟಕ-I

೧. ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕೋವಿ

- ಸು.ರಂ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ

ಆಶಯ: ಕವಿ-ನಿರೂಪಕ ಮಾನವ ಲಯಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿತೆ ಮೊದಲಾಗುವುದು 'ಹಸಿ ಹಾವುಗಳಂತೆ' ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೈಗಳ ಚಿತ್ರದಿಂದ. ಈ ಕೈಗಳು ಬೇಡುವ ಕೈಗಳು; ಎಂಜಲು ಬಾಚುವ ಕೈಗಳು, ರಿಕ್ತತೆಯಿಂದಾಗಿ ತುತ್ತು ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ತಿಂದು ಬಿಸಾಡಿದ ಎಂಜಲನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ತಟ್ಟನೆ ನಿಂತು ನೋಡಿದೆ, ತೊಟ್ಟಿಯಾಚಿಂದ
ಹಸಿದ ಹಾವುಗಳಂತೆ ಇಳಿದು ಒಳಗೆ
ಎರಡು ಕೈಗಳು; ಸಿಕ್ಕ ಎಂಜಲಿನೆಲೆಯನ್ನು
ಹಿರಿದು ತೆಗೆದವು, ಕಸದಿಂದ ಹೊರಗೆ

ತಡಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ತಡೆದನುಮಾನಿಸಲಿಲ್ಲ
ಎಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೆ ತುಂಡು ರೊಟ್ಟಿ?
ಮತ್ತು ಅನ್ನದ ಅಗಳು? ಎಲೆಯೆಲ್ಲ ಬಳಿದಾಗ
ಏನೋ ಸಿಕ್ಕಿತು; ತಣ್ಣಗಾತು ಹೊಟ್ಟೆ

ಎರಡು ಬ್ರೆಡ್ಡಿನ ತುಂಡು, ಚೆಲ್ಲಿದ ಹುಳಿಯನ್ನು
ಸಿಪ್ಪೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಕೂಡಿದುಪ್ಪು
ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡಿದ್ದೆನಲ್ಲ ಈ ಕೈಗಳನು?
ಹೌದಿವೇ, ಕೈಗಳು; ಬಲಿಷ್ಠ, ಕಪ್ಪು.

ಆಷಾಢ ಮೋಡಗಳು 'ಧೋ' ಗುಟ್ಟು ಸುರಿದು
ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳು ತೊಯ್ದು ತಪ್ಪಡ್ಯಾಗಿ
ಹೂಡಿದ್ದ ನೇಗಿಲಿನ ಹಾಡು, ರವಕೆಯ ಹಸಿರು
ತಿಡೆಸಿದ್ದವಲ್ಲವೆ ತನೆಯು ತೂಗಿ

ಅಂದುಕೊಂಡೆನು.ಅಲ್ಲ ಇವುಗಳೆ ಅಲ್ಲವೆ
ಗಚ್ಚುಗಾರೆಯ ಹೊತ್ತು ಹಗಲು ಇರುಳು
ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಂಗಲೆಯ ನಿಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತೆ
ಇವುಗಳಿಂದಲ್ಲವೆ ಸುಖದ ನೆರಳು

ಹಸಿದ ಕೈಗಳಿಗೆ ದುಡಿಮೆಯೆಂದರೆ ಪ್ರೀತಿ
ಚೆಲುವೆಂದರೂ ಪ್ರೀತಿ ಕಾಣೊ ಅವಕೆ
ಹಾಗೆಂದೇ ಲಾವಣ್ಯ ವರ್ತುಲಗಳನು ಬರೆ
ವ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ ಹಿಂಡು ಬೆರೆವ ಬಯಕೆ
ಕಣ್ಣಿಗಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಕಿವಿಗಳೂ ಸಂತಸದ

ಹಕ್ಕುಗಳ ಗೂಡಗಲೆಂದು, ನುಡಿಸಿ
ಯಾವ್ಯಾವುದೂ ವಾದ್ಯ ಈ ಕೈಗಳಲ್ಲಿವೆ
ಇಂದೇಕೆ ಇಳಿದಿವೆ? ಎಂಜಲನು ಬಯಸಿ.

ಹಸಿದ ಕೈಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೆಂದರು ಪ್ರೀತಿ
ಹಾಗೆಂದೆ ತಟ್ಟಿ ಎದೆ ಎದೆಯ ಕದವ
ಕಾದರೂ ಹಸಿದವರಿಗವು ತೆರೆಯಲೆ ಇಲ್ಲ!
ಎಷ್ಟೆಂದು ತಡೆದಾರು? ತಮ್ಮ ಹಸಿವೆ? ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗೆ

ಇನ್ನು ಹಸಿದ ಕೈ ಇಳಿಯವು
ಅಂದಿಕೊಂಡೆನು ಅಂಜಿ ನೊಂದುಕೊಂಡು
ನೇಣುಗಂಬವ ಕೂಡ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಗ್ಗುವರು
ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿಕ್ಕ ಕೋವಿ, ಗುಂಡು

ಹಸಿದವರು ಕೂಡ ಬದುಕಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಮ
ತ್ತೆ, ಪ್ರೀತಿಯೂ ಬೇಕಲ್ಲ ದುಡಿವ ಜನಕೆ
ಎದೆಯ ಕದಗಳು ಮುಚ್ಚಿದಾಗ, ಮತ್ತಿನ್ನೇನು
ಮುಖ್ಯವಲ್ಲವೆ ಸಾವಿಗಿಂತ ಬದುಕೆ?

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಸು.ರಂ ಎಕ್ಕುಂಡಿ (ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರಂಗನಾಥ ಎಕ್ಕುಂಡಿ, 1923-1995) ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ರಾಣಬೆನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನನ. ಆನಂದತೀರ್ಥರು, ಹಾವಾಡಿಗರ ಹುಡುಗ, ಮತ್ಸ್ಯಗಂಧಿ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳು, ಬಕುಲದ ಹೂವುಗಳು, ಗೋದಿಯ ತೆನೆಗಳು ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಹಸಿದ ಕೈಗಳು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ?
೨. ಸಾವಿಗಿಂತ ಬದುಕು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕವಿತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.
೩. ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕೋವಿ ಕವನದ ಆಶಯವೇನು?

೨. ಭೀಮಾಲಾಪ

– ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

ಆಶಯ: ಮಹಾಭಾರತದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭೀಮ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅಸಹಾಯಕ. ಅವನ ವೇದನೆ ಗಮನಾರ್ಹ. ಅದರ ಒಂದು ಚಿತ್ರಣ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು, ಬಳೆ ತೊಟ್ಟು, ಕಾಲಿಗೆ
ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಒಬ್ಬ ;
ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಾವಿ ಉಟ್ಟು ಮೂಲೆಗೆ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ.
ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ, ಕುದುರೆ ಲಾಯದಲ್ಲಿ
ಮತ್ತೊಬ್ಬ.
ಇದ್ದಾಳೆ ಇವಳು ಅವರಿವರ ತಲೆಯ
ಹೇನು ಹೆಕ್ಕುತ್ತಾ
ಆಗಾಗ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಕುಕ್ಕುತ್ತಾ.
ನಾನೂ ಇದ್ದೇನೆ ? ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಉರಿವ ಸೌದೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ
ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊತ ಕೊತ ಕುದಿದು
ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ರುಬ್ಬುತ್ತಾ :
ಕಣ್ಣೆದುರು ತೇಲಿಬರುತ್ತವೆ :
ಕಂಡದ್ದು, ಕಲಿತದ್ದು ; ಬೆಂಕಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಪಾರಾದದ್ದು ;
ಪಗಡೆ ದಾಳದ ಜೊತೆಗೆ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದದ್ದು ; ಬಿಚ್ಚಿದ
ಜಡೆಯ ನೆರಳಿನ ಕೆಳಗೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟಿ ನರಳಿದ್ದು ;
ಕಾಡು ಪಾಲಾಗಿ ಅಲೆದದ್ದು.
ನಿಟ್ಟುಸಿರಲ್ಲಿ ಪಟ ಬಿಚ್ಚಿ ತೇಲುತ್ತವೆ : ಊರುಗಳು ;
ಮಹಾರಣ್ಯಗಳು ; ಋಷಿಗಳು ; ರಾಕ್ಷಸರು ;
ಬೆಳಗು ಬೈಗುಗಳು ; ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ
ಸುರುಳಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತವೆ
ಜೀವ ಹಿಂಡುತ್ತವೆ.
ಅಲ್ಲಿ ಊರಾಚೆ ಮಸಣದಲ್ಲಿ
ಇದ್ದ ಪೌರುಷವನ್ನು ದುಂಡಗೆ ಸುತ್ತಿ
ಹೆಣವಾಗಿ ಮಲಗಿಸಿದ್ದೇವೆ, ಮರದ
ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ.
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಸುತ್ತಲೂ ಎಂತೆಂಥವೋ
ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಮೀಸೆ ತಿರುವುತ್ತವೆ,
ಏರಬಾರದ ಕಡೆಗೆ ಏರಿ, ಇಳಿಯಬಾರದ ಕಡೆಗೆ
ಇಳಿದು ಕೆಡಿಸಿ ಹೊಲಸೆಬ್ಬಿಸಿವೆ.
ಗೆರೆ ದಾಟಬಾರದ ನಾನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಉರಿವ ಸೌದೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ
ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊತ ಕೊತ ಕುದಿದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ (1926-2013) ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಕಾರಿಪುರದಲ್ಲಿ ಜನನ. ಸಾಮಗಾನ, ಚೆಲುವು-ಒಲವು, ಕಾರ್ತಿಕ, ದೇವರಶಿಲ್ಪ, ದೀಪದ ಹೆಜ್ಜೆ, ಅನಾವರಣ, ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ, ತೀರ್ಥವಾಣಿ-ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಂಕಲನಗಳು. ಸೌಂದರ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಬರೆದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ. ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ಚಿಂತನವು ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್ ಅವರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಕೃತಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತಿರುವವಳು ಯಾರು? ಅವಳ ಕೆಲಸವೇನು?
೨. ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆ?
೩. ಭೀಮನ ನಿಟ್ಟುಸಿರಲ್ಲಿ ಪಟಬಿಚ್ಚಿ ತೇಲಿಬರುವ ಸಂಗತಿಗಳಾವುವು?
೪. ಭೀಮಾಲಾಪ ಕವನದ ಆಶಯವೇನು?

೨. ಗುಲ್‌ಮೊಹರ್

– ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಆಶಯ: ಗುಲ್‌ಮೊಹರ್ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ತರಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ತರವು ಗುಲ್‌ಮೊಹರ್ ಹೂ ಗಿಡದ ವರ್ಣನೆ ಋತುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿತಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಎರಡನೆಯ ಸ್ತರ ಮೂಡಣ ಪಡುವಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದು ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲು ನೋಡುತ್ತದೆ.

ಗಿಡ ಬರಡಾಗಿ ಉಳಿದದ್ದು ಮೊಳದುದ್ದ ಕಾಯಿ-
ಹುಡುಗರಾಟದ ಕತ್ತಿ, ಕೊಂಬೆಗಳು ಜಡೆಗಟ್ಟಿ
ಮಿಸುಕಾಡದಿದ್ದ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದ ಹಠಯೋಗಿ.
ವೈಶಾಖದೊಂದು ಉಷ್ಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಸಿ
ಅರಿವಿನಾಸ್ಪೋಟ; ತಲೆತುಂಬ ಕೆಚ್ಚನೆ ಮುಗುಳು,
ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಅರಳಿರುವ ನೂರು, ಸಾವಿರ ಗುಚ್ಚ-
ಉರಿವ ಸೂರ್ಯನಿಗೀಗ ಮೂಡು-ಮುಳುಗಿನ ಅಚ್ಚ
ಕೆಂಪು ನೆನಪಿನ ತಂಪು; ಹಗಲೆಲ್ಲ ಹೊಂಗನಸು.
ಆಮೇಲೆ ಚಿಗುರಿದೆಲೆ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಹನಿಗೆ
ತನಿಗೊಂಡ ಹಸಿರು ಚಾಮರ. ಗಾಳಿಗುದುರುದುರಿ
ಬಿದ್ದ ಹೂವಿನ ನೆರಳು: ಹರಡಿರುವ ನವಿಲುಗರಿ.
ಸಿಮೆಂಟು-ಡಾಂಬರಿನ ನಡುವೆ ಮಣ್ಣು ಮೆರವಣಿಗೆ.
ಆಗೀಗ ಫಲ-ಪುಷ್ಪ ಸಿದ್ಧಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದರು
ನಿಚ್ಚೆ ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆ ಹಚ್ಚ ಹಸಿರು.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಅವರು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಂಬಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 1928ರ ಜೂನ್ 28ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ, ಭಾವಜೀವಿ, ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ, ದೀಪಧಾರಿ, ಮೆರವಣಿಗೆ, ಜೀವಧ್ವನಿ, ನಗರದಲ್ಲಿ ನೆರಳು, ಚಿರಂತನದಾಸ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನ, ಕಾವ್ಯಾನುಸಂಧಾನ, ಸಮಾಹಿತ, ಸಮತೋಲನ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಹೂ ಗಿಡದ ವರ್ಣನೆ ಋತುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ಮೂಡಣ ಪಡುವಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷದ ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಗುಲ್‌ಮೊಹರ್ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಗಳ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ಘಟಕ-II

೧. ವಕ್ರೀಭವನ

- ಲಲಿತಾ ಸಿದ್ಧಬಸವಯ್ಯ

ಆಶಯ: ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ಬದುಕಿನ ಸ್ವಗತದಂತಿರುವ 'ವಕ್ರೀಭವನ' ಕವಿತೆ, ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಉಬ್ಬರವೆಲ್ಲ ಇಳಿದಂತಿರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ತಾನು ನಡೆದು ಬಂದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ತಾನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ಕಾಣುವ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಅವಳ ಅವಸ್ಥಾಂತರಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿದೆ.

೧

ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಒಂದೇ ಕನ್ನಡಿ
ಪರಿಷೆಯಲಿ ತಂದದ್ದು
ಬೆಲ್ವಿಯಮ್ ಗಾಜು ಬೀಟಿ ಮರದ ಫ್ರೇಮು, ಗದೆ ಭಾರ
ದೇವರಗೂಡಿನ ಮಗ್ಗುಲಿಗೇ ಈ ದರ್ಪಣದ ಸ್ಥಾವರ
ಈಬತ್ತಿ ಎಳೆಯುವವರು, ಗಂಧದ ಬೊಟ್ಟಿಕ್ಕುವವರು
ಕಂಚಿಕುಕುಮ ಸರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು
ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲೇ, ಅದು ಇದ್ದಲ್ಲೇ, ಎಟುಗದಿದ್ದರೂ
ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಾಲೇರಿಸಿ
ಸಕುಟುಂಬ ಸಪರಿವಾರ ಬಳಕೆ ; ಲಗತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಎಚ್ಚರಿಕೆ
'ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಬ್ಯಾಡ್ರೇ, ಗೋಡೆ ಮೇಲಿದ್ದಂಗೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೇ'
ನಾವು ಅಕ್ಕ ತಂಗೇರು ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ
ಅಮ್ಮನಿಲ್ಲದ ಹೊತ್ತು ಮೊಳೆಯಿಂದ ಇಳಿಸಿ
ನಡುಮನೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಹುಷಾರಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿ
ಒಬ್ಬರಾದ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಂಡು.....
ಇದ್ದುದ್ದ ಇದ್ದಂಗೇ ತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು
ದಪ್ಪಗಿದ್ದರೆ ದಪ್ಪಗೆ ಕಪ್ಪಗಿದ್ದರೆ ಕಪ್ಪಗೆ
ಮೂಗಿನ ಹೊರಳೆ ಎತ್ತಿದ್ದವಳಿಗೆ ಎತ್ತಿ
ಎಸೂಳ ಮೂಗನ್ನು ಎಸೂಳಾಗೇ ಇರಿಸಿ

೨

ಹಾಸ್ಟೆಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕನ್ನಡಿಗಳೆಂದರೆ
ಬಾಗಿಲಿಗೊಂದು, ಕದಕ್ಕೊಂದು,
ಟ್ರಂಕೊಳಗೊಂದು, ವ್ಯಾನಿಟಿ ಜಿಪ್ಪಿಗೊಂದು
ಒಂದೇ ರೂಮಲ್ಲಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದಂತೆ
ಹನ್ನೆರಡು ತುಪ್ಪೇರದ ದರ್ಪಣ
ತಿಪಟೂರಿನ ಕೊಬ್ಬರಿ ಮಂಡೀ ಹುಡುಗಿ
ಒಂದು ಮಗ್ಗುಲು ಕಿಟಕಿಯನ್ನೇ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು
ಮೂರೂವರೆ ಅಡಿಯ ಅರೆನಿಲುವುಗನ್ನಡಿ ತೂಗಿ
ಮಲೆಯಾಳಿಯದು ಐದು ಮೂಲೆಯ ಆಯನ
ಮೇಲೊಂದು ಮಾಯಾ ಮುಚ್ಚಳ ಬೇರೆ
ವಿಜಯವಾಡದ ಕನ್ನಡಿಯ ಸುತ್ತ

ಪರ್ಪಸ್ಸೇ ಮರೆಸುವಂತ ಕುಸುರಿಗೆಲಸ
 ನಾವುಗಳು ನಂಮ್ಮತ್ತರಕ್ಕನುಕೂಲವಾದ ಕಡೆ
 ಅವಳಿಗಿಂತ ಇವಳಿಗಿಂತ ನಾನೇ ಚೆಂದ ಎನಿಸುವೆಡೆ
 ಬ್ಯಾಕ್‌ಬಟನ್ನಿನ ಹುಕ್ಕು ಭದ್ರವೇ
 'ಬಿ'ಪಟ್ಟಿ ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನೊಳಗಿದೆಯೇ
 ಇತ್ಯಾದಿ.....
 ಭೂಗೋಳಿಕ ವಿವರಗಳ ತಪಶೀಲಾದ ಮೇಲೆ
 ಹಗೂರ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ
 ಹ್ಯಾಂಡ್ ಮಿರರಿನಲಿ
 ಮುಖಚರಿತ್ರೆ

೩

ಕೆಲಸ್ಥಕೆ ಸೇರಿದೆ ; ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಕೊನೆಯರ್ಧ
 ರಿಪೋರ್ಟಾದ ದಿನವೇ ಸಾಹೇಬರು ಆದೇಶಿಸಿದರು
 'ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಗೊತ್ತೇನೀ
 ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಬರಿ
 ಹೊತ್ತು ಪಕ್ಕಾದ ಮೇಲೇ ಕಛೇರಿ ಬಿಡಿ'
 ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಸಂಬಳದಲ್ಲೊಂದು ಸ್ವಂತ ಕನ್ನಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೆ
 ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿ ಇಳಿದು
 ಮುಂದಿನದು ಬಂದೀತೋ ಇಲ್ಲವೋ
 ಸದಾ ಭಯದಲ್ಲೇ ಕಾಯ್ದು ಕಾಯ್ದು ಕಾಯ್ದು,
 ತುಘ್ ಇದರವ್ವನ....
 ಕನ್ನಡಿಯ ಸದುಪಯೋಗವಿರಲಿ
 ದುರುಪಯೋಗವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣೀ

೪

ಅತ್ತೆಯಿಲ್ಲದ ಅತ್ತೆ ಮನೆ ಸೇರಿದೆ
 ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆರಡು ಸಲ
 ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ ದೊಡ್ಡ ಅಲಮಾರು
 ಅದಕ್ಕಂಟಿಸಿದ್ದ ಆಳೆತ್ತರದ ಕನ್ನಡಿ
 ಇತ್ತ ಬಂದರೆ ಅತ್ತೆ ಹೋದರೆ ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ
 ಚಲನವಲನಗಳ ಮಹಜರು
 ನಿಯಮನುಸಾರ ಈ ಸಪಾಟು ಮಸೂರ
 ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿತ್ತು
 ನನ್ನನ್ನು ಇಡೀ ಮನೆಗೆ
 ಈ ಮುಂಡೇದನ್ನ ಕಳಚಿಬಿಡೋಣವೆಂದು
 ಸ್ಕೂ?ಗಳನ್ನೊಂದೊಂದೇ ಸಡಿಲಿಸುತ್ತ ಬಂದೆ
 ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬಸುರಿ
 ಬಾಣಂತಿ ಕೋಣೆಗೆ ಕನ್ನಡಿ ನಿಷಿದ್ಧ
 ಒಂದು ದಿನ ಯಾವುದೋ ಮಾಸ್ ಕ್ಯಾಂಪಲ್ಲಿ
 ಯಶಸ್ವಿ ಸಂತಾನಹರಣ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ

೫

ಹೊಸಮನೆಯಲ್ಲಿ

ರೂಮಿನ ಅಳತೆ ಮೊದಲೇ ಅಳೆದು
 ಕ್ಯೂಟಾಗಿಯೂ ಟಫ್ ಆಗಿಯೂ, ನೈಸಾಗಿಯೂ ಇರುವ
 ಡ್ರೆಸ್ಸಿಂಗ್ ಟೇಬಲ್ ತಂದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ
 ಮುಂದೊಂದು ಕುಂಡೆಯೂರಲು ಗಿಡ್ಡಮಣೆ
 ಅಂಗರಾಗಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕ್ರಮಾನುಸಾರಿ ಮುಚ್ಚುಖಾನೆ
 ಕೂತಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಪಾಶ್ವರ್ಯಗಳೂ ತೆರೆದು
 ವದನಾರವಿಂದಕ್ಕೆ ಸೀದಾ ಬೆಳಕುಬಿದ್ದು
 ವಾಹ್!.... ಅದ್ಭುತ
 ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ
 ಅದರ ಮುಚ್ಚಳ, ಅದರ ಬಿರಡೆ, ಅದರ ತಲೆ ಇದರ
 ಕಾಲು,
 ಸ್ವಿಕ್ಕು, ಪಿನ್ನು, ಬ್ಯಾಂಡು, ಕ್ಲಿಪ್ಪು ಸಂತೆ ಗೋಜಲು
 ಈಡಾಡಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಕ್ಕಲೂಡಿ
 ಒರಸು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಸೆರಗಲ್ಲೇ ಗಾಜಿನ ಧೂಳೊರೆಸಿ
 ಆ ನಡುವೆ ಮುಖ ಕಂಡರೆ
 ನಂದೇನಾ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ.....
 ಓ
 ಅಕ್ಕಾ ಕೇಳೇ, ನಾನೆಷ್ಟೊಂದು ಕನ್ನಡಿ ಕಂಡೆ

ಕವಯತ್ರಿ ಪರಿಚಯ: ಲಲಿತಾ ಸಿದ್ಧಬಸವಯ್ಯ ಅವರು (1955) ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊರಟಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. 'ಮೊದಲ ಸಿರಿ, ಇಹದ ಸ್ವರ, ಬಿಡಿಹರಳು (ಹನಿಗವನಗಳು), ಕಣ್ಣಿನೆಲ, ದಾರಿನೆಂಟ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಭಾಪರ್ವ' ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ವಕ್ರೀಭವನ ಕವಿತೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ವಕ್ರೀಭವನ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಸೂಕ್ತವೇ ನಿರೂಪಿಸಿ.
೩. ಹೆಣ್ಣಿನ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳು 'ವಕ್ರೀಭವನ' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ?

೨. ಮೂರು ಮುಖಗಳು

– ಎಚ್.ಎಸ್. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ

ಆಶಯ: ಕೂಲಿನಾಲಿ ಮಾಡಿ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿರುವ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೆಳಸ್ಥರದ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ 'ಗಂಡ ದೈವ'; ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿವ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ 'ಗಂಡ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಕಾರು ಬಂಗಲೆಗಳ ವೈಭವೋಪೇತ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ 'ಗಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಂದ'ವಾಗಿ ಆತನಿಲ್ಲದೇ ಬಾಳುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಾದ, ನೋವು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿದೆ.

ಇಡೀ ದಿನ ಕೂಲಿ ನಾಲಿ ಮಾಡಿದ ದಣಿವು
ಸಂಜೆ ಕುಡಿತ, ಹೊಡೆತ ಕಣ್ಣೀರು ಕೂಳು
ರಾತ್ರಿ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ
ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ನಡುವೆಯೂ 'ಆತ ತನ್ನ ದೈವ'.

ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು, ಆಫೀಸು ನಿಲ್ಲದ ದುಡಿತ
ನಗೆಯ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕೆಲ್ಲ ನಿರ್ವಾತ
ಗಿಲೀಟು ಮಾತಿನ ನಯ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಬಾಳು ನುಚ್ಚುನೂರು
ಹೂ ಮಾಲೆಯ ಉರುಳಲ್ಲೂ 'ಆತ ಅನಿವಾರ್ಯ'.

ಕಾರು, ಬಂಗಲೆ, ಬಂಗಾರ, ವೈಭವದ ಅಟ್ಟಹಾಸ
ಇಡೀ ದಿನ ಮಾಡುವುದೇನೆಂಬ ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಕ್ಲಬ್ಬು, ಕುಡಿತ, ಕುಣಿತದಲ್ಲೂ ಅರಿಯದ ತುಡಿತ
ಈ ಭೂರ್ಗರತಕ್ಕೆ 'ಆತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಂದ'.

ಕವಯತ್ರಿ ಪರಿಚಯ: ಎಚ್.ಎಸ್. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ ಅವರು (1954) ಕೊಪ್ಪಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ ನಾನು ಮತ್ತು ಅವನು, ನೀವು ಕಾಣಿರೇ ನೀವು ಕಾಣಿರೇ, ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ, ಶಿವಶರಣೆ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಕಭೀ ಕಭೀ ಮುಂತಾದವು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಮೂರು ಮುಖಗಳು ಯಾವುವು?
೨. ಹೆಣ್ಣು ಕೇವಲ ಭೋಗವಸ್ತುವೇ? ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಸಮಕಾಲೀನ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ದ್ರಾವಿಡರು ನಾವು ದ್ರಾವಿಡರು

—ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬೆಟ್ಟದೂರು

ಆಶಯ: ಭಾರತದ ಸಮಗ್ರ ಇತಿಹಾಸದ ಓದು ಅಪೂರ್ಣವೇ ಸರಿ. ಮೂಲ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯಗಳೇ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ದ್ರಾವಿಡ ಸಮುದಾಯ, ಈ ದೇಶದ ಮೂಲವಾಸಿಗಳು ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಈ ಪದ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣದ ದನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

“ಹೊರಗಡೆಯ ದೆವ್ವ ಬಂದು
ಊರ ದೆವ್ವ ಓಡಿಸಿದಂತೆ”
ಕನ್ನಡದ ಗಾದೆಯಿದು
“ವೇದ ಸುಳ್ಳಾದರೂ ಗಾದೆ ಸುಳ್ಳಾಗದು”
ಇದೂ ಒಂದು ಗಾದೆ.

ನಾವು ಈ ನೆಲದ ಅಸಲಿಜನ :
ಹರಪ್ಪಾ ಮೊಹಾಂಜೋದಾರ
ಕಟ್ಟಿ ಮೆರೆದವರು
ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೆಟ್ಟಿದವರು
ಮಾನವತೆಯ ಮುಟ್ಟಿದವರು
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಟ್ಟಿದವರು
ನಮ್ಮನ್ನೇ ದಾವನರೆಂದಿರಿ, ದಸ್ಯುಗಳೆಂದಿರಿ
ಖರೆ ಅಂದರೆ ನೀವು ಕಾಡುಕೋಣ!
ಅಸಮಾನತೆ, ಅನ್ಯಾಯ ಭೇದ ಕೋಡು
ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಿವಿದಿರಿ ನೋಡು

ನಿಮ್ಮ ತಂಟೆ ತಕರಾರು ಬೇಡವೆಂದು
ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು
ನಾಲ್ಕು ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದವು
ಐದು ಭಾಷೆಗಳಾಗಿ ಹೊಳೆದವು
ಎಪ್ಪತ್ತು ಭಾಷೆಗಳಾಗಿ
ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಚದುರಿದವು

ನಿಮ್ಮದು ದೇವ ಭಾಷೆ
ನಮ್ಮವು ಜನಭಾಷೆಗಳು
ನಮಗೆ ಜನವೇ ಮುಖ್ಯ
ಜನಮನವೇ ಮುಖ್ಯ
ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಅವರ ಸೌಖ್ಯ
ಸಿಂಧೂ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಕಾವೇರಿ ಕೃಷ್ಣ ಗೋದಾವರಿ ಪಾಲಾರ ದಾಟಿ
ಉಳಿದು ಬೆಳೆದವರು ನಾವು

ಘರ್ ವಾಪಾಸ್ ನಡೆದಿದೆ ನಡೆಯಲಿ
ಸಿಂಧೂಜನ ನಾವು ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲ
ರಕ್ತಪಿಪಾಸುಗಳಲ್ಲ ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯರು
ಇತಿಹಾಸದ ಪಾಠ ಕಲಿತವರು

ಇತಿಹಾಸವಾಗಲು ಹೊರಟವರು
ದ್ರಾವಿಡರು ನಾವು ದ್ರಾವಿಡರು
ಕೋವಿದರು ನಾವು ಕಲಾವಿದರು
ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತ ವಿಶಾರದರು
ಸೌಹಾರ್ದ ಸಮನ್ವಯ ಭಾವದವರು
ಮಾನವೀಯತೆಯ ಪಥದವರು.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬೆಟ್ಟದೂರು ಅವರು (1951) ಕೊಪ್ಪಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಕವಿಯಾಗಿ, ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನನ್ನ ಭಾರತ, ಕುದರಿ ಮೋತಿ ಮತ್ತು ನೀಲಗಿರಿ, ಕೆಡವಬಲ್ಲರು ಅವರು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ದ್ರಾವಿಡರು ಈ ನಾಡಿನ ಮೂಲವಾಸಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಕವಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ?
೨. ದ್ರಾವಿಡರ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳೇನು? ವಿವರಿಸಿ.
೩. ದೇವಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಜನಭಾಷೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ನಿರೂಪಿಸಿ.
೪. ದ್ರಾವಿಡರ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಎಂತದು?

ಘಟಕ-III

೧. ದೇವರೇ ಬರಲಿಲ್ಲ

ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ

ಆಶಯ: ಮಾನಸಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ, ಆಸೆ, ಮೌಢ್ಯ, ಅಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ಅಂಶಗಳು ಪೂಜೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಶೋಷಿಸುವ ಪೂಜಾರಿಯ ಚಿತ್ರಣ, ದೇವರು ಮತ್ತು ದೈವತ್ವದ ಅಂಶಗಳು ಒಂದು ಕಡೆ ಗೋಚರಿಸಿದರೆ, ಗಂಡನನ್ನೇ ದೇವರು ಎಂದು ನಂಬುವ, ನಂಬುವಂತೆ ಹೇಳುವ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಕುರಿತಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

ಯಾವುದೋ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ನಿನಾದ. ಕಿವಿಯಾನಿಸಿ ಕೇಳಿದರು ಶಾರದಮ್ಮ. ಶಬ್ದ ಯಾವುದೆಂದು ಗುರುತು ಹಚ್ಚುವುದು ಪ್ರಾಯಾಸವಾಯಿತು. ಜೋರಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು. ಆದರ ಜೊತೆಗೇ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ದನಿ ಮಧುರವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು.

‘ವಾಲಗದ ಸದ್ದು ಕಣ್ಣೇ!’

-ಎಂದರು ಶಾರದಮ್ಮ. ಸಂತಸದಿಂದ ಅವರ ಮುಖ ಕಮಲದ ಹಾಗೆ ಅರಳಿತು. ಪಕ್ಕದ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಶಾರದಮ್ಮನವರ ಜೊತೆ ಹರಟುತ್ತಿದ್ದಾಕೆಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಬೇರೆ.

‘ಈಗಂತಾ ಮದುವೆನಮ್ಮಾ. . . ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ?’

ಎಂದು ಆಕೆ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಬ್ಯಾಂಡಿನ ಹಾಗೂ ವಾಲಗದ ಸದ್ದು ಈಗ ಅತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸತೊಡಗಿತು. ಹರಟೆಗೆ ಮುಕ್ತಾಯ ಹಾಡಿ ಶಾರದಮ್ಮ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಶಬ್ದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಕತ್ತು ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತರು. ನಸುಗತ್ತಲೆ. ಕತ್ತಲೆಯ ಕಷ್ಟ ಭಾಯೆಯನ್ನು ಸೀಳುತ್ತಾ, ಬೆಳಕಿನ ಬಿಂಬವೊಂದು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಮಿಂಚುತ್ತಾ, ಮಗದೊಮ್ಮೆ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾ, ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬೆಳಕು ಅವರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧತೆಯ ತೆರೆ ಎಳೆದಿತ್ತು. ಅವರು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಎದುರಿನ ಸಂದಿಯಿಂದ, ಅವರ ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ನಳಿನಾ ಓಡಿ ಬಂದು ಅವರ ತೊಡೆಯೇರಿದಳು.

‘ಅಮ್ಮಾ.. . ! ಅಮ್ಮಾ.. . !’

ನಳಿನಾ. ಓಡಿಬಂದ ದಣಿವಿನಿಂದ ಏರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ತಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಲವು ವಿಷಯ ಅವಳ ಉತ್ಸಾಹ ಏರಿಸಿದ್ದವು. ಶಾರದಮ್ಮನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ನಳಿನಿ ಅರ್ಧಂಬರ್ಧ ತೊದಲಿದಳು.

‘ಅಮ್ಮ.. ಎಷ್ಟೊಂದು.. .. ಎಷ್ಟೊಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೇಂತಿ?’

‘ಏನೇ’

ಮೆರವಣಿಗೆ ಅಮ್ಮ ದೇವರು. ಶಾರದಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಾಕೆಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಮುಗುಳ್ಳುಕೊಳ್ಳು. ನಳಿನ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದವಳು ಮತ್ತೊನೋ ನೆನೆದು ಹೇಳಿದಳು. ಇನ್ನೂ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬರ್ರಾ ಇದೇಮ್ಮ, ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿನಲ್ಲಿ.. ನಾನೋಡ್ಕೊಂಡ್ ಬಂದೆ ಅಮ್ಮಾ.. ಎಷ್ಟೊಂದು ದೀಪ ಅಂದ್ರೆ.. ಊಂ.. ನಿಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.. ತುಂಬಾ ದೀಪ ಅಮ್ಮ! ದಿಜ್ಜೂಡರಾಗಿ ಕುಳಿತ ಶಾರದಮ್ಮ ಗಡಬಡಿಸಿ ಮೇಲೆದ್ದರು. ನಳಿನ ವರ್ಣಿಸಿದ ದೇವರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಅಯ್ಯೋ ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟೆ.. ದೇವರಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಮಾಡ್ಲೋಕಾದ್ರೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡ್ಲೆ.. ಏಳೇ ನಳಿನ ಏಳು..

ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕತ್ತಲ ತುಂಬಿತ್ತು. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದೊಡನೆ ಆ ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಾಣದೆ ಶಾರದಮ್ಮ ಮುಗ್ಧರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಪರಿಚಿತವಾದ ಆ ಕೈಗಳಿಗೆ ಸ್ವಿಚ್ ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ದೀಪ ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ತಿಳಿಬೆಳಕು ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೇ ಆಶೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಳಿನಳ ಕಣ್ಣು ಚುಚ್ಚಿತು. ಕಣ್ಣು ಕಿರಿದುಗೊಳಿಸುತ್ತಲೇ ನಳಿನ ಹೇಳಿದಳು.

‘ಇಂತಾದೇ ದೀಪಾಮ್ನ.. ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ್ದು.. ದೇವರ ಸುತ್ತಾ ದೀಪ ಗೊತ್ತಾ? ಎಲ್ಲಾ ಕಡೇನೂ! ಅಮ್ಮಾ..’

ಹೂಂ.

ಶಾರದಮ್ಮ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಾಗ, ನಳಿನ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಆಸೆ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬೇಡುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದಳು.

‘ಅಮ್ಮ, ದೇವಿಗೆ ನಾನೇ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ..’

‘ನಿನಾಕೈಲಿ ಎತ್ತೋಕಾಗೊಲ್ಲ ನಳಿನ’

‘ಊಹುಂ, ಎತ್ತೋತೀನಿ. ನಿಜವಾಗೂ ಅಮ್ಮ..’

ಶಾರದಮ್ಮ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿರಬಹುದೇನೋ ಎಂದು ನಳಿನ ತಾಯಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಇಲ್ಲ, ಕೋಪದ ಯಾವ ಚಿಹ್ನೆಯೂ ಆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಧಾಂತವಾಗಿತ್ತು ಮುಖ. ತುಟಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಓರೆಯಾಗಿ ಹುಸಿನಗೆ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ತಾಯಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಳಿನ ಮತ್ತೆ ಸುರುವು ಹಚ್ಚಿದಳು.

‘ಅಮ್ಮ!’

‘ಹೂಂ’

‘ದೇವಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಕಣೆ.. ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಮ್ ಅಂತ ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತೆ ಅಂತಾ? ನಂಗೂ ಅಂಥಾ ಹೂವು ತರಿಸೋದೇನು ನೀನು..? ಅಂಥಾದೇ ಹೂ ಬೇಕಮ್ಮ.. ಆ.. ?’

ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ಮಗಳ ಮಾತನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ತಾಯಿ ನಸುನಕ್ಕರು. ನಳಿನ ಮುಡಿದಿದ್ದ ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಿನ ಕಡೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿತು. ಸುವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅರಳಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಹೂ ಬಲು ಮುದ್ದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು-ಕಾಯಿ, ಕುಂಕುಮ-ಅರಿಸಿನ ಹಾಗೂ ಕರ್ಪೂರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾರದಮ್ಮ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಇಲ್ಲ, ದೇವರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅವರ ಬೀದಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾಲಗದ ದನಿ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಕಿನ ಬಿಂಬ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವ ಹಾಗೆ ಈಗ ತುಸು ದೂರದಲ್ಲೇ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನೇ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ನಳಿನ, ತಾಯಿಯ ಸೀರೆ ನೆರಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗಿದಳು.

‘ಅಮ್ಮಾ.. ಅಮ್ಮಾ..’

‘ಏನೇ..’

‘ಆ ಪೂಜಾರಿ ಕೆಟ್ಟೋವ್ವು ಅಮ್ಮ..’

ತಾಯಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ತುಂಟ ಹುಡುಗಿ ನಳಿನ.

‘ಆ ಪೂಜಾರಿ ಮತ್ತೆ, ರಥದ ಮೇಲೆ ದೇವು ಹಿಂದೇನೇ ಕೂತ್ಕೊಂಡು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬುಟ್ಟಿ ಒಳಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಅಮ್ಮ..’

ಈ ಮಾತಿಗೆ ತಾಯಿ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಯೋಚನೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿದ್ದವು.

‘ಅಮ್ಮ, ದೇವನ ಏಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡೋದೇ?’

ಮಗಳ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮರುಗುತ್ತಾ ಶಾರದಮ್ಮ, ತಲೆಬಾಗಿ ನಳಿನಳ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಮುಂಗುರುಳು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು:

‘ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೇವರು ಕೊಡ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ..’

ಬೆರಗುಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನಳಿನ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮುಗುಳುನಗೆ ಮೂಡಿತು.

‘ಹಾಗಾದ್ರೆ ಅಮ್ಮಾ.. ನಾನು ಎರಡ್ಡೇ ಕ್ಲಾಸಿಂದ ಪಾಸಾಗಬೇಕಾದ್ರೆ.. ದೇವು..’

‘ಹೂಂ’

‘ಉಂ ಮತ್ತೆ.. ನಂಗೆ ಹೊಸ ಲಂಗ ಬೇಕಾದೆ ದೇವ್ರು ಕೊಡ್ತಾನಾ?’

ನಳಿನ ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಇನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಅವಳ ಪುಟ್ಟ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿತು. ವಾಲಗದ ಸದ್ದು ಕಿವಿಯನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ದೀಪಮಾಲೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕುಕ್ಕಿಕೊಡಗಿತ್ತು.. ನಳಿನಳ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಮಬ್ಬುಮಬ್ಬಾದ ಒಂದು ಚಿತ್ರ ಬಂದು ನಿಂತಿತು.. ಅದು ಅವಳ ಗೆಳತಿ ಶಾಂತಾದು..

ಶಾಂತ ಹರಕಲು ಲಂಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವರು ಬಡವರು. ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬೇರೆ ಯಾರೋ ನಳಿನಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಳಿನಾಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಅಳು ಸಹ ಬಂದಿತ್ತು.

‘ಏನಮ್ಮಾ ದೇವ್ರು ದುಡ್ಡು ಕೊಡ್ತಾನಾ?’

‘ಕೊಡ್ತಾನೆ ಕಣೆ’

‘ಮತ್ತೆ.. ಮತ್ತೆ.. ಶಾಂತ ಇದಾಳಮ್ಮ, ಅಮ್ಮ.. ಅವರು ಯಾಕೆ ಬಡವ್ರು ಮತ್ತೆ? .. ಅವರ್ಮನಲೀ, ಅವರಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಹಾಗೇನೇ ದೇವ್ರು ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ತಾರಮ್ಮಾ.. ಆದ್ರೂ.. ಆದ್ರೂ..’

ಬಲು ಸರಳವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆದರೆ ಶಾರದಮ್ಮ ಮಾತಿಗಾಗಿ ತಡವರಿಸಿದರು. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವರ ಬಳಿ ಉತ್ತರ ಸಿದ್ಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿರಾಸೆಯಾಯಿತು ನಳಿನಳಿಗೆ. ಹಾಗಾದರೆ ದೇವರು ಒಳ್ಳೆಯವನಲ್ಲ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯೂ ಹಾದುಹೋಯಿತು. ಮಾತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆ ಹೊರಗೆ ಬಂತು. ಶಾಂತಾಳಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳ ಪ್ರೀತಿ ಉಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

‘ದೇವ್ರು ಕೊಟ್ಟೋನು ಅಮ್ಮ!’

ಆದರೆ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಕೇಳಲು ಶಾರದಮ್ಮ ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ - ನಳಿನ ಮಗು, ಅವಳಿಗೇನೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ,

‘ಸಾಕೇ ನಿನ್ನ ಮಾತು!’ ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು. ಅವರ ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೀದಿಗೆ ತಿರುಗಿತು. ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳಕು ಮಾಯವಾಯಿತು. ವಾಲಗದ ಸದ್ದು ಬರುಬರುತ್ತಾ ಕರಗಿ ಹೋಯಿತು.

ನಿಟ್ಟುಸಿರ ಬಿಟ್ಟರು ಶಾರದಮ್ಮ, ಅವರಿಗೆ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು.

ಅವರ ಬೀದಿಗೆ ದೇವರೇ ಬರಲಿಲ್ಲ.

2

ಕಣ್ಣುಜ್ಜುತ್ತಾ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಾಗ ಎದುರಿಗೆ ಬಾಡಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸಂಪಿಗೆಯ ದಂಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗುಳು ನಕ್ಕಳು ನಾಗರತ್ನ. ಹಿಂದಿನ ಸವಿನೆನಪೊಂದು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿತು. ಸಂಪಿಗೆಯ ದಂಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಿಹಿಯಾದ ನೆನಪು. ಹೌದು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ‘ಅವರು’ ಬಂದಿದ್ದ ದಿನ, ನಾಗರತ್ನ ಮುಡಿದದ್ದು ಸಂಪಿಗೆಯ ದಂಡೆ. ಅವಳ ಕೆನ್ನೆ ಕೆಂಪೇರಿ, ಬಿಸಿಯಾಯಿತು. ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಿದರೇನೋ ಎಂದು ಬೆದರಿ ನಾಗರತ್ನ ಕೋಣೆಯ ಸುತ್ತ ಕಣ್ಣೋಡಿಸಿದರು. ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿತ್ತು. ಹೊರಗಡೆ ಹಲವಾರು ಹೆಂಗಸರು ಗುಜುಗುಜು ಎಂದು ಹರಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ತಲೆಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಅವರು ಎದ್ದು ಕುಳಿತುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದಳು.

‘ತಲೆಗಿಲೆ ಬಾಚ್ಚೊಳ್ಳೊಲ್ವೇನು ನಾಗೂ? ವರನ್ನ ಇದಿರ್ಗೊಳ್ಳೇಕೆ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಹೊರಡ್ತಾ ಇದಾರೆ ಆಗ್ಗೆ’

ನಾಳೆ ಮದುವೆಯ ಹೆಣ್ಣಾಗುವ ನಾಗರತ್ನ ನಾಚಿ ತಲೆ ಬಾಗಿರಿಸಿದಳು- ಥೂ ಎಂತಹ ನಿಧೆ ತನ್ನದು! ಬೆಳಗಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಆಯಾಸವಾಗಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ನಿಧೆ ಮಾಡಲೆಂದು ಬಂದವಳು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ನಿಧೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು.

ವಾಲಗದ ಫೀ.. ಪೀ.. ಸದ್ದು ಮೊದಲಾದಾಗ ಸುಂದರಿ ಒಳಗೆ ಬಂದಳು.

‘ಇವತ್ತು ನಿಂಗೆ ಜಡೆ ಹಾಕೋವಳು ನಾನು ನಾಗೂ!’

ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಪ್ರೇಮಲ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. ವಾಲಗದ ಸದ್ದು ಜೋರಾಯಿತು. ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟ ಮೆರವಣಿಗೆ ನೋಡಿ, ಸುಂದರಿ ಅವಳ ಕೈ ಜಿಗುಟಿದಳು.

‘ನಿನ್ನ ಗಂಡನ್ನ ಕರೊಂಡ್ವರೋಕೆ ಹೊರಟಿದಾರೆ ನೋಡೆ!’

ನಾಚಿಕೆಯ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ನಾಗರತ್ನ ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಳು. ಸುಂದರಿ ಓರಣವಾಗಿ ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಡಗಿದಳು. ತಾಯಿಯು ಇದೇ ರೀತಿ ಅಂದು ತಲೆ ಬಾಚಿದ್ದರು.

‘ನಾಚೋಬಾರ್ದು ತಾಯೀ.. ಗಂಡ ಎಂದೆ ದೇವ್ರ ಹಾಗೆ!’

ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು ತಾಯಿ. ತಲೆಬಾಚಿ ಸಂಪಿಗೆಯ ದಂಡೆ ಮುಡಿಸಿದರು ತಾಯಿ. ಕಲಬತ್ತಿನ ಸೀರೆ ಉಡಿಸಿ ಮೈತುಂಬಾ ಒಡವೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೃದಯ ನಡುಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಭಯದಿಂದಲ್ಲ. ಕಾತರದಿಂದ, ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಸಂತೋಷದಿಂದ.. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು, ‘ಅವರು ಅವರ ತಂದೆ, ಮತ್ತಿತರರು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ, ಯಾವುದೋ ಮಂತ್ರದ ಮೋಡಿ ಹಾಕಿದಂತೆ ಕಾಲು ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತುವು

‘ಒಳಗೆ ಬಾ ತಾಯೀ!’

ಎಂದು ಮೃದುವಾದ ಒಂದು ಸ್ವರ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಯಿತು. ಅವಳು ಕಾಲಿಟ್ಟೊಡನೆಯೇ ಸಂಪಿಗೆಯ ಕಂಪು ಕೊಠಡಿಯೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿದಂತೆ.. ‘ಅವರು’ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಾ ನಾಗರತ್ನನನ್ನು ನೋಡಿ, ನೋಡಿ ದಣಿದರಂತೆ— ಹಾಗೆ ಸುಂದರಿ ನಂತರ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಅವರನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸೆ ಹೃದಯವನ್ನು ದಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಅರ್ಧ ಎತ್ತಿದ ತಲೆ, ಕಣ್ಣು ಮತ್ತೆ ಕೆಳಗೆ ಬಂದಿದ್ದವು. ನೋಡಲು ಧೈರ್ಯಸಾಲದೆ.. ಆದರೆ, ಆದರೆ.. ‘ಅವರು’ ಮಾತಾಡಿದ್ದರು.

‘ಹಾಡು ಬರುತ್ತೆ ಅಲ್ಲ..’

ಓ ಇಷ್ಟು ಇಂಪಾಗಿತ್ತು.. ಆ ಧ್ವನಿ! ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡಬಾರದೆ ಎನ್ನಿಸಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ. ‘ಅವರು’ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲೇಬೇಕು. ಅಂತಹ ಇಂಪಾದ ಕಂಠದ ಒಡೆಯ ಸುಂದರನಾಗಿರಲೇಬೇಕು.

ಹಾಡು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಹಿರಿಯರಿಗೆಲ್ಲಾ, ‘ಅವರಿಗೂ’ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಯಾಯಿತು. ಆಗಲೂ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿ ಹೋಗುವಾಗೊಮ್ಮೆ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಾರಿ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಾರಿ, ‘ಅವರನ್ನು’ ಅವಳು ನೋಡಿದಳು. ಕಪ್ಪಗಿದ್ದರೂ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರು ‘ಅವರು’. ಅವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ತೇಜಸ್ಸು. ಒಳ್ಳೆಯವರು ಒಳ್ಳೆಯವರು ಎಂದು ನಾಗರತ್ನನ ಅಂತರಾತ್ಮ ನುಡಿಯಿತು. ಅವರ ನೆನಪಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಯಾವುದೋ ಮಧುರ ಅನುಭವ. ಇಲ್ಲ.. ಅವರ ಬಳಿ ಮಾತಾಡಲು ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದಿನ ಕಳೆದು .. ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗುವ ದಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವರು!..

‘ಅವರ’ ಬಳಿಯೇ ಸದಾ ತಾನಿರಬಹುದು. ಅವರು.. ಅವರು ಎಷ್ಟೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯವರು.. ತನಗಾಗಿ ಸೀರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರೇ ಆಯ್ದು ತರಿಸಿದರಂತೆ. ಅಮ್ಮ ಸದಾ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

‘ನಿನ್ನ ಗಂಡ ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರ ಹಾಗೆ ಕಣೇ! ಒಂದು ದಿವಸವೂ ಅವರು, ಹಾಕಿದ ಗೆರೆ ಮೀರಬಾರದು ನೀನು.’

ಮೌನದ ಸಮ್ಮತಿಯಿತ್ತಿದ್ದಳು ನಾಗರತ್ನ..

‘ಏನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಯೇ?’ ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದಳು.

ನಾಗರತ್ನನ ಯೋಚನಾ ಮಾಲೆ ಫಕ್ಕನೆ ಕಡಿದುಬಿತ್ತು. ಬೆದರಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿದಳು ನಾಗರತ್ನ.

‘ಓ.. ನಂಗೊತ್ತು.. ನಿನ್ನ ‘ಅವರ’ ವಿಚಾರ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲ’

ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಜನ ಹೆಂಗಸರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು. ಆ ನಗುವಿನ ಅಲೆ ನಿಲ್ಲದೆ, ಕೊಠಡಿಯ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು. ಅಲಂಕಾರ ಮುಗಿಸಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಸುಂದರಿ ಕಣ್ಣಿವೆ ಹೊಡೆಯದೆ ನಾಗರತ್ನನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.. ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮಂದಹಾಸ ಮೂಡಿತು.

ಎಷ್ಟು ಮುದ್ದಾಗಿ ಕಾಣ್ತೀಯ ಗೊತ್ತೆ ನಾಗೂ ? ಈಗ ನಿಮ್ಮ ‘ಅವು’ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.. ‘

ಸಾಕು ನಿಲ್ಲೆ. ಮತ್ತೆ ನಗು..

ಅವರೆಲ್ಲಾ ಹೊರಗೆ ಹೋದಾಗ ನಾಗರತ್ನ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುತ್ತು ಕೆಂಪಿನ ಜುಂಕಿ ಕೆನ್ನಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆಯಂತೆ ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದ ಹರಳಿನ ನೆಕ್ಲೆಸ್.. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿಸಿದ್ದ ದುಂಡು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅವಳೊಡನೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

..

ವರನನ್ನು ಇದಿರ್ಗೊಳ್ಳಲೆಂದು ಹೋದ ಹೆಂಗಸರು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಇನ್ನೂ 'ಬರ್ರೇ ಇಲ್ಲ ಬಸ್ಸು. ನಿಂತು ಸಾಕಾಯ್ತು' ಎಂದರವರು..

ರಾತ್ರಿ ಒಂಭತ್ತು ಘಂಟೆಯಾಯಿತು. ಕಾದು ಬೇಸರ ಬಂತು. ಅಮಂಗಳ ವಿಚಾರ ನಾಗರತ್ನನ ಮನದ ಮೇಲೆ ನರ್ತಿಸತೊಡಗಿದವು. ಒಂಭತ್ತೂವರೆ! ಇಲ್ಲ. ವಾಲಗದ ಸದ್ದು ಹತ್ತಿರವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮೆರವಣಿಗೆ ಬರುವ ಸೂಚನೆ ಸಹ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೆದರಿಕೆಯ ಮಾಯಾಮರೀಚಿಕೆ ಹಣೆಕೆ ಹಾಕಿತು.. 'ಬಸ್ಸಿಗೆ ಏನಾದ್ರೂ ಆಗಿರಬಹುದೇ? ... ಅವರಿಗೆ?..' ಅವಳ ಮುಖ ಬಾಡಿತು. ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ನಿಮಿಷ ಕಳೆದ ಹಾಗೆ ಹಾಸಿಗೆಗೊರಗಿ ಕುಳಿತಳು ನಾಗರತ್ನ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿದ್ರೆಯ ಜೊಂಪು ಹತ್ತಿತು.. .. ಅದರಲ್ಲೇ ಸುಂದರವಾದ ಕನಸುಗಳು. 'ಅವರು' ಬಂದಹಾಗೆ.. ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ.. ಹೊರಗೆ ಗಡಿಬಿಡಿ ಕೇಳಿಬಂತು. ವರನನ್ನು ಇದಿರ್ಗೊಳ್ಳಲು ಹೋದವರು ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದಿದ್ದರು. ವಾಲಗ ಹಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ಯಾಂಡ್ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿತ್ತು. 'ಬಸ್ಸು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.. ಏನಾಗಿದೆಯೋ ದೇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು' ಎಂದು ಯಾರೊ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದರು. ಬೆಚ್ಚಿ ನಾಗರತ್ನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಳು. ವಾಸ್ತವತೆ. ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಮಾಡಿತ್ತು. ಅವಳ ದೇವರು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ;

3

ಕಾತರದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಬೀದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದರು ಸುಮಂಗಲಮ್ಮ. ಇದೊಂದೇ ಸಾರಿಯಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹತ್ತಾರು ಬಾರಿ ಆ ಹಾದಿ ನೋಡಿಯಾಗಿತ್ತು. ಉರಿ ಬಿಸಿಲು ಏರುತ್ತಲೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಯಾಸದಿಂದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಕುಳಿತರು ಅವರು. ಶುಭ, ಅಶುಭ ಚಿಂತೆಗಳೆರಡೂ ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸತೊಡಗಿದ್ದವು.

'ಏನಾಯಿತೋ.. ಏನಾಯಿತೋ?'

ಆ ಹೃದಯದ ಹಲುಬನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿ ಸಾರಿ ಅನಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಾಗದೆ.. .. ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ದೂರದ ಮನೆಯವರು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ ಎಂಜಲೆಲೆಗಾಗಿ ನಾಯಿಯೊಂದು ಓಡಿ ಬಂತು.. ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಯಿ ಬೌ ಬೌ ಸದ್ದು.. ಜಗಳ.. 'ಅಯ್ಯೋ ಪರಮಾತ್ಮಾ . . ಏನು ಪ್ರಪಂಚವಪ್ಪಾ!' ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು ಅವರು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಅವಸರ ಅವಸರವಾಗಿ ಯಾರೋ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಣ್ಣು ದೂರಕ್ಕೆ ಹರಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ತೃಪ್ತಿಯ ನಗೆ ತುಳುಕಿತು. ಆದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರವಾದ ಹಾಗೆ ಆ ನಗೆ ಬತ್ತಿಹೋಯಿತು. ಅವಳು ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಹುಡುಗಿ! ಒಳಗೆ ನಡೆದರು ಸುಮಂಗಲಮ್ಮ. ಬರಲು ಇನ್ನೂ ತಡವಾಗಬಹುದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಾದರೂ ಮಾಡಬಾರದೆ? ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ವಿನೀತರಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. 'ನನ್ನ ಕಂದನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇದು ಮಾಡಪ್ಪಾ' ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದೀಪವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಆ ದೀಪದ ಕುಡಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ, ಚಿತೆಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. 'ಅವರ ಚಿತೆ.. .. ಓ.. .. ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಯಂಕರ.. .. ಅದು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಹೃದರ ಬಿರಿದುಹೋಗಿತ್ತು.. .. ಆದರೂ, ಆದರೂ ಅವರು ಬದುಕಿದರು. ಬಾಳಿನ ದೀಪ ನಂದಿದಾಗಲೂ ಅವರು ಉಸಿರಾಡಿದುದು ವಿಮಲಳಿಗಾಗಿ! ಆಗ ಆರು ವರ್ಷದ ಮಗು ವಿಮಲ ಅವಳನ್ನು ಓದಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆಸೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇರುವ ಹಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಓದು ಸಾಧ್ಯ? ವಿಮಲ ಬೆಳೆದಳು. ಎಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಂತೆ - ಹೆದರಿ ನಡುಗಿ ಬಾಗುವ ರೀತಿ ಅವಳದಲ್ಲ. ಏನೀನೋ ಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಆದರ್ಶಗಳು ಅವಳಿಗೆ. ಹುಚ್ಚು ಹುಡುಗಿ ವಿಮಲ! ವಿಮಲಾಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಜನ ಬಂದು ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಣ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ. ನಿರಾಶೆಗೊಂಡ ವಿಮಲ, ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

‘ಮದುವೇನೆ ಬೇಡಮ್ಮ.. .. ನಾನು ಕೆಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಿನ್ನ ನೋಡೋತೀನಿ’

ಅಷ್ಟು ಯೋಚಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಾ ನೀರು ತುಂಬಿತ್ತು. ಸೀರೆಯ ಸೆರಗು ತೆಗೆದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಒರಸಿಕೊಂಡರು- ತಂದೆಯಿದ್ದಿದ್ದರೆ ವಿಮಲ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು.. ತಬ್ಬಲಿ ವಿಮಲೂ.. ಅವರಿದ್ದಿದ್ದರೆ.. ..

ಅತ್ತರು ಸುಮಂಗಲಮ್ಮ. ಹೃದಯದ ಹೊರೆಯೆಲ್ಲಾ ಕಳೆಯುವ ಹಾಗೆ ಅತ್ತರು. ಬಲು ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಧಾನ ಬಂತು.. .. ಹಾಗೇ ನಿದ್ರೆಯ ಮಂಪರು. ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ ಸದ್ದು.

‘ಅಮ್ಮಾ.. .. ಅಮ್ಮಾ.. ..’ ಕಣ್ಣು ಹೊಸಗಿಕೊಂಡರು. ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಾಗ ಒಳಬಂದಳು ವಿಮಲ.

ಆತುರದಿಂದ ಅವಳ ಮುಖದ ಕಡೆ ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಅವರ ಮುಖ ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವ ಭಾವ ವಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದ ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡಿ, ಏನನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

‘ವಿಮಲೂ.. ..’ ಎಂದರು ಮೆಲ್ಲನೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ವಿಮಲ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು.

‘ಕೆಲ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಮ್ಮ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಆ ಕೆಲ ಕೊಟ್ಟು.. ..’

ತಲೆ ತಿರುಗಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ. ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೇ? ಕೊನೆಗೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೇ? ಮುಂದೆ ಗತಿ..?.. ಗೋಡೆಗೊರಗಿ ನಿಂತರು ಅವರು. ಮುಖಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆವರಿಹೋಗಿತ್ತು. ಬಿಳಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತಾಯಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿ ನಕ್ಕಳು ವಿಮಲ.

‘ನಿಂಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ ನಂಗೊತ್ತಿತ್ತು ಅಮ್ಮ. ಆದ್ರೆ ಈ ಕೆಲ ಹೋದ್ರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಿಗುತ್ತೆ ಬಿಡು. ಈ ಗುಮಾಸ್ತೆ ಕೆಲ ನಂಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಾನೂ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ ಅಮ್ಮ.. .. ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಮೇಡಂ ಆದ್ರೆ.. ..’

ವಿಮಲ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಕಂಠ ನಡುಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಅನಿಶ್ಚಯತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಹೃದಯ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಬದುಕು ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಆಧಾರವಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ? ಕೆಟ್ಟ ಯೋಚನೆಗಳ ಕಪ್ಪು ನೆರಳು ಆ ತಾಯಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಬಳಸಿದುವು.

ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಭೀಕರವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಕಾಲವನ್ನು ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಯಾರ ಆಸರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಎದುರಿಸಬೇಕೆ? ಸಾಧ್ಯವೇ?.. ಅವರಿದ್ದಿದ್ದರೆ! ಕಂಪಿಸುತ್ತಲೇ ಮಾತಾಡಿದರು ಆಕೆ.

‘ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಇದ್ದಿದ್ದೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಆಗ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ವಿಮೂ.. ..’

ಅವರ ಹೃದಯದ ದುಃಖವೆಲ್ಲಾ ಆ ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಯಿತು. ವಿಮಲ ತಂದೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ತೇವವಾಯಿತು. ವಿಮಲಾಗೆ ದುಃಖವಾಗಲೆಂದು ತಾಯಿ, ಆ ರೀತಿ ಮಾತಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಾಯಿ ತಪ್ಪಿ ಆ ಮಾತು ಬಂದಿತ್ತು. ಅದನ್ನೇಗ ಮರೆಸಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಏಳಮ್ಮ ದಿನಾ ಗೋಳು ಇದ್ದೇ ಇದೆ.. .. ಮಾಡಿಟ್ಟ ಅನ್ನ ಆರಿ ತಂಗಳಾಗುತ್ತಿದೆ’ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ವಿಮಲ ಮೇಲೆದ್ದು ಒಳಗೆ ನಡೆದಳು. ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ತಾಯಿ.. ..

ದೇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಉಣಬಡಿಸಿದ ತಾಯಿ ಮತ್ತೆ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾದರು. ಪುನಃ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಯೋಚನೆ ಓಡಿದುವು. ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಒಸರಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಹಿಂಡು, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಹೊತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಮಾತಾಡಿದರು.

‘ಏನಾಗುತ್ತೋ ವಿಮೂ, ನಂಗಂತೂ ಭಯವಾಗುತ್ತೆ!’

ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾಗಿ ವಿಮಲ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಜೀವನದ ಸಾವಿರ ಸಂಕಷ್ಟ ಎದುರಿಸಿದ ತಾಯಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮಾತು! ‘ಭಯ ಯಾಕಮ್ಮಾ? ಇವತ್ತಲ್ಲ ನಾಳೆ ಕೆಲ ಸಿಗುತ್ತೆ.. ಆದ್ರೆ ಕಾಯಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ..’

ಒಂದು ನಿಮಿಷ ತಡೆದು ವಿಮಲ ಮುಂದುವರೆಸಿದಳು. ‘ನಾನಿನ್ನೂ ಬದುಕೇದೀನಮ್ಮ.. ಈ ವಿಮಲೂ ಇರೋವರೆವಿಗೆ ನೀನು ದುಃಖಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ..’

ಸುಮಂಗಲಮ್ಮ ತಲೆಯೆತ್ತು ವಿಮಲನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅಭಿಮಾನ ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಅಂತಹ ಮಾತಾಡಿದವಳು ತಮ್ಮ ಮಗಳೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ.... ವಿಮಲಾಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟ.. ಅವಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿಯರು ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವಾಗ!..... ವಿಮಲಾಗೆ ಆ ಭಾಗ್ಯ ಬರುತ್ತದೋ! ದೇವರ ಯಾವಾಗ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾನೋ?

‘ಏನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯಮ್ಮ?’ ಎಂದು ವಿಮಲ ಕೇಳಿದಳು.

‘ದೇವರೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎಂದು ದಯ ಬರುತ್ತೋ ಅಂತ ಅನ್ನೋಳ್ತಿದ್ದೆ.... ಮುಖ್ಯ ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟಾ ವಿಮ್ಲೂ.. ..’

ವಿಮಲ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಳು. ‘ಜೀವನ ಕಷ್ಟವಾದಾಗ, ಬೇರೆ ದಾರಿ ತೋರದೆ ದೇವರ ಮೊರೆ ಹೋಗೋದು ಹೇಡಿತನ ಅಮ್ಮ.. ..’ ಆದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಸಹನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೇವರು ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡುವನೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಂದಲೇ ಕಾದರು. ಆದರೆ ದೇವರು ಧರೆಗಳೆದು ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕತೆಗಾರ್ತಿಯ ಪರಿಚಯ: ಅನುಪಮಾ. (1934–1991) ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು. ಕೃತಿಗಳು: ಸಂಕೋಲೆಯೊಳಗಿಂದ ಶ್ವೇತಾಂಬರಿ, ಎಳೆ, ಆಳ, ಮಾಧವಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ದೇವರೇ ಬರಲಿಲ್ಲ ಕತೆಯ ಆಶಯವೇನು? ವಿವರಿಸಿ.
೨. ದೇವರೇ ಬರಲಿಲ್ಲ ಕತೆಯ ನಳಿನ ಹಾಗೂ ವಿಮಲಳ ನೋವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ.
೩. ದೇವರೇ ಬರಲಿಲ್ಲ ಏಕೆ? ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ಮಾತು ಸೋತ ಕ್ಷಣ

- ವೈದೇಹಿ

ಆಶಯ: ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಸಾವಿಗೀಡಾದ ಮನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ವೃದ್ಧನೊಬ್ಬ ಯಾವುದೇ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡದೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಬಂದ ದುಃಖದ ಸಂದರ್ಭ ಗಮನಾರ್ಹ. ಮೌನವೇದನೆ ಅನುಭವಿಸುವ ವೃದ್ಧನಿಗೆ ಸತ್ತವಳು ಯಾವ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸದಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯ ಸಾವಿನಿಂದ ಆತ ಮಾತುಹೊರಡದೆ ಮೌನ ವೇದನೆ ಅನುಭವಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದು ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾದವರು ಮಾತಾಡಿಸಲು ಬರುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ಅವರು ಯಾರೂ ಎಣಿಸಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾತ ಅವರನ್ನು ಕಾರಿನಿಂದ ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ನೋಡೋ ಒಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. 'ಆ! ಆ ಇವರಲ್ಲವೇ!' ಹೇಗೆ - ಮರೆತೇ ಹೋಗಿದ್ದರಲ್ಲ!" ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತೇ ಹೋದಂತೆ ಇದ್ದರಲ್ಲ. ಮರೆಯುವುದೆಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಏನು!.. ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾರೆ ಹಾಗಾದರೆ!

ವೃದ್ಧ ಮಾತಾಡಿಸಲು ಬಂದಾರು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸುವಷ್ಟು ಹತ್ತರದವರಲ್ಲ. ಅಂದಿಗರೂ ಅಲ್ಲ. ಮೃತೆಯಾದರೂ ಅವರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಲೀ ಅವರ ಕುರಿತು ಎರಡು ಸಾಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರು ಎಂಬುದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಬಾಂಧವ್ಯವೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಏಣಿ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಅವರು ಬರುವುದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಯಾರೋ ಮೌನದ ಬೆಟ್ಟು ಓಡಿಸುವಂತೆ ಪುನಃ ಒಮ್ಮೆ-

'ಅಯ್ಯ! ಈ ಜನ ಇನ್ನೂ ಇದೆಯಾ!' ಎಂದರು.

ಮೆಲ್ಲ ಒಂದು ನಗೆ ಮೆಲುಗಾಳಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿ ಹೋಯಿತು. ಸಾಲದೆಂಬಂತೆ-

'ಬರುವುದು ನೋಡಿದರೆ ತಾನು ಅಮರ ಎನ್ನುವ ಹಾಗಿದೆ'

ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಹಮತವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು 'ಏನದು, ಹಾಗೆನ್ನುವುದು!'- ಎಂಬಂತೆ ಲೋಚಗುಟ್ಟಿದರು. ಮನುಷ್ಯ ಒಳ್ಳೆಯವ. ಸಭ್ಯಗೌರವಸ್ಥೆ. ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಕೊ ಜನರಿಗೆ ಕೈಲಾದ್ದು ಮಾಡಿ ಸೈ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದವ ಅಂಥವನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಒಂದು ಇದು ಬೇಡವ?

'ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಹೇಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ! ಇನ್ನು ಪ್ರಾಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದ್ದರೋ..'

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮನೆಗೆ ಹತ್ತಿತಾದರೂ, ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾತ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮನೆ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಒಮ್ಮೆ ಸುತ್ತ ನೋಡಿದರು. ಮೆಲ್ಲ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿದರು. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರು ತಲೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ನತಮಸ್ತಕರಾಗಿ ದುಃಖದಂತೆ ನಿಂತರು. 'ಬನ್ನಿಬನ್ನಿ' ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಾವಿನ ಮನೆ.

ವೃದ್ಧರು ಬಾಗಿಲೊಳಗೆ ಬಂದರು. ನಿಂತ ಎಲ್ಲರೂ ಈಗಷ್ಟೇ ಎದ್ದು ಗೌರವ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ನಿಂತಲ್ಲೇ ಪದಬಲಿಸಿದರು. ವೃದ್ಧರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸುತ್ತಾ ನೋಡುತ್ತಾ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನಿಡುಸುಯ್ದರು. ಅದನ್ನು ಆಯಾಸದ ಉಸಿರು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ- ಎಂತಹ ಅಮಾಯಕರೂ ಸಹ. ಉಸಿರಿನಲ್ಲೇ ಜೀವಿಗಳ ಭಾಷಾಯಿ ಹೇಗೆ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ!

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತ ವೃದ್ಧರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂಬಂತೆ ಕೈ ಮಾಡಿದರು. ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾತ ತಳಕಂಡಿಗೆ ಆತು ನಿಂತ.

ಮಾತು ಮೂಡದು. ಮೂಡಿದರೂ ಹೊರಹೊರಡದು. ಮಾತು ಹೊರಡದೆ ಗಳಿಗೆಯೇ ನಿರ್ವಾತ ಗಳಿಗೆಯೇ? ಎಂತಲೇ ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿದವರಂತೆ ನೋಡುತ್ತಲೇ ನಿಂತರು. ಮೌನದ ಬೀಗ ಅಂಥಲ್ಲಿ ಒಡೆಯುವವರು ಯಾರು, ಯಾಜಮಾನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ? ಆತ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಕಳೆದು ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ.

ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊರಟದ್ದೋ.

ಕರಕೊಂಡು ಬಂತಾತನೂ ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ 'ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ, ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಯಿತು.. ರಸ್ತೆ ಒಂದು ಹಾಳಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ!'

'ಹೂಂ. ಕಾರನ್ನು ಸೈಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು.. ಹೊಂಡ..' - ಯಜಮಾನ.

ವೃದ್ಧರು ಏನೋ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಚೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ದೃಷ್ಟಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಿಸಿ, ತುಟಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ಮುಚ್ಚು ತೆರೆದು ಮುಚ್ಚಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ.. ಕಾದರೆ, ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ದವಡೆಹಲ್ಲು ಒಳಗೇ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಬಿಗಿಗೆ ಮುಖದ ಹೊರಚರ್ಮ ಸ್ನಾಯುಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಕಂಪಿಸಿ ಚಲಿಸಿದವು. ಮುದಿಗೆನ್ನೆಯ ನಿರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ತತ್ತರ ಅಲ್ಲಾಡಿತು. ನಿಶ್ಯಬ್ದವನ್ನು ಶ್ಯೂ ಅಂತ ಓಡಿಸುವಂತೆ 'ಆಸರು' - ಎಂದ ತಗ್ಗು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ. ಸಾವಿನ ಮನೆ; ಆಸರು ಕೇಳಲೂ ಅಲ್ಲ. ಬಿಡಲೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂದಿಗ್ಧ ಕಂತಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ. ಕುರ್ಚಿಯ ಕೈ ಆಧರಿಸಿದ ಬೆರಳೆತ್ತಿ ಇಳಿಸಿದರು ವೃದ್ಧ ಬೇಡ ಎಂಬಂತೆ. ಯಾರೋ ಪಿಸುಪಿಸು ಸಾವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನೀರು ಸಹ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ವೃದ್ಧರು. ಇದು ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು! ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡದೆ ಏನೂ ಕೇಳದೆ. ಏನೋ ಮಾತು ಚೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಂಡೂ ಒಂದು ಮಾತೂ ಆಡದೆ! ಇದು ನೋಡಿ ಮುಗಿಯುವ ಬಾಬತ್ತು ಅಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಕೆಲವರು ಒಳ ನಡೆದರು. ಒಳ ಹೋದರೆ ಉಸಿರಾಡಬಹುದು. ಅಂಥದ್ದೇನೂ ಶೋಕವಿಲ್ಲದ ಶೋಕದ ಮನೆಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆಗಮಿಸಿ ಶೋಕ ಮೌನದ ಅಂಗಿ ತೊಡಿಸಿದ ವೃದ್ಧನ ಪರಿಯನ್ನು ಲಘುವಾಗಿ ನೆನೆದು ನಗಬಹುದು.

ಹೊರಗೆ-

ಮಾತು ಮಾತೇ ಹೋದಂತೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತವರು ಸಾಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಕುಳಿತರು. ಉಸಿರ ಸದ್ದು ಕೂಡ ಕೇಳುವ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅದು ಕೇಳದಂತೆ ಮೂಗುಬಾಯಿಗೆ ಅಂಗೈ ಅಡ್ಡ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯೇ ಕಳೆದಿರಬಹುದೆ? ವೃದ್ಧರ ಕಣ್ಣು ಇನ್ನೂ ಮಾತು ಚೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಚಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಯಜಮಾನ, ಮಾತು ಹೀಗೆ ಬಂದಾಗುವುದು ಸಹಜ. ತಾನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಅಂತ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ... ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಹಿಂದೆ ಹೊಕ್ಕಿ ಹೊರಟ ಮನೆಯಲ್ಲವೇ! ಎಂದ. ಅವರು ಅವನತ್ತ ತುಸುವೇ ವಾಲಿ ಮೆಲ್ಲ ತಲೆ ಬೀಸಿದರು. ಗಂಟಲ ಸ್ನಾಯುವೊಮ್ಮೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಚಲಿಸಿತು. ಒಡಲ ಮಾತೊಂದು ಚಿಮ್ಮಿ ಗಂಟಲ ಬುಡಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಕೆಳಗೆ ದಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ. ಮೇಲೆದ್ದರು ವೃದ್ಧ. ಎತ್ತಿಡಲಾರದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಯಜಮಾನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಒಳಗೆ ನಡೆದರು. ಮನೆಯೊಳಗೆಲ್ಲ ಓಡಾಡುವ ಹಂಬಲವೋ ಏನು ಕತೆಯೋ. ಹಿಂದೆಯೇ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಾತ ಮತ್ತು ಉಳಿದವರು. ಶೋಕಗೀತೆಯೊಂದರ ಸಾಲು ಹೊರಟ ಹಾಗೆ. ಹೋಗುತ್ತ ಯಜಮಾನ ಹೇಳುತ್ತ ಇದ್ದು- 'ತ್ರಾಣ ಅಂಬುದು ಚೂರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಕಾಯಿಲೆ ಗೀಯಿಲೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲಪ್ಪ. ತ್ರಾಣವೇ ಕುಸಿಯುತ್ತ ಬಂತು. ಓಲ್ವೇಜ್, ಏನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ..'

ವೃದ್ಧರು ಕ್ಷಣ ನಿಂತರು. ಮುಖ ಪೂರ್ತಿ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದರು. ಆತನೂ ನಿಂತು 'ಹೋಗಿದ್ದು ಒಂದು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಿಡುಗಡೆಯೇ. ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಕಷ್ಟವೇ ಇತ್ತು...'

ಆಗ ಆಚೆಯಿಂದೊಂದು ದನಿ ಕಣ್ಣೀರ ಕಂಠ ಕಳಕುತ್ತ ಆದರೂ.. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ! . ಆಕೆ ಮನಗಿದ್ದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಅಡ್ಡಿಲ್ಲವಿತ್ತು. ಒಬ್ಬರಲ್ಲ ಒಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಉ..ಉ..ಊಇಂ'

ವೃದ್ಧರು ನಡಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು... ಕಾಲು ಚಾರಿಸಿ ಚಾರಿಸಿ ಬಂದು ನಿಂತದ್ದು ಆ ಕೋಣೆಯ ಎದುರು. ಯಜಮಾನ ತಡೆದು ನಿಂತು 'ಇದೇ.. ಇದೇ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳು. ಕಡೆವರೆಗೂ..' - ಎಂದ ಹಸಕು ದನಿಯಲ್ಲಿ.

'ಓ! ಓ ಕೋಣೆಯೆಂದರೆ ಅದೇನು ಒಂದು ಇದೋ, ದೇವರೆ! ಇನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಕಡೆವರೆಗೂ! ನಾನಿವನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿದೆ ಮೊನ್ನೆ. ಕೋಣೆ ಹೊರಗೆ ಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಹೆಸರು ಕೆತ್ತಿಸಿ ಬಿಡು ಅಂತ' - ಬಿಗಿ ವಾತಾವರಣದ ವಿರೋಧಿಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಹೇಳಿ ನಗೆಯಾಡಿದರು. ಕೆಲ ನಗೆಯಲೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪುಳಪುಳನೆ

ಎದ್ದು ಮರೆಯಾದವು. ವೃದ್ಧರು ಕೋಣೆ ಬಾಗಿಲಿನ ದಾರಂದ ಆಧರಿಸಿ ನಿಂತರು. ಎತ್ತಲಾರದ ಹೆಜ್ಜೆ, ಅಂತೂ ಎತ್ತಿ ಹೊಸಿಲು ದಾಟಿದರು. ಜೊತೆಗೇ, ಯಜಮಾನ. ಒಳಗೆ ಬಂದು ಕೋಣೆಯನ್ನಿಡೀ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನೋಡಿದರು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಮಡಸಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇನ್ನದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೊಸ ಹಾಸು ಹಾಕುವುದು ಸೂತಕ ಕಳೆದ ಮೇಲೆಯೇ. ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಮಂಚ. ಒಡತಿ ತೀರಿದಳೆಂದು ಮರುಗುತ್ತ ತಿಂಡಿ ತೀರ್ಥ ಬಿಟ್ಟು ಮಲಗಿದ ನಾಯಿಯಂತೆ - ಸುಮ್ಮನಿತ್ತು. ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೆಯ ಫ್ರೇಮಿನ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯ ಹಳೆದಯ ಸೀರೆಗಳೆರಡು. ಇದ್ದದ್ದೇ ಮರೆತಂತೆ ಇದ್ದವು. ವೃದ್ಧರು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಮಂಚದ ಕಟ್ಟನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಾಗಿ ನಿಂತು ಉಸಿರು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಏನೋ ಈಗ ನುಡಿದೇ ಬಿಡುವೆಂಬಂತೆ ಸಟ್ಟನೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿದರು. ಎದುರು ಅವರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿರುವ ಇಡೀ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಗಡಣ. ಏನು ಕಂಡಿತೋ, ಮಾತು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆರಡು ಉಸಿರು ದೀರ್ಘ ಎಳೆದುಕೊಂಡರು. ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾತ ತುಸು ದುಗುಡದಿಂದ ಬಳಿ ಬಂದು 'ನೀರು ಬೇಕೆ! ಕಾರಲ್ಲಿದೆ'

ವೃದ್ಧರು ಬೇಕೆನ್ನಲೂ ಇಲ್ಲ. ಬೇಡವೆನ್ನಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುವ ಧೈರ್ಯ ಬರಲೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತ. ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು ತನ್ನದೇ ಅನಿಕೆ ಮೇಲೆ ಸರಿದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು.

'ಹೌದು.. ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ' - ಎಂದ ಯಜಮಾನ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತದ್ದು ಇದೀಗ ಯುಕ್ತವಾಯಿತು ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನದಲ್ಲಿ. ಮಾತ್ರ, ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಆತ ಮುಗಿಸಿದನೋ ಇಲ್ಲವೋ ವೃದ್ಧರ ಎದೆಯ ಗುಡಾರದೊಳಗಿಂದ ತಿದಿಯೊತ್ತಿ ಯೊತ್ತಿ ಬಂದಂತೆ ಉಂ.. ಉಂ.. ಉಂ. ತಡೆ ತಡೆದ ತುಂಡು ತುಂಡಾದ ಉಸಿರು. ಸಶಬ್ದ. ಇಷ್ಟರವರೆಗೆ ಒಳಗೇ ಮುಲುಗುತ್ತಿದ್ದ ಯಾವುದೋ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಹಾತೊರೆಯುವಂತೆ, ಏನದು ಕೇವಲ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ನರಳಿಕೆಯಂತೂ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಆಗಿಂದಲೇ ಕೇಳಿಸಬೇಕಿತ್ತಷ್ಟೇ. ಈಗ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ; ದುಃಖ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

'ಆಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ.. ಒಂದು ಗುಟುಕು' - ಯಜಮಾನ. ಈ ಸಲ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ನುಡಿದರು. 'ಸಾವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುವ ರಿವಾಜು ಇಲ್ಲ. ಕುಡಿಯುವ ರಿವಾಜು ಇಲ್ಲ.'- ಹೆಗಲ ಮೇಲಿನ ಟವೆಲು ತೆಗೆದು ನಡುಗು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಿವಿವರೆಸಿಕೊಂಡರು ವೃದ್ಧರು. ಯಜಮಾನನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಕುಡಿಯಲು ತನ್ನಿ ಎಂಬಂತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. 'ಓಡಿ ಒಂದು ಲೋಟ ಸ್ಟ್ರಾಂಗ್ ಕಾಫೀ ತನ್ನಿ' - ಯಜಮಾನ ಪಿಸುವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಯಾರೋ ಛಂಗನೆ ಓಡಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫೀ ತಯಾರಿಸಿ ತಂದರು. ಲೋಟಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನಡುಗು ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಟ ಹಿಡಿದು ಕುಡಿಯತೊಡಗಿದರು ವೃದ್ಧರು. ಪ್ರತಿ ಗುಟುಕಿಗೂ ಉಇಂ.. ಪ್ರತಿ ಗುಟುಕಿಗೂ ಉಇಂ..

ಅತ್ತ, ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾತ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಮನೆಯ ಕೆಲರೊಡನೆ ತಗ್ಗದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತು ಬಿಚ್ಚಿದ್ದ. ತೀರಿಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ದಿವಸದಿಂದ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗು ಅಂತ ಒಂದೇ ಸಮ. ಇವತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಬದಿಗೆ ದೂರಿ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟೆ. ಮುದುಕರು. ನಾಳೆ ಅಂದರೆ..

ಹೌದೌದು. ಹೌದಪ್ಪ.

'ಆ ಮೇಲೆ ನಾನು ಕೈ ಕೈ..'

'ಅಯ್ಯೋ ಹೌದು ಮತ್ತೆ. ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ಅವರ ಆಸೆ ತೀರಿತು'

'ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂತ ಅಂದುಕೊಂಡೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ನಾವು'

ಹೂಂ. ನಾವು ಯಾರೂ..

'ಛೆ! ಏನು ಮಾತಾಡುವರು ಹಿಂದೆಲ್ಲ! ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ. ಬಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಮನೆಯಿಡೀ ಗಲಗಲ. ನಾನಿದ್ದೆನಲ್ಲ. ಕಂಡಿದ್ದೆನಲ್ಲ! ಆಗಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸು ನಂಗೆ. ಸರೀ ನೆನಪಿದೆ.. ಈಗ ಒಂದು ಮಾತೂ ಆಡಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಪಡುವ ಕಷ್ಟ ಕಂಡರೆ!..'

'ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಪ್ರಾಯ ಒಂದು ಆಗಲೇ ಬಾರದು. ಅರ್ದತ್ತು ತುಂಬಿದ ಕೂಡಲೇ ಪಟಕೆನ್ನಬೇಕು'

ಅರ್ದತ್ತು ಮೀರಿದವರೊಬ್ಬರು ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರು.

'ಹಾಗಾದರೆ ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗಬಹುದೆನ್ನುತ್ತೀಯೆ?'

ನಿಂತ ನೀರಿನಡಿಯ ಒಳಾಂತರ ಹರಿವಿನಂತೆ ನಗೆಯೊಂದು ಸಣ್ಣಗೆ ಉರುಳುತ್ತ ಸರಸರ ಸುಳಿದು ಹೋಯಿತು.

ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾತ ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಒಗಟು ಕಂಡವನಂತೆ 'ಮಾತು, ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆ -

ಅಷ್ಟು?.. ಏನೋಪ್ಪ'

ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಈತ ಯಾರು? ಅದೇ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಕೇಳದೆ ಹೇಗೆ?

'ಏನಾಗಬೇಕು, ಅವರಿಗೆ ನೀವು?'

'.. ಏನು ಆಗಬೇಕಂತ ಉಂಟು? ನಿಮಗೆ ಬೇರೆ ಕಸುಬಿಲ್ಲ' - ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಹಾರಿಸಿದ ಆತ!

ಕಾಫಿ ಮುಗಿಸಿದ ವೃದ್ಧರು ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದರು. ಯಜಮಾನರು ಕೈ ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದರೆ ಬೇಡೆ ಎಂಬಂತೆ ಕೊಸರಿಕೊಂಡು ಬೀಳುನಡಿಗೆ ಚಾರಿಸುತ್ತ ಮನೆ ಹಿಂಬದಿ ಜಗಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಂಬಕ್ಕೊರಗಿ ಕುಳಿತರು. ನೋಡುತ್ತಿದೆ ಕಣ್ಣು. ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೇಳುತ್ತಿದೆ ಕಿವಿ, ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ.

ತಿದಿಯೊತ್ತಿದಂತೆ ಉಸಿರು ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದು ಉಸಿರಿನ ಆಟ ಅಲ್ಲ..

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಚೆಗೆ ಯಜಮಾನನೂ ಬಂದು ಕುಳಿತ. ಆಕೆ ತೀರಿಕೊಂಡಂದಿನಿಂದ ದಿನಗಳು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸರಿದು ಹೋಗಿದ್ದುವಲ್ಲ. ಶವ ಎತ್ತುವಾಗಲೂ ಸುಡುವಾಗಲೂ - ಇದೆಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಬೇಕಾದ್ದು. ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಲಿಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ನಡೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಎದುರು ಕಂಬಕ್ಕೊರಗಿ ಅನಾಥನಂತೆ ಕುಳಿತ ವೃದ್ಧನೆದುರು ಎಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮನದೆದುರು ಜರುಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದೋಡಿ ಆ ದಿನದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ತನಗೇ ಅರಿವಾಗದಂತೆ ಯಜಮಾನನ ಮುಖ ಗಂಭೀರವಾಗಿದೆ. ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ತಡೆಯಲಾರದೆ-

ಬಿಕ್ಕಿದ ಯಜಮಾನ, ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದ. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಗುಣದ ಅಳು ಸುತ್ತ ಪಸರಿಸುತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದರು. ಈ ಅಳುವಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು, ಸ್ವಂತದ ಯಾವುದೋ ಒಳ ನೋವಿನಂತೆ ಎಷ್ಟು, ವೃದ್ಧ ಕಟ್ಟಿದ ತತ್ಕಾಲದ ಶೋಖಿ ವಾತಾವರಣದ ಪಾಲೆಷ್ಟು - ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೇ ಆಗದು. ಬಿಕ್ಕುವ ಅಳು ದನಿ ಕೆರಳಿ ರೋಧನವಾಯಿತು. ಒಂದು ಗೂಡಿದ ರೋದನದನಿ ಮನೆಯನ್ನು ಯಥಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಶೋಕದ ಛಾಯೆಯಡಿ ಕೂಡಿಸಿತ್ತು. ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾತನ ಕಂಗಳೂ ತಂತಾನೇ ತೋಯ್ದವು.ವೃದ್ಧರು ಕಂಬಕ್ಕೊರಗಿ ಮೂಕ ಕಿವುಡರಂತೆ ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದರು.

ಅಳು ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಯಜಮಾನ, ವೃದ್ಧ ಕೇಳದೆಯೂ, ಮೃತೆಯ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸತೊಡಗಿದ. ಆಕೆಯ ನಿಶ್ರಾಣ ಸ್ಥಿತಿ, ಅನುಪಾನ, ದಿನಚರಿ - ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಗಳಿಗೆಯವರೆಗೂ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಥಿತಿ.. ಕೊನೆಯ ಉಸಿರು, ಮರಣದ ನಂತರದ ಕಣ್ಣು, ಮುಖದ ಕಳೆ..

ಕಂಬ ಬಿಟ್ಟು ಎರಡೂ ಕೈಯನ್ನು ಜಗಲಿಯ ನೆಲಕ್ಕಾನಿಸಿ ಕುಳಿತಲ್ಲೇ ಸಂತೈಕೆಯಂತೆ ತನ್ನನ್ನೇ ತೂಗುತ್ತ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ವೃದ್ಧ - ಈಗ ಖಿಂತಿತ ಏನೋ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಆಸೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಇಣುಕುತ್ತಿದೆ. ಕಂಠಸ್ನಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ತಕ್ಕ ಉಸಿರಿನ ಗತಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದೆ..

ಘನಗೊಂಡ ನುಡಿಗಳು ಕರಕರಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಬನಿ ಸುಕ್ಕು ಗಲ್ಲದ ಪದರದ ಮೇಲೆ ತಡೆತಡೆದು ಉದರತೊಡಗಿತು. ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ತುಟಿ ಸುತ್ತಣ ನಿರಿಗೆಗಳನ್ನು ಸರಿಸುತ್ತಾ ನಿಧಾನ ತೆರೆಯಿತು. ತೆರೆಯಿತು ಬಾಯಿ, ಮಾತಿಗಾಗಿ ಕಳೆಯಿತು. ಏನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿದೆಯೋ- ಕಣ್ಣೊರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಎಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ತದೇಕ ನೋಡತೊಡಗಿದರೆ..

ಹೊತ್ತು. ಕಳೆಯಿತೇ ಹೊರತು, ಒಂದೂ ಶಬ್ದ ಹೊರಬರಲಿಲ್ಲ. ಇಕ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಕಳೆಸಿ ಹಿಡಿದಂತೆ, ಕಳೆದದ್ದು, ಕಳೆದ ಹಾಗೇ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮುಚ್ಚಲೂ ಬಾರದು. ಮಾತು ಹೊರಡದು..

ಕಳೆದ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧರ ಮೈ ಬೆಮರಿ ಮುಖ ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣಾಯಿತು..

ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು.. ಹೀಗೆ ಉಸಿರು ಏನನ್ನೋ ಅದುಮಿ ಅದುಮಿ ಮೇಲೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.. ಏನದು..

ಹಿರಿಯರಾರೋ 'ಅಷ್ಟು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಕೋಳ್ಬೇಡಿ' - ಎನ್ನುತ್ತ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ 'ಹುಷಾರ್' - ಎಂಬಂತೆ ಕೈ ಮಾಡಿದರು ವೃದ್ಧ. ಕಳೆದ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಸಾಹಸದ ನಡುವೆಯೇ.

ಅಂತೂ ಉಸಿರು ತಹಬಂದಿಗೆ ಬಂತು. ನಿಧಾನ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಾಯಿಯ ಸ್ನಾಯು ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿತು. ತುಟಿ ಮುಚ್ಚಿತು.

ವೃದ್ಧ ಎದ್ದು ನಿಂತು. ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾತನ ಬಳಿ ಹೋಗೋಣ ಎಂಬಂತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆತ ಮರೆತೆ ಎಂಬಂತೆ ಭುಜ ಹಾರಿಸಿ ಬಗಲ ಚೀಲದಿಂದ ಪೊಟ್ಟಣ ತೆಗೆದು - ದುಃಖದ ಮನೆಗೆ ತರುವ ತಿನಿಸು, ವೃದ್ಧ ಹೇಳಿದ್ದೋ, ತಾನೇ ತಂದದ್ದೋ - ಜಗಲಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅವರ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ. ಎಲ್ಲರೂ ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಧರಂತೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಯಜಮಾನ ಕಾರು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ನಿಂತರೆ, ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾತ ವೃದ್ಧರಿಗೆ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾದ.

ವಿದಾಯದ ಕೈ ಎತ್ತಿದರು ವೃದ್ಧರು. ಬಾಗಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಯಜಮಾನನ ಭುಜ ತಟ್ಟಿದರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಡೀ ಮನೆಯನ್ನು ಒಡಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ದೃಷ್ಟಿ ಅಗಲಿಸಿ ಅಗಲಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂಬಂತೆ ಏನೋ ಹೇಳಲು ಹವಣಿಸಿದರೆ? ತುಟಿ ತೆರೆಯಲೊಲ್ಲದು. ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಷ್ಟೂ ನಿರಿಗೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ಹೊಲಿದಂತೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿತೇ ಹೊರತು ಬಾಯಿ ಬಿಡಲೊಲ್ಲದು. ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿರುವುದು ಗಂಟಲಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಸ್ನಾಯು ಮತ್ತೆ ಹೊರಳಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ದ್ರೈವರನಿಗೆ 'ಹೊರಡು' ಎಂಬಂತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಕತೆಗಾರ್ತಿ ಪರಿಚಯ: ವೈದೇಹಿ ಅವರ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಜಾನಕಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ 1945ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕೃತಿಗಳು: ಮರಗಿಡಬಳ್ಳಿ ಅಂತರಂಗದ ಪುಟಗಳು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಅಮ್ಮಜ್ಜಿ ಎಂಬ ನೆನಪು. ಕತೆ ಕತೆ ಕಾರಣ (ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು), ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಂಗ (ಸಮಗ್ರ ಕಥಾ ಸಂಕಲನ), ಬಿಂದು ಬಿಂದಿಗೆ, ಪಾರಿಜಾತ ಹೂವ ಕಟ್ಟುವ ಕಾಯಕ (ಕವನ ಸಂಕಲನ), ಅಸ್ತಶ್ಯರು (ಕಾದಂಬರಿ), ಮಲ್ಲಿನಾಥನ ಧ್ಯಾನ, ಮೇಜು ಮತ್ತು ಬಡಗಿ, ಹರಿವ ನೀರು (ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳು) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಸಾವಿನ ಮನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ವೃದ್ಧ ಮೌನವಾಗಿರಲು ಕಾರಣವೇನು?
೨. ಮಾತು ಸೋತ ಕ್ಷಣ ಕತೆಯ ಆಶಯವೇನು?
೩. ಶೋಕವಿಲ್ಲದ ಶೋಕದ ಮನೆಗೆ ವೃದ್ಧ ಆಗಮಿಸಿ ಶೋಕ ಮೌನದ ಅಂಗಿ ತೊಡಿಸಿದ ಪರಿಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ಅವಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

—ಡಾ. ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ

ಆಶಯ: “ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಮಪಾಲು ಸಮಬಾಳು” ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಎಲ್ಲರ ಪರಿಶ್ರಮವೇ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಫಲ. ಹೆಣ್ಣು ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇಡೀ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹೆಣ್ಣೊಂದು ಕಲಿತರೆ ಶಾಲೆಯೊಂದು ತೆರೆದಂತೆ ಎಂಬಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಲಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಾದರಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಶನಿವಾರ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಿಂದಲೂ ಮೈ-ಮನಸ್ಸು ಭಾರವಾಗಿದ್ದ ಆಕೆ ಆಫೀಸಿನ ಗೋಡೆಗೆ ತೂಗು ಹಾಕಿದ್ದ ಗಡಿಯಾರವನ್ನೇ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಐದೂವರೆಯಾಗುತ್ತಲೂ ಉಶ್ ಎಂದು ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ವ್ಯಾನಿಟಿ ಬ್ಯಾಗು. ಪುಟ್ಟ ಭತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಊಟದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೌಂಟರಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದಳು. ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಡೆ ಒಮ್ಮೆ ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡಿ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿತ್ಯದಂತೆ ಜೊತೆಯ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಯದೆ. ಸೀದಾ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದು ರಸ್ತೆ ಸೇರಿದಳು. ಆರು ಗಂಟೆಯ ಲೋಕಲ್ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂತ ಕೈಗಡಿಯಾರವನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಚಡಪಡಿಸಿ ನಡಿಗೆಯ ವೇಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಳು. ಆಕೆ ಆಫೀಸು ದಾಟಿ ಮೇನ್ ರೋಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ಸು ಎದುರಿಗೇ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಬಸ್ ಹತ್ತುವ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣ-ಬೇಡ. ಅದೇ ಮೂವತ್ತು ಪೈಸೆಗೆ ಒಂದು ಕಂತೆ ಸೊಪ್ಪು ರಾತ್ರಿ ಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯರಾದೀತು- ಅನಿಸಿತು. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಒಂದು ಮೈಲೂ ಪೂರ್ತಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದು- ಅನಿಸಿತು. ಶನಿವಾರವಾದ್ದರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಶಂಕರ ಊರಿಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಪಲ್ಯ ಇಷ್ಟ. ಅಂತ ನೆನಪಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವೂ ಅನಿಸಿತು.

- ಸ್ಟೇಶನ್ ತಲುಪಲು ಇನ್ನರ್ಧ ಫರ್ಲಾಂಗು ಇದ್ದಾಗ ಆಕೆಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಯಾರೋ ತನ್ನನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿರುವಂತೆನಿಸಿತು. ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುದು ತನ್ನನ್ನೇ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಂತರೆ ಆರರ ಟ್ರೇನು ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಆಕೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ನಡೆದಳು. ಆದರೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು -ಈ ಸಲ ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಸಮೀಪದಿಂದಲೇ - “ವಿಮಲಾ, ಏ ವಿಮಲಾ.”

ಆಕೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ನಿಂತಳು. ಕೂಗಿದಾಕೆ ಗೆಳತಿ ಶಶಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ- ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಟ್ರೇನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ. ಅವಳ ಜೊತೆ ಇನ್ನೂ ಮೂವರು ಹೆಂಗಸರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಬಿಳಿ ಖಾದಿ ಉಟ್ಟಿದ್ದು ನೋಡಿದರೆ. ಅವರು ಶಶಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸುರು ಮಾಡಿದ ಭಗಿನೀ ಸೇವಾ ಸದನದ ಸದಸ್ಯೆಯಿರಬೇಕು ಅನಿಸಿತು ಆಕೆಗೆ.

“ಏನು ವಿಮಲಾ. ಎಷ್ಟು ಭಡಾಭಡಾ ನಡೀತೀ ಮಾರಾಯಳ. ನೀ ಹಿಂಗ ಹೊಂಟರ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗ ಗಾಡೀ ಯಾಕ ಬೇಕು? ನಡಕೋತ ಹೋಗಿ ಹತ್ತ ಮಿನಿಟಿನ್ಯಾಗ ಮಾಳಮಡ್ಡಿಯಾಲಗಿನ ನಿಮ್ಮನೀ ಮುಟ್ಟಬಿಡತೀ ನೋಡು.”

ತುಸುವ ದಣಿದ ನಗು ನಕ್ಕು ಆಕೆ ಕೇಳಿದಳು. “ಅದಿಲ್ಲಿ ಶಶಿ. ನೀ ಯಾಕ ಹಿಂಗ ನನ್ನ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ತೇಕಿಕೋತ ಬಂದೀ? ನೋಡು, ಏನರೆ ಕೆಲಸ ಇದ್ದ ರುಟ್‌ಪಟ್ ಹೇಳಿಬಿಡು. ನನ್ನ ಗಾಡೀ ತಪ್ಪಿತಂದ್ರ ಫಜೀತಿ ಆಗ್ತದೆ.”

“ನಿನ್ನ ಗಾಡೀ ತಪ್ಪಿಸಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡಾ-ಮಕ್ಕಳ ಶಾಪಾ ನಾ ಯಾಕ ಕಟಿಗೊಳ್ಳಿ? ನಿನ್ನ ಆಫೀಸಿನ್ಯಾಗೇ ಭೆಟ್ಟಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಮಾತೂಕತಿ ಮುಗಿಸಬೇಕಂತ ಆಫೀಸು ಬಿಡೂ ಟೈಮಿಗೇ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಿ. ಆದರ ನೀ ಅಷ್ಟರಾಗ ಹೊಂಟಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಹಿಂದ ಓಡಿಕೋತ ಬಂದ್ವಿ. ಕೆಲಸ ಏನವಾ ಅಂದ್ರ-ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಭಗಿನೀ ಸೇವಾಸದನದ್ದು ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ಆದ-”

“ಸ್ವಾರಿ ಶಶಿ. ಸಂಡೇ ನನಗ ಮನೀಬಿಟ್ಟು ಬರಿಕ್ಕೆ ಆಗೂದಿಲ್ಲಂತ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು?”

“ಗೊತ್ತದನ. ಅದರ ಇದು ಅಂಥಿಂಥಾ ಆರ್ಡಿನರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಷ ಅಂತ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಗದೀ ಗ್ರ್ಯಾಂಡ್ ಆಗಿ. ಆಗದೀ ಮೀನೀಂಗ್‌ಫುಲ್ ಆಗಿ ಮಾಡಬೇಕಂತ ನನ್ನ ವಿಚಾರ ಆದ.

ಸ್ವಥಾ ಕಲೆಕ್ಟರೇ ಪ್ರಿಸೈಡ್ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾರ. ನೀನು-ಯು ವಿಲ್ ಬಿ ಒನ್ ಆಫ್ ದ ಗೆಸ್ಟ್, ಅಂದರ ಹದಿನೈದು ಮಿನಿಟು ಭಾಷಣಾ ಮಾಡಬೇಕು-”

“ಸ್ವಾರಿ ಶಶಿ, ಭಾಷಣಾ-ಗೀಷಣಾ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಹಳೇ ಮಾತಾತು. ನನಗ ಈಗ ಇಂಟರೆಸ್ಟ್ ಇಲ್ಲ. ಟೈಮೂ ಇಲ್ಲ.”

“ವಿಮಲಾ!” ವ್ಯಥೆಯಿಂದ. ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಶಶಿ ಅಂದಳು. “ನೀ ಹೀಂಗ ಹೇಳಿದರ ನನಗ ಭಾಳ ವಿಚಿತ್ರ ಅನಸ್ತದ. ಕೆಟ್ಟ ಅನಸ್ತದ. ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಒಳ್ಳೇದರ ಸಲುವಾಗಿ, ಅವರ ಉದ್ಧಾರದ ಸಲುವಾಗಿ. ಅವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡೋದರ ಸಲುವಾಗಿ. ಜೀವನಾ ಮೀಸಲಾಗಿಡ್ಲೀನಿ ಅಂತ ಕಾಲೇಜಿನ್ಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಹೇಳ್ತಿದ್ದಾಕಿ ನೀನ ಏನು ಅಂತ ಸಂಶೇ ಬರ್ದದ ನನಗ. ನೋಡು ವಿಮಲಾ. ನಮ್ಮದು ಬರೇ ಪ್ರೊಪಗಂಡ ಸಲುವಾಗಿ. ಶೋ ಸಲುವಾಗಿ. ಒಂದೇನೋ ಫ್ಯಾಷನ್ ಅಂತ ಮಾಡೋ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಅಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ. ಅದರಾಗೂ ಮಿಡ್ಲೆ ಕ್ಲಾಸ್ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ. ಅಂದರ ನಮ್ಮ - ನಿಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಒಂದ ಸಾವಿರ ಪ್ರಾಬ್ಲಮ್ಸ್ ಇರ್ತಾವ. ಅದರ ಮಜಾ ಅಂದ್ರ ಅದರಾಗ ನೂರಕ್ಕೆ ಎಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ, - ನಮ್ಮ ದೇಶದಾಗ ಹ್ಯಾ ಮತ್ತ-ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬ್ಲಮ್ಸ್ ಏನು. ತಮಗಾಗೋ ಅನ್ಯಾಯ ಏನು, ಅನ್ನೂದರ ಖಬರೇ ಇರೂದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಮಾಡಿಕೊಡೂದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ವಿಷಯದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿನ್ನಾಂಗ ಖಡಾಖಂಡಿತ ಭಾಷಣಾ ಕೊಡೋ ಹೆಂಗಸರು ಈ ಇಡೀ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡದಾಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಂತ ನಿನ್ನ ಕೇಳಿಕೋಳ್ಲಿಕ್ಕತ್ತೀವಿ.”

“ಪ್ಲೀಜ್ ಶಶಿ. ನನಗ ಜುಲುಮಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ.”-ಆಕೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೋ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಇಣುಕಿತು.

“ನಾ ಅದೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಾಕೆಲ್ಲ ನೋಡು. ನೀ ಬರಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ನಾಳೆ ಸಂಜೀನ್ಯಾಗ ಟೌನ್‌ಹಾಲಿನೊಳಗೆ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಆದ. ನೀ ಆರ ಗಂಟೆಕ್ಕೆ ಬಂದ್ರೂ ಆದೀತು.”

“ಶಶೀ, ನಿನಗ ಗೊತ್ತದ. ನಮ್ಮನೀಯವಿಗೆ ಈಗ ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್. ಆಗೇದ. ಅವು ಶನಿವಾರ. ರವಿವಾರ ಎರಡೇ ದಿನಾ ಮನೀಗೆ ಬಂದಿರ್ತಾರ. ಅಂಥಾದರಾಗ-”

“ಅಲ್ಲ ವಿಮಲಾ, ಲಗ್ನಾಗಿ ಹತ್ತ ವರ್ಷಾಗಿ. ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಾದ್ರೂ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಂಡೇ ಈವ್ವಿಂಗ್ ಗಂಡನ್ನ ಬಿಡೂದಾಗೂದಿಲ್ಲ ನಿನಗ? ನಿನ್ನಂಥಾ ಹೆಂಗಸರಿಂಥ ನಮ್ಮ ದೇಶದಾಗಿನ ಗಂಡಸ್ತು ಇಷ್ಟ ಸೊಕ್ಕಿಗೇರಿದ್ರು. ಅದೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಹೇಳಬ್ಯಾಡ. ನೀ ಬರಿಕ್ಕೇಬೇಕನೋಡು.”

ಶಶಿಯ ಜೊತೆ ಬಂದಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರೂ ದನಿಗೂಡಿಸಿದಾಗ ಲೋಕಲ್ ಟ್ರೇನಿನ ವ್ಹಿಸಲ್ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಕೆ ಏನೊಂದನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಓಡುತ್ತಲೇ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮು ಸೇರಿ. ಹೊರಟಿದ್ದ ಗಾಡಿಯ ಒಂದು ಬೋಗಿಯನ್ನೇರಿ ಧೊಪ್ಪೆಂದು ಕುಸಿದು ಕುಳಿತಳು.

ಮನೆ ಸೇರಿ, ಸೀರೆ ಬದಲಿಸಿ. ಕೈಕಾಲು-ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು. ಸ್ವಪ್ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಆಕೆ ಚಹಾಕ್ಕೆ ಎಸರಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪಡಸಾಲೆಯಿಂದ ಪಾಪು ಅಳತೊಡಗಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ರಾಜೂನ ಏರುಧ್ವನಿ-“ನಾ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರ. ಕೊಡೂದಿಲ್ಲಾ. ಈ ಬಾಲ್ ಅಮ್ಮಾ ನನಗ ತಂದಾಳ. “ಪಾಪುವಿನ ಅಳು ಜೋರಾದಂತೆ ರಾಜುವಿನ ಧ್ವನಿಯೂ ಏರಿತು. ಆದರೆ ದಣಿದ ಮೈಗೆ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಚಹಾನೇ ಹೆಚ್ಚು ಅವಶ್ಯಕ ಅನಿಸಿ ಆಕೆ ಅಡಿಗಮನೆಯಿಂದ ಕದಲಿಲ್ಲ. ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹರೇಕೃಷ್ಣ ಹರೇಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇಹರೇ’ ಅನ್ನುತ್ತ ಮಂಚಕ್ಕೂರಗಿದ್ದ ಮಾವನವರು ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಮಿಸಿಯಾರೆಂದು ಆಕೆ ಚಹಾ ಸೋಸತೊಡಗಿದಳು. ಪಾಪುವಿನ ಧ್ವನಿ ಈಗ ತಾರಕಕ್ಕೇರಿತು. ಯಾಕೋ ಇದ್ದಕ್ಕಿಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರಮೇಲೂ ವಿಪರೀತ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ರಾಜು-ನೀಲು-ಪಾಪು ಮೂವರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಇಕ್ಕರಿಸೋಣವೆಂದು ರಭಸದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮೆಟ್ಟಲೇರಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಶಂಕರನನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಗಪ್ಪನೆ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಳು. ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಮಕ್ಕಳ ಚೀರಾಟ ನಿಂತಿತು. ಗಂಡನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ನಗಲೆತ್ತಿಸುತ್ತ ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಬ್ರೀಫ್‌ಕೇಸು ಇಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಕೆ ಬಾಗಿದಾಗ ತುಸು ಅಹಸನೆಯಿಂದಲೆ ನುಡಿದ ಆತ.

“ಇದೇನು ಗದ್ದಲ ವಿಮಲಾ? ಈ ಹುಡುಗರ ದಾಂಧಲೇ ರಸ್ತೆಕೆ ಕೇಳಿಸ್ತಿತ್ತು. ಹೆಂಡತಿ ಗ್ರಾಜ್ಯುಯೇಟ್ ಇದ್ದರ ಮಕ್ಕಳು ಭಲೋತ್ವಾಗಿ ಬೆಳಸುತ್ತಾಂತ ಕಡಿಮೀ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ತಗೊಂಡು ನಿನ್ನ ಲಗ್ನಾದೆ. ನೀ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪು ಡಿಸಿಪ್ಲೀನ್ ಕಲಿಸಿಲ್ಲ ನೋಡು.”

ಮಾತನಾಡದೆ ಆಕೆ ಬ್ರೀಫ್‌ಕೇಸನ್ನೂ ಪಾಪೂವನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಳನಡೆದಳು.

- ನಡುಮನೆಯಿಂದ ಮಾವನವರ ಸಣ್ಣಗಿನ ನರಳುವಿಕೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೇ “ವಿಮಲಾಬಾಯಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕೊಡವಾ..” ಅವರಿಗೆ ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಆಕೆಗೆ ಮೊನ್ನೆ ಮಾವನವರನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದ ಆಚೆಮನೆಯ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹೇಳಿದ್ದು ಥಟ್ಟನೆ ನೆನಪಾಯಿತು: “ಇವರಿಗೆ ಹಿಂಗೆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಬರತದ ಅಂತೀರಲ್ಲಾ. ಅಪೆಂಡಿಸೈಟಿಸ್ ಆಧಾಂಗ ಅಫ ಲಕ್ಷಣ. ಡಿಸ್ಪೆನ್ಸರಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಬಂದಾಗ. ಪೂರಾ ಚೆಕ್ ಅಪ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಹುತೇಕ ಆಪರೇಶನ್ ಮಾಡ್ಬೇಕಾದೀತು.” ಹ್ಲ, ಇದನ್ನಂತೂ ಮರೆಯದೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳಬೇಕು ಶಂಕರನಿಗೆ.

- ನಸುಗತ್ತಲು. ಅಡಿಗೆಮನೆಯ ಬಲ್ಲು ತೀರ ಮಂದ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೈಗಳೆರಡು ಆಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದಾಗ ಬೆಚ್ಚಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಆಕೆ ಅಂದಳು. “ಛೀ, ಇದೇನು ಹುಡುಗಾಟ ನಿಮ್ಮದು? ಹುಡುಗೂರು ಬಂದಗಿಂದಾರು.”

ಶಂಕರನ ಬಿಗಿತ ಮತ್ತು ಬಿಗಿಯಾದಾಗ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆಂದರೂ ಆಕೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಂದಳು : “ಅಡಿಗೆ ಆಗಬೇಕು ಇನಾ, ಮಾವನವರಿಗೆ ಊಟ ತಡಾ ಆದರ ತ್ರಾಸಾಗತದ.”

ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ನಿಂತ ಆತ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದ : “ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದ್ದೂ ಹುಡುಗೂರು. ಮಾವನವರು. ಅಡಿಗೆ. ಕೆಲಸಾ. ನಿನ್ನ ಗಂಡಗೂ ಏನರೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಜಾಗಾ ಅಧ ಏನು ನಿನ್ನ ಮನಸಿನ್ಯಾಗ? ನಿನ್ನ ಜೀವನದಾಗ?”

ಈ ಹುಡುಗರು, ಈ ಮಾವನವರು, ಈ ಅಡಿಗೆ. ಈ ಕೆಲಸ-ಇವೆಲ್ಲ ಯಾರವು. ಯಾರಿಗಾಗಿ-ಅಂತ ಕೇಳಬೇಕೆನಿಸಿದರೂ ಆಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಚಪಾತಿ ಲಟ್ಟಿಸತೊಡಗಿದಳು.

- ಊಟ ಮುಗಿಸಿದ ಹುಡುಗರು ಹಾಸಿಗೆಗಾಗಿ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಕೆ ಕೈಲಿದ್ದ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಪೇಪರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತ ಆರಾಮಾಗಿ ಕೂತ ಶಂಕರ ಅಂದ; “ಇವ್ರಿಗೆಲ್ಲಾ ಲಗೂ ಹಾಸಿಗೀ ಹಾಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಮಲಗಸಬಾರಧ ಮಾರಾಯಳ, ತಲೀ ಚಿಟ್ಟಿ ಹಿಡಸತಾವ.”

- ಹುಡುಗರನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ತಲೆಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾವನವರಿಗೂ ಹಾಸಿಕೊಟ್ಟು, ಉಳಿದಿದ್ದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಲೆಂದು ಆಕೆ ಮತ್ತೆ ಅಡಿಗೆಮನೆ ಸೇರಿದಾಗ, ಅವಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದ ಶಂಕರ ಆಕಳಿಸುತ್ತ ಅಂದ: “ಇನ್ನ ಭಾಂಡೀ ತಿಕ್ಕಿಕೋತ ಎರಡ ತಾಸ ಕೂಡಬ್ಯಾಡ ಮಾರಾಯಳ, ಇವೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತಿ ಬಚ್ಚಲದಾಗ ಇಟ್ಟಬಿಡೂ ಲಗೂನ. ನನಗ ನಿಂದಿ ಬಂದದ.” ಅಷ್ಟಂದು ಆತ ತುಂಟತನದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿದ್ದು ಕಂಡರೂ ಕಾಣದಂತೆ ಆಕೆ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು.

- ಹೌದು, ಆತನ ಅಗಲವಾದ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಹುದುಗಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು- ಶಂಕರ, ನೀನಿಲ್ಲದೆ ಈ ಭಾರ ನಾನು ಒಬ್ಬಳೇ ಹೊರಲಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗಂತೂ ನಾನು ಕುಸಿದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಾ. ಲಗೂ ಬಾ. ನನಗೆ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ.. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೆ ಕೊನೆಗೆ ತನಗೆ ಅಳು ಬರುವುದು ಖಂಡಿತ. ಆತನಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೇನೋ-ಆದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

- ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ದೀಪವಾರಿಸಿ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಆಕೆ ಹಾಸಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಶಂಕರ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದ.

... ಮತ್ತೆ ಉಸಿರಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಆಕೆ ಸೋತಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು, “ಶಂಕರ...”

“ಇನ್ನ ನಿನ್ನ ಪುರಾಣ ಸುರೂ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ಮಾರಾಯಳ-ಎಂದ ಟಾನ್‌ಫರ್ ಮಾಡಿಸಿಗೋತೀ ಅಂತ.”

ಯಾಕೋ ಆಕೆಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅನಿಸಿತು-ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹುಶಃ ಈತ ಸೀರಿಯಸ್‌ನಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ, ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲೇ ಬಂದು ಈ ಎಲ್ಲ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಈತನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಈತ ಬಹುಶಃ ಇನ್ನೆಂದೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ...

ಉದ್ದಿಗ್ನಳಾಗಿ ಆಕೆ ಆತನತ್ತ ತಿರುಗಿ ಆತನ ಭುಜಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಕರೆದಳು, “ಶಂಕರ..”

“ವಿಮಲಾ, ಪ್ಲೀಜ್, ನನಗ ಭಯಂಕರ ನಿದ್ದಿ ಬಂದದ. ನಿನಗ ಏನು ಹೇಳೋದಿದ್ದು ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದ ಮ್ಯಾಲೆ ಹೇಳು. ಎಲ್ಲಾ ಕೇಳೋನಿ. ಈಗ ನನಗ ಸುಮ್ಮ ತ್ರಾಸ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ.”

ಆಕೆ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಮುಂದೆ ಎರಡೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆತನ ಗೊರಕೆ ಸುರುವಾಯಿತು. ಆತನ ಗೊರಕೆಯನ್ನೂ ನಡುಮನೆಯಿಂದ ಆಗೀಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಾವನವರ ನರಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಡಬ್ಬಿಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇಲಿಗಳ ಚಿಂವ್ ಗುಡುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಸುಂಯ್ಯೆಂದು ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಹೊರಗಿನ ಗಾಳಿಯ ಸದ್ದನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತ ನಿದ್ರಿಸಲು ಆಕೆ ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

ದೂರದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಕಚೇರಿಯ ಗಡಿಯಾರ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಯಿತು, ಇನ್ನೇನು ಇನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲ ನಳ ಬರುತ್ತದೆ. ಎದ್ದು ನೀರು ತುಂಬಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಾಳಾದ್ದು ನಳ ನಸುಕಿನ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೇ ಬಂದು ಆರು ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೇ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಪು ಏಳುತ್ತಾನೆ. ಆಮೇಲೆಲ್ಲಿಯ ನಿದ್ರೆ? ಮಾವನವರಿಗೆ ಆರೂವರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಚಹಾ ಬೇಕು.

- ನಸುಕಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಆಕೆ ನೀರು ತುಂಬುವ ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಸದ್ದಿಗೆ ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಶಂಕರ “ತಡರಾತ್ರಾಗ ದೀಪಾ ಹಚ್ಚಿಗೊಂಡು ಇದೇನು ದಾಂಧಲೇ ನಡೆಸೀರಿ?”

“ನೀರು ಲಗೂ ಹೋಗ್ತಾವ್ರಿ” ಅಂದಳು ಆಕೆ. ಮದುವೆಯಾದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ-ಮಾವ ಇದ್ದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಆಕೆ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಸೇದಲೆಂದು ಹಿತ್ತಿಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಹಿತ್ತಿಲಿಗೆ ಬಂದ ಶಂಕರ ನೀರು ಸೇದಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ನೆನಪಾಯಿತು ಆಕೆಗೆ. ನಗು ಬಂತು. “ಥತ್, ನಿದ್ರೀನೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗಿಲ್ಲ ನೀನು” - ಅಂತನ್ನುತ್ತ ದಿಗ್ಗನದ್ದು ಆತ ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ರಾಜುವಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ.

- ಎಲ್ಲರ ಚಹಾ-ತಿಂಡಿ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಎಂಟೂವರೆಗೆ ಆರಾಮಾಗಿ ಎದ್ದು ಹಿಂದ ಶಂಕರನಿಗೆ ಚಹಾ ಕೊಡುತ್ತ ಆಕೆ ಅಂದಳು. “ಲಗೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಟಿಗೀ ಅಡ್ಡೇದ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಬರಿ. ಮಳೆಗಾಲ ಸುರೂ ಆಗೂದ್ದಾಗ ಕಟಿಗೀ ತಗೊಂಡು ಇಟಗೊಳ್ಳೋದು ಛಲೋ. ಬಂದ ಮ್ಯಾಲ ಮಾವನವರ ಕರಕೊಂಡು ಅರವಲೇ ಡಾಕ್ಟರ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಬರಿ. ಹೊಟ್ಟೆನೋವು - ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ಅಂತ ಭಾಲ ಒದ್ದಾಡತಾರ ಪಾಪ.”

“ಇಲ್ಲೇ ಮಗ್ಗಲದಾಗ ಇದ್ದಾರ ಡಾಕ್ಟರು. ನೀನ ಸವುಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರಧ ಒಮ್ಮೆ? ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರು ಎಷ್ಟು ಎಫಿಶಿಯೆಂಟ್ ಇದ್ದಾರ ಏನ್ ಕಥೀ, ನೀ ನೋಡು ಅಳುಬುರುಕಿ. ಒಂದೂ ಕೆಲಸ ಆಗಾಂಗಿಲ್ಲ.”

“ನಾ ಯಾವದಂತ ಮಾಡ್ತಿ?” ತಡೆಯಲಾರದೆ ಆಕೆ ಅಂದಳು. “ಇನ್ಯೂರೆನ್ಸ್‌ದ್ದು ರೊಕ್ಕಾ ತುಂಬೂದದ. ಹುಡುಗೂರಿಗೆ ಅರಿವೀ ತದೂದದ. ಪಾಪೂಗೆ ಮೈಯಾಗ ನೆಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲ. ಆಫೀಸಿದು ಅಕೌಂಟ್ ಬರಿಯೂದದ-”

“ಸಾಕುಸಾಕು ಮಾರಾಯಳ. ವಾರಕ್ಕೆ ಎರಡ ದಿನಾ ಮನೀಗೆ ಬರ್ತೀನಿ. ಒಂದಾಗೊಮ್ಮೆ ಇಧ ಹಾಡ. ಮನೀಗೆ ಬಂದೂ ಸುಖಾ-ಶಾಂತೀ-ಸಮಾಧಾನ ಸಿಗೂದು, ಬರದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಹಣ್ಯಾಗ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೆಳಗಾವ್ಯಾಗಿನ ಆ ಗಣೇಶ್ ರಾಜನ್ಯಾಗಿನ ರೂಮೇ ಸುಖಾ” - ಚಹದ ಕಪ್ಪನ್ನು ಕುಕ್ಕಿ ಆತ ಎದ್ದು ಹೋದ.

ನಡುಮನೆಯಿಂದ ಮಾವನವರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಮೆತ್ತಗೆ- “ಹಂಗ್ಯಾಕೆ ಸಿಡಿಪಿಡಿ ಮಾಡತೀಯೋ ಶಂಕರೂ? ಆಕೀನೂ ಪಾಪ ಒಬ್ಬಾಕಿ. ಒಳಗೂ-ಹೊರಗೂ ದುಡೀಬೇಕು. ನೀ ದೂರ ಒಬ್ಬನ ಆರಾಮ ಇರ್ತೀ. ಬಂದಾಗಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾ. ನಿನ್ನ ಪಿ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಿ. ಆಫೀಸೇನು. ನಾಳೆ ಸೋಮವಾರ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಡಾ ಆಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೋದೂ ನಡೀತದ. ಮುಂಜಾನೆ ಅದೇನೋ ಇನ್ಯೂರೆನ್ಸ್ ಕೆಲಸಾ ಅಂತಾಳಲಾ. ಅದನ್ನ ಮಾಡಿ ಹೋಗು.”

ಶಂಕರ ಏನೂ ಮಾತಡಲಿಲ್ಲ.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ತಾಸಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಶಂಕರನ ಇಲ್ಲಿಯ ಗೆಳೆಯ ಪಾಟೀಲ್. “ವಿಮಲಾ, ಚಹಾ ಮಾಡು” ಅಂತ ಪಡಸಾಲೆಯಿಂದಲೇ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ ಶಂಕರ. ಆಕೆ ಚಹಾ ಒಯ್ದು ಗೆಳೆಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೊಡುವಾಗ ಪಾಟೀಲ್ ನಮ್ಮ ದ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. “ವೈನೀ ಇವತ್ತೆ ಶಂಕರನನ್ನ ಎರಡೆ ತಾಸು ದಯಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಕೂಡ ಕಳಿಸಿಬಿಡಿ. ಛಲೋ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಪಿಕ್ಚರ್ ಅಥ ಹತ್ತ ಘಂಟೆಕ್ಕೆ. ಭಾಳ ದಿನಾ ಆತು ನಾವಿಬ್ಬೂ ಕೂಡಿ ಸಿನೀಮಾ ನೋಡದೇ ಪ್ಲೀಜ್. ಏನಂತೀರಿ?”

ಹುಚ್ಚುನಗೆ ನಕ್ಕು ಆಕೆ ಅಂದಳು. “ಓಹೋ, ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀಲಾ. ನಾಯಾಕ ಬ್ಯಾಡ ಅನ್ನಿ?”

ಮಾವನವರ-ಹುಡುಗರ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಶಂಕರನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ಕೂತಳು ಆಕೆ. ಶಶಿ ಕುಲಕರ್ಣಿಯ ಭಾಷಣದ ಆಮಂತ್ರಣ ನೆನಪಾಯಿತು. ಬೇಡ. ಸಂಜೆ ಕೆಲವಾದರೂ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಹೇಗೂ ಸಂಜೆಯೆಲ್ಲ ಶಂಕರ ಪ್ರೀ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಇನ್ನೂ ಟೈಮು ಉಳಿದರೆ ಹಾಗೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋದರಾದೀತು-ಅನಿಸಿತು.

ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಶಂಕರ ತುಂಬ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ : “ಲಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಸು ವಿಮಲಾ, ಎರಡೆ ಘಂಟೆಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜೇ. ಈ . ಸಾಹೇಬರ ಕಾರು ಬೆಳಗಾವಕ್ಕೆ ಹೋಗೂದದ. ಅದರಾಗ ಹೋಗಿಬಿಡ್ತೀನಿ.”

ಆಕೆ ನಿಂತಲ್ಲೇ ಸ್ತಬ್ಧಳಾದಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ.

“ಇಷ್ಟ ಲಗೂ ಯಾಕೆ ಹೊಂಟೋ? ಮುಂಜಾನೆ ಹೋಗಿದ್ದರ ಆಗತ್ತಿಲ್ಲಾ” ಅಂದರು ಮಾವನವರು.

“ಇಲ್ಲ ಅಪ್ಪಾ, ಈಗ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಳ ಗದ್ದಲ ಇರತದ. ಎರಡೆರಡೆ ತಾಸ ಕ್ಯೂದಾದ ನಿಂದರಬೇಕಾಗತದ. ಅನಾಯಾಸ ಕಾರು ಹೊಂಟದ. ಹೋಗಿಬಿಡ್ತೀನಿ.”

ಮಾತನಾಡದೆ ಗಬಗಬ ಊಟ ಮುಗಿಸಿದ ಆತ. ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಬ್ರೀಫ್‌ಕೇಸು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು “ಬರ್ತೀನಿ ಅಪ್ಪಾ” ಅಂತ ಹೇಳಿ ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಬಂದ. ಆತನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದ ಆಕೆ ತಡೆಯದೆ ಕೇಳಿದಳು. “ಮುಂದಿನ ಶನಿವಾರ ನಿಮಗೆ ಸೂಟೀ. ಸೆಕೆಂಡ್ ಸ್ಯಾಟರ್ಡೇ ಆದ. ಶುಕ್ರವಾರನ ಬರ್ತೀರಲಾ?”

ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಆತನೆಂದ. “ನೋಡ್ತೀನಿ. ಸೂಟೀ ಇದ್ದೂ ಕೆಲಸ ಇದ್ದ ಇದ್ದಾಪ.” ನಂತರ ಒಮ್ಮೆ ತುಂಟನಗು ನಕ್ಕು ಅವಳೆಡೆ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಸೇರಿಸಿದ. “ಹಗಲೆಲ್ಲ ಬಂದು ಮಾಡೂದರೆ ಏನದ? ನಿನಗೂ ಮೊದಲಿನ ಹುರುಷ ಇಲ್ಲ ಈಗ.”

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಟಾಟಾ ಹೇಳಿ ಬೀದಿಯ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಆತ ಮರೆಯಾಗುವ ವರೆಗೂ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಕೆ.

*

ಗಂಡ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮುಂಜಾನೆ ಮಾವನವರು ಅಂದಿದ್ದು ನೆನಪಾಯಿತು: ‘ದೂರ ಒಬ್ಬನ ಇರ್ತೀ... ದೂರ ಬೆಳಗಾವಿ-ಗಣೇಶ್ ಲಾಜ್- ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು, ಅಲ್ಲಿ ಆತನ ಹೇಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ... ಇನ್ಯಾರನ್ನಾಗೆ ಹಣ ತುಂಬುವುದು, ಮಳೆಗಾಲ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಪಾಪುವಿನ ಜ್ವರ, ಮಾವನವರ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು, ಅಡಿಗೆ, ಆಫೀಸು, ಲೋಕಲ್ ಟ್ರೇನು... ಯಾಕೋ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲು ಬಂದಂತೆನಿಸಿ ಆಕೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಕುಸಿದು ಕೂತಳು.

*

“ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕು ಕಾಲು ಶತಮಾನ ಕಳೆದು ಹೋದರೂ ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ೨೫% ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಇನ್ನು ೨೫% ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಇನ್ನು ೫೦% ಗಂಡಸರು (ಚಪ್ಪಾಳೆ). ಇದು ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಷ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ವತಃದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ವರ್ಷ. ನಾವಿನ್ನು ಎಚ್ಚತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದಾಸ್ಯದ ಸಂಕೋಲೆಯನ್ನು ಹರಿದೊಗೆಯಬೇಕು. ನಮಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಯಾರೆದುರಿಗೂ ಬಗ್ಗಬಾರದು. ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ-”

- ರವಿವಾರ ಸಂಜೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಟೌನ್ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಅಪಾರ ಮಹಿಳಾ ವೃಂದ ಕಿವಿ-ಕಣ್ಣು-ಬಾಯಿ ಎಲ್ಲ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಶಂಸೆ ಬೆರೆತ ಕೌತುಕದಿಂದ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಮಲಾ ಶಂಕರ್ ಅವರ ಭಾಷಣ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಕತೆಗಾರ್ತಿಯ ಪರಿಚಯ: ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ (೧೯೪೪-ಧಾರವಾಡ) ಕನ್ನಡದ ಕತೆಗಾರ್ತಿ. ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಇವರ ತಾತ್ವಿಕತೆ. ಮುಳ್ಳುಗಳು, ಕೊನೆಯ ದಾರಿ, ಕವಲು, ಬಿಡಗಡೆ ಇವರ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು :

೧. ಭಗಿನಿ ಸೇವಾಸದನದ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಉದ್ದೇಶವೇನು?
೨. ವಿಮಲಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಏನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು?
೩. ವಿಮಲ ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.
೪. ವಿಮಲ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು!

ಘಟಕ-IV

೧. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆ

- ಜಿ.ಎಚ್. ನಾಯಕ

ಆಶಯ: ಆಧುನಿಕ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾತತ್ಯವನ್ನು, ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬದಲಾವಣೆ ಎಂದರೆ ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯನಾಶವನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರತಿ ತಲೆಮಾರು ಬದುಕಿನ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕೇಂದ್ರ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಶೋಧನೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಕಾರಂತರ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಸೋಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅರಿವು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಜೀವದ್ರವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವನ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅದರ ಶೋಧನೆಯ ವಿಧಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಧ್ವನಿ ಪಡೆಯುವ ಜೀವನಾನುಭವ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಿತಿ-ಮಹತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

1

ಕಾರಂತರಿಗೆ ಇಹ ಮುಖ್ಯ; ಇಹದ ಬದುಕು ಮುಖ್ಯ. ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಬಂಧದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಆ ಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಗೆ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಅವು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಿಹಿ-ಕಹಿ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಮುಖ್ಯ. ಆ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಅಸಾರ್ಥಕತೆಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು, ಯತ್ನಿಸುವುದು ಕಾರಂತರ ರೀತಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಅವರವರ ಸ್ವಂತದ ಬದುಕಿನ ಸುಖ-ದುಃಖ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸು-ಸೋಲುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾರಣವಾಗದೆ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವವರ, ಬಾಳಬೇಕಾದವರ, ಬಾಳಬಹುದಾದವರ ಸುಖ-ದುಃಖ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸು-ಸೋಲುಗಳಿಗೂ ಬಹುಪಾಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಸಮೂಹದ ಬದುಕು ಹಸನಾಗುವುದು ಬದುಕಿಗೆ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಕಾರಂತರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಚಂಚ ನಿರ್ಮಾಣವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕಾರಂತರು ಮೆಚ್ಚುವ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರಿಸುವ ಮತ್ತು ಗೌರವಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಜೀವನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮನೋಭಾವದವರೆಂಬಂಥ ಬೋಧೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಿಂದ ತಾನು ಪಡೆದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಮೂಲತಃ ಸ್ವಾಭಲಂಬನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಋಣದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದದ್ದು. ಇಂಥ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ನೆಮ್ಮದಿ, ಸುಖಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರರರ ಅಥವಾ ಸಮೂಹದ ನೆಮ್ಮದಿ, ಸುಖಗಳಿಗೂ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮೂಹದ ಸುಖಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಶೋಧನೆಯೂ ಕಾರಂತರಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ಜೀವನ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಶೋಧನೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ದುಡಿಮೆ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ: ಋಣಮುಕ್ತಿ ಜೀವನದ ಹಿರಿಯ ಮೌಲ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಈ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಾರಂತರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ, ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಲೌಕಿಕ ಸೋಲು ಗೆಲುವುಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮುಖ್ಯವಾಗದೆ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಘನತೆ, ಜೀವನವನ್ನು ಇದಿರಿಸುವ ಸಾತ್ವಿಕ ಛಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಮೇಲಿಂದ

ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುದುಕಿಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಘನವಂತ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಬದುಕು ಕಾದಂಬರಿಯ ರುಕ್ಕಾಯಿ, ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಗಂಗಜ್ಜಿ, ನಂಬಿದವರ ನಾಕನರಕದ ಸಿಂಗಾರಮ್ಮ, ಅಳಿದಮೇಲೆಯ ಪಾರೋತಿ, ಮೂಕಾಂಬು, ಇನ್ನೊಂದೇ ದಾರಿಯ ಹೊನ್ನಜ್ಜಿ, ಮೂಕಜ್ಜಿನ ಕನಸುಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಕಜ್ಜಿ, ತಿಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಶನೀಶ್ವರನ ನೆರಳಲ್ಲಿಯ ಕಾವೇರಮ್ಮ, ಚಿಗುರಿದ ಕನಸು ಕಾದಂಬರಿಯ ಶಂಕರನ ಅಜ್ಜಿ, ಕರುಳಿನ ಕರೆಯ ವೆಂಕಮ್ಮ, ಭಾಗೀರಥಿ ಇಂಥವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಯರು, ಆಳುಕಾಳುಗಳು, ಋಣದ ಕಲ್ಪನೆಯುಳ್ಳವರು- ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

ದುಡಿಯದೆ ಸುಖಪಡೆಯುವ ಒಳಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಂಥವರನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಬೇಕಾದ ಒಂದು ಹಂಗು ಎಂದು ಭಾವಿಸದೆ ಹಕ್ಕಿಬಂತೆ ತಿಳಿಯುವವರನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಅಂಥವರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಅಸಹನೆ, ಕೋಪ, ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ನಿರೂಪಣೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರಂತರ ಮುನಿಸು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಸುಖ ತಮ್ಮನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಇತರರ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜದ ಹತ್ತು ಮಂದಿಯ ಸುಳವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವಂಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಬದುಕು ಮಾಣವೀಯ ಆವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗದ ತಾಮಸಪರಿಸರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಂಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ರಮಾನಂದ, ನಂಬಿದವರ ನಾಕನರಕದ ಭವಾನಂದ, ಜಗದೋದ್ಧಾರ..ನಾ ದ ವಿಷ್ಣು, ಆಳನಿರಾಳದ ಅಭೂತಾನಂದ, ದೇವದೂತರು ಕಾದಂಬರಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳು, ಪ್ರಭುಮಹಾರಾಜ, ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಬದುಕು ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ, ಮಂಜುಳಾನಂದ, ಕಣ್ಣಿದ್ದೂ ಕಾಣರು ಕಾದಂಬರಿಯ ಅಲಕಾನಂದ, ಶುಚೀಂದ್ರ ತೀರ್ಥಸ್ವಾಮಿ- ಇಂಥವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಅದರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಇದಿರಿಸಲಾರದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿದವರನ್ನು ನಡುನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ಇತರ ಹೆಡಿಕಳೂ ಸೋಗಿನ ಗಾಂಧೀವಾದಿಗಳೂ ಧೂರ್ತ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೂ ಜ್ಞಾನದರ್ಪ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ ಪ್ರಚಾರಪ್ರಿಯ ಕಲೆಗಾರರೂ, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಭಕ್ತ ಪರಿವಾರದವರೂ ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಸೇರಿಸಲಾಗದೆ ಇರುವಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಅಂಥ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಾರಂತರ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಶೋಧನೆಯ ನೇರ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಿರದೆ ಆ ಶೋಧನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ಬದುಕಿನ ಆವರಣಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪೋಷಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಬಹುದಾದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಗುಂಪಿನ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೇತಿ ಎಂಬ ರೀತಿಯ ಧಾಟಿ, ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಂದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ ಕಾರಂತರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಗತಿಯನ್ನು ಬದುಕಿ ತೋರಿಸುವಂತಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಬಹುದಾದ ಮುದುಕಿಯರು, ಕಥಾನಾಯಕರು- ಇಂಥವರ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ ಕಾರಂತರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಕ ಧಾಟಿ, ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪುಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಮಿತಿ-ಮಹತ್ವಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಮೊದಲ ಗುಂಪಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಜೀವನ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಗುಂಪಿನ ಮುದುಕಿಯರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯವರು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಾಲವಿಧವೆಯರು ಇಲ್ಲವೇ ಏರು ಜವ್ವನದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವವರು. ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಎಪ್ಪತ್ತು, ಎಂಭತ್ತರ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವವರು. ಸಾವು, ಬದುಕನ್ನು ಸಮಭಾವದಿಂದ ಇದಿರಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಿದ್ಧತೆ ಇರುವವರು. ಹಲವರು ಇಚ್ಛಾಮರಣಿಗಳೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುವವರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆಯದೆ ಕಳೆದು ಹೋದದಕ್ಕೆ ಹಲಬದೆ, ಮುಂದಿರುವ ಬಾಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಚೆಂದಾಗಿ ನಡೆಸುವ ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪ ಉಳ್ಳವರು. ತಾವು ನಂಬಿ ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯದತ್ತವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿಸಬಹುದಾದ ಮಿತ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲವುಳ್ಳವರು. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಬೇರೆಯವರ ಋಣದಲ್ಲಿ ಬೀಳದೆ ಉಳಿದವರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ತೇಯುವವರು. ಪರರ

ಹಂಗಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬಂತಾದಾಗಲೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಭಾರ ಎನಿಸದಂತೆ ಬಾಳಿ ಆ ಮನೆಗೆ ಬೆಳಕಾಗುವವರು.

ಕಾರಂತರು ಈ ಮುದುಕಿಯರ ಅರಿವಿಗಿಂತ ಇರುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಇರವು ಮೂಲತಃ ಪರಂಪರಾಗತ ಮೌಲ್ಯಶ್ರದ್ಧೆ ಅಥವಾ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಆದರಿಸಿದ್ದು. ಆ ನಂಬಿಕೆಯ ತಿರುಳಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಕಾರಂತರಿಗಾಗಲಿ, ಅವರ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತಿರುವ ಕಥಾನಾಯಕರಿಗಾಗಲಿ ನಂಬಿಕೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಂಬಿದಂತೆ ಬಾಳುವ ಮುದುಕಿಯರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಅವರಿಗೆ ಬಲು ದೊಡ್ಡಗುಣವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕಾರಂತರ ಮಾದರಿ ಮುದುಕಿಯರು ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೈಚಾರಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮಾನವೀಯ ಅಂತಃಕರಣ, ಹೃದಯವಂತಿಕೆಯ ಬತ್ತದ ಆರ್ಥತೆಯ ಮೂಲಕ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಾನವೀಯ ತುಡಿತಗಳು ತುಂಬ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆಯ ಫಲಗಳೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ಬಾಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಒಡ್ಡಬಹುದಾದ ತಡೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಫಲಿಸಬಲ್ಲ ಮಾನವೀಯ ಸ್ವದನ, ಅಂತಃಕರಣಶುದ್ಧಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಂಬಿದಂತೆ ಬಾಳುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದಾತ್ತತೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕಾರಂತರ ಇಂಥ ಮುದುಕಿಯರು ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತಂಥ ಅರಿವನ್ನು ಮಸುಕುಗೊಳಿಸಬಹುದಾದಂಥವು. ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಬಹುದಾದಂಥವು. ಮಾನವೀಯ ಅಂತಃಕರಣ ಇಲ್ಲವೆ ಹೃದಯವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸಬಹುದಾದಂಥವು ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತಿಲ್ಲ. ಕಾರಂತರು ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚೋಮನದುಡಿಯಲ್ಲಿ ಚೋಮನ ಮಗನೊಬ್ಬ ನೀರು ಪಾಲಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಜಾತಿ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಾನವೀಯ ಅನುಕಂಪಕ್ಕೆ ಎರವಾದದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಚೋಮನದುಡಿಯ ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನ ತಾಯಿ, ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವಾಸುದೇವಪ್ರಭುವಿನ ತಾಯಿ, ಇನ್ನೊಂದೇ ದಾರಿಯ ಜಾನಕಿ- ಅವರ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಅವರ ಮಾದರಿ ಮುದುಕಿಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾರಂತರು ಅದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಎಂದೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ, ಅನುಮಾನಿಸದೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಈ ಮುದುಕಿಯರ ಮನಸ್ಸು ಮಾನವೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಂತಃಕರಣದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಉದಾತ್ತವಾಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದರ ಗುಟ್ಟೇನು? ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಮುದುಕಿಯರ ಪಾತ್ರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಓದುಗನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವಷ್ಟು ಜೀವನಾನುಭವದ ವಿವರಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಮುದುಕಿಯರು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿರೋಧಾಭಾಸದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಅಂಥ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾವಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಕ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುದುಕಿಯರಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಚಿಂತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾವಿನ ಭಯವಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತಿದೆ. ಬಾಲವಿಧವೆಯರಾಗಿದ್ದ ಮುದುಕಿಯರದೂ ಒಂಟಿಜೀವ. ಸ್ವತಃ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ಅವರಿಗೆ ಆಸರೆಗೆ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಕರಾರೋ(ಉದಾ: ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಗಂಗಜ್ಜಿ, ಚಿಗುರಿದ ಕನಸು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುದುಕಿ, ಮೂಕಜ್ಜಿಯ ಕನಸುಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಕಜ್ಜಿ ಇಂಥವರು, ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆಯ ಸರಸೋತಿಯನ್ನೂ ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಬಹುದೇನೋ!).

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಒಬ್ಬನಲ್ಲ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಅಕ್ಕರೆ, ಗೌರವಗಳಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. (ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಾಸುದೇವ ಪ್ರಭೂವಿನ ತಾಯಿ, ಶನೀಶ್ವರನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿಯ ಕಾವೇರಜ್ಜಿ, ನಂಬಿದವರ ನಾಕನರಕದ ಸಿಂಗಾತಮ್ಮ ಇಂಥವರು). ಆದರೆ ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂಟಿತನದ ಸಮಸ್ಯೆ, ಅನ್ನ, ವಸತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ನಂಬಿದ ಧರ್ಮ ವಿಧವೆಯರಾದ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಆಹಾರದ, ಉಡುಗೆ ಒಡವೆಯ ಆಸೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವಂಥದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಮೂಲತಃ ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯ ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಅರಿವಿನ ಭಾಗವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ದುಡಿಯು ಜೀವಗಳಾದ್ದರಿಂದ ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಯಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಇರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹಿರಿಮೆಯ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಯು.ಆರ್.ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಮೌನಿ, ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಾಲವಿಧವೆಯರಾಗಿದ್ದ ಮುದುಕಿಯರಂತೆ ಪಿರಿಪಿರಿಯ, ಅರೆಮರುಳ ಮುದುಕಿಯರು ಕಾರಂತರ

ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವ ಮುದುಕಿಯರು ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಸರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಾಲವಿಧವೆಯರಾಗಿದ್ದ ಮುದುಕಿಯರಲ್ಲಿ ಅಂಥದೂ ಒಂದು ಅವಸ್ಥೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಅರಿವೇ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಂಬ ಅಂಶದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ಲೈಂಗಿಕ ಬಯಕೆ ಹಿಂಗದ ಹೆಂಗಸರು ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅರೆಮರುಳರೂ ಪಿರಿಪಿರಿಯವರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆಂಬಂತೆ ತಪ್ಪದೆ ಕಾಣಿಸುವುದು ಕಾರಂತರಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ರೀತಿಯದಾದರೂ ಸರಳೀಕರಣವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಕಾರಂತರು ಈ ಮುದುಕಿಯರನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದ ಜನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಅವರು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಆಚಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸಬಹುದಾದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಾಗ ಅವರ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚಾರಗಳು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಸಮಾಧಾನ, ನೆಮ್ಮದಿಗಳ ಬೇರು ಎಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾದದ್ದೆಂಬುದು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಪರಿಸರದ ಬಾಹ್ಯ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕಾರಂತರು ಈ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿತ ಜೀವಗಳೆಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಅನಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಒಂಟಿತನದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ, ಭವಿಷ್ಯದ ಭಯ ಅವರನ್ನು ಕಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಹಗುರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರದು ಲೌಕಿಕ ಆಸೆ, ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವೈರಾಗ್ಯಪರ ದೃಷ್ಟಿ. ಆದರೂ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಸ್ಪಂದಿಸುವ ಹೃದಯವಂತಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅವರದು ಜೀವನ ಸ್ವೀಕಾರದ ನಿಲುವಾಗಿದೆ. ಅವರು ತಮಗಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬದುಕಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೇಯುವ ಶ್ಯಾಗಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು. ತಾವಿದ್ದು ಇನ್ನು ಏನೂ ಆಗಬೇಕಾದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿದಾಗ ಕಳಿತ ಹುಣ್ಣು ತಾನಾಗಿ ಬೀಳುವಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿ ಸಾವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವವರು. ಅಂಥ ಇಚ್ಛಾಮರಣಿಗಳಾದ ಮುದುಕಿಯರೇ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ.

2

ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಯರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆಯ ನಾಗವೇಣಿ, ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಬದುಕು ಕಾದಂಬರಿಯ ಸುಮಿತ್ರ, ಬತ್ತದ ತೊರೆಯ ವಿನತೆ, ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಾತದ ಕಾವೇರಿ, ಇಳೆಯೆಂಬ..ದ ಅರುಂಧತಿ ಪಾಟೀಲ - ಇಂಥವರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಇಂಥವರ ಮತ್ತು ಮುದುಕಿಯರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಅವರನ್ನು ಕುರಿತಂಥ ಕಾರಂತರ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ಮುದುಕಿಯರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೂ ಇವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೂ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರು ಮುದುಕಿಯರಾದರೆ ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಯರೆಲ್ಲ ಯುವತಿಯರು. ಅವರು ವಿಧವೆಯರಾದರೆ ಇವರು ಗಂಡ ಇದ್ದೂ ವಿಧವೆಯರಂತೆ ಆಗಿರುವವರು. ಅವರ ಗಂಡಂದಿರ ಸಾವು ಮತ್ತು ಅವರು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ ಇವು ಮುದುಕಿಯರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೆ ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಯರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅವರ ಗಂಡಂದಿರ ಹೇಡಿತನ, ಹೊಣೆಗೇಡಿತನ ಮತ್ತು ವಂಚನೆ ಇವು ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಕಾದಂಬರಿಯ ವಾಸಂತಿಯನ್ನು -ವಿವರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ - ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಬಹುದು.

ನಂಬಿದವರ ನಾಕನರಕದ ಸತ್ಯಭಾಮ, ಧರ್ಮರಾಯನ ಸಂಸಾರದ ಸರಸ್ವತಿ ಇವರು ಗಂಡ ಇದ್ದೂ ವಿಧವೆಯರಂತೆ ಬಾಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮೀರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ವಾಸಂತಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡವರು. ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಯರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾರಂತರು ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಮುದುಕಿಯರಂತೆ ಅವರನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಅಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರದೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉದಾರವಾದ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾರಂತರ ಈ ಉದಾರತೆಗೆ ಹೇಡಿತನ, ಹೊಣೆಗೇಡಿತನ, ಅಮಾನುಷ ನಡವಳಿಕೆ ಉಳ್ಳ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಗಂಡಂದಿರ ಬಗ್ಗೆ ಉಂಟಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಕ್ರೋಧ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಕ್ಕಿದ ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂತಾಪ ಕಾರಣವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಅವರ ಗಂಡಂದಿರು ಅಂಥ ದುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚೆಂದಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಭಾವನೆ ಕಾರಂತರ ಈ

ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರುವುದನ್ನು ಕಾರಂತರು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಧಾನವನ್ನು ತೋರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿಗುರಿದ ಕನಸು ಕಾದಂಬರಿಯ ವರಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸ್ವಪ್ನದ ಹೊಳೆಯ ಬನ್ನಿ, ಇಳೆಯೆಂಬ...ದ ಜ್ವಾಲಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಒಂಟಿದನಿಯ ಕಾಂತಿಬೆನ್, ಕೇವಲಮನುಷ್ಯರು ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಾವೇರಿ, ಮೂಕಜ್ಜಿಯ ಕನಸುಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಗಿ - ಅಂತವರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಪ್ರಶಂಸಾಭಾವ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಹಾನುಭೂತಿಪರ ನಿಲುವು ಇದೆ. ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಗಂಡಸರ ಹೇಡಿತನ, ವಂಚನೆಗಳು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಇರುವುದೇ ಕಾರಂತರ ಆ ನಿಲುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವಂತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂಥ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಖಂಡಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಬದುಕು ಕಾದಂಬರಿಯ ಸುಮನಾಬಾಯಿ, ಚಿಗುರಿದ ಕನಸು ಕಾದಂಬರಿಯ ಪ್ರತಿಮೆ, ಹೆತ್ತಳಾತಾಯತಿಯ ಗಿರಿಜೆ, ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಕಾದಂಬರಿಯ ಶೇವಂತಿ, ಇದ್ದರೂಚಿಂತೆ ಯ ಸಾವಿತ್ರಿರಾವ್, ಇನ್ನೊಂದೇ ದಾರಿಯ ಚಂಪಾ, ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯರು ಕಾದಂಬರಿಯ ವಾರಿಜೆ, ಅಳಿದಮೇಲೆಯ ಕಮಲೆ- ಇಂಥವರನ್ನು ಕುರಿತಂಥ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಕಾರಂತರ ಆ ಬಗೆಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ನೆನಪುಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾರಂತರ ಇಂಥ ಧೋರಣೆಗೆ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಪವಾದವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುವವಳು ಬಹುಶಃ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯರು ಕಾದಂಬರಿಯ ಶಾಂತಾಬಾಯಿ., ಅಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತವೆಂಬಂಥ ನಿಲುವಿಗೆ ಅವರು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಪಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ಪಾತ್ರವೆಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದೇನೋ!

3

ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಳು-ಕಾಳು, ಬಡವ, ಭಿಕ್ಷುಕ ಇಂಥವರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದಂಥ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಂತರ ಧೋರಣೆ, ನಿಲುವು ಸಹಾನುಭೂತಿಪರವಾದದ್ದಾಗಿ, ಪ್ರಶಂಸಾಪರವಾದದ್ದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಬಡೆಯ ಮತ್ತು ಸೂರ, ಕಾಳಿ. ಚಿಗುರಿದ ಕನಸು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುತ್ತಯ್ಯಗೌಡ, ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಮೈಮನಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಪಮ್ಮದುಗ್ಗಿ, ಶನೀಶ್ವರನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿಯ ಕುಡುಬಿ, ನಾಗ- ಇಂಥವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಡಬಹುದು. ಇವರೆಲ್ಲ ದುಡಿಮೆ, ಋಣ, ಕೃತಜ್ಞತೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾರಂತರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮೌಲ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಬದುಕಿ ತೋರಿಸುವವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕೆಂಬ ತತ್ವದಂತೆ ಬಾಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರು ಬೇರೆಯವರ ಋಣ ತೀರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದಿದ್ದರೂ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಕೊನೆವರೆಗೆ ಇರುವವರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಬೇರೆಯವರ ಋಣವನ್ನು ಹಕ್ಕೆಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸದೆ ಉಪಕಾರವೆಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವರು.

ಈ ಬಗೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಇರುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವ ಅನುಭವ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಸಾಮಾನ್ಯರೆಂಬಂತೆ ಅವರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದೂ ನಿಜ. ಆದರೆ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಕೀರ್ತಿಪಡುವುದಾದ ಗುಣ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇದ್ದರೂ ಇವರೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಭೌತಿಕವಾದ ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕಾರಂತರಿಗೆ ಅನಿಸದೇ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ದತ್ತವಾದ ಒಂದು ಸ್ಥಿರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರಂತರು ದುಡಿಮೆ, ಋಣ, ಕೃತಜ್ಞತೆ ಇಂಥ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದರಿಂದ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಇರವನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ದೃಷ್ಟಿಯು ಇಂಥ ಜನರ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೇರೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಅಥವಾ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಊಹಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದು ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದೆಂಬಂಥ ಬಂಧನದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಜನರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸದ್ಗುಣದ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆ ಮಥವಾ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥವರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶಂಸಾ ಭಾವನೆ ಧ್ವನಿ ಪಡೆಯುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ವಿಷಾದದ ಎಳೆ ಸವರಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸೂರ-ಕಾಳಿಯರ ಬದುಕನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನರಹಳ್ಳಿ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅವರು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹಿಂದಿರುವ

ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಹೊಳಹು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದದ್ದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವ ಜೀವನವಿವೇಕವನ್ನು ಕಾರಂತರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದ ಸಂದರ್ಭವೊಂದನ್ನು ಊಹಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಕಾರಂತರ ಕಲ್ಪನೆ ಈ ವಿಷಯ ಕುರಿತಂತೆ ತುಸು ಹೊರಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ದುಡಿಮೆ, ಋಣ, ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳಂಥ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಈಗಿರುವಂತೆ ಏಕಮುಖವಾದ ಅರ್ಥವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವೂ ಕೂಡಿಬರಹುದಾಗಿತ್ತು. ಗೊಂಡಾರಣ್ಯ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿದಾರರಾದ ಜಯದೇವ, ವಾಮದೇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮುಕ್ತಾಂಶ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿ, ಋಣದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಕಾರಂತರು ಬೇರೆಯವರ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬ ಪಟ್ಟಿದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಮುಕ್ತಾಂಶ ಮಗ ಮಾಣಪ್ಪನನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಮಾಣಪ್ಪನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬಷ್ಟು ಕೋಪ ಮುಕ್ತಾಂಶಿಗೆ ಬಂದರೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಕಾರಂತರು ಅವನನ್ನು ಸಾಯಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ದುಡಿಮೆ, ಋಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಕೃತಜ್ಞತೆ, ಮಾನವೀಯ ಅಂತಃಕರಣ – ಈ ಎಲ್ಲ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕಾರಂತರು ಮೆಚ್ಚುವ ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳಂತೆಯೇ ಅವರ ಕಥಾನಾಯಕರೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಮರಳಿಮಣ್ಣಿಗೆಯ ರಾಮ, ಮೊಗಪಡೆದ ಮನದ ವ್ಯಾಸ, ಆಳನಿರಾಳದ ವಸಂತದೇಸಾಯಿ, ಅಳಿದ ಮೇಲೆಯ ಯಶವಂತರಾಯ, ಇನ್ನೊಂದೇ ದಾರಿಯ ಜಯರಾಮ, ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಸ್ವಪ್ನದ ಹೊಳೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಯ, ಇಳಿಯೆಂಬ..ದ ಆನಂದರಾಯ, ಔದಾರ್ಯದ ಉರುಳಲಿಯ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ, ಒಂಟಿದನಿಯ ಜಗನ್ನಾಥರಾಯ, ಗೆದ್ದದೊಡ್ಡಸ್ಥಿಕೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಗೇಂದ್ರ, ಚಿಗುರಿದ ಕನಸು ಕಾದಂಬರಿಯ ಶಂಕರ, ಇದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯ ಗಣಪತಿ ಹೆಗ್ಗಡೆ- ಇಂಥ ಕಥಾನಾಯಕರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.). ಅವರೆಲ್ಲ ಸ್ವತಃ ತಮ್ಮ ಬದುಕು ಅದಕ್ಕೆ ನಿರರ್ಶನವೆಂಬಂತೆ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳದು ಬಲುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬೆಳೆದ ಬದುಕಾಗಿದೆ. ಕಥಾನಾಯಕರು ಅಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಂಬಿ ಬದುಕುವವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವವರಾದರೂ ಆ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಸ್ವಾನುಭವಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರಣವಾದೀ ಧೋರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರು. ಆದರೆ, ದುಡಿಮೆ, ಋಣದ ಕಲ್ಪನೆ, ಕೃತಜ್ಞತೆ, ಮಾನವೀಯ ಅಂತಃಕರಣ ಇಂಥವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅವರ ಮೌಲ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವುಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಒಂದು ಸಹಜ ತುಡಿತವೆಂಬಂತೆಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂಥ ಅವರ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಬದುಕಿನ ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಎಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಲವಾದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಕಲಾಜೀವನ, ಉದ್ಯೋಗ, ವಿಷಯಜ್ಞಾನ – ಇಂಥವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಥಾನಾಯಕರ ಬದುಕು ವಿಕಸನಶೀಲ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಡರೂ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂಥ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಿರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತಗ್ತು ವಿಚಾರಗಳು ಹೊಸ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಪುರ ಜೀವನ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ, ಆ ಮೂಲಕ ಆ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವ ಬಲವಾದ ಸಂಘರ್ಷಸಂದರ್ಭಗಳು ಕಥಾನಾಯಕರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಎದುರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಎಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವನಿರ್ಧಾರಿತ ಉತ್ತರಗಳು ಇವೆಯೇನೂ ಎಂದು ತೋರುವಂತೆ ಅವರು ಮನಸ್ಸಿನ ಹೊಯ್ತಾಟ, ದ್ವಂದ್ವ ಪೇಚುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಳಗಾಗದೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಕಾರಂತರ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತಿರುವ ಈ ಕಥಾನಾಯಕರಿಗೆ ಅವರ ಮಾನಸಿಕ ಸಿದ್ಧತೆ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಲವಾದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುವಂಥ ಜೀವನ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಎದುರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಥವಾ ಈ ಕಥಾನಾಯಕರ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಪಂದಿತ್ವಗುಣ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ವಿಮರ್ಶಕನಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಜೀವನ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಎದುರಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೆ ಸ್ವಾನುಭವದ ಮೂಲಕವೇ ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಧೋರಣೆಯುಳ್ಳ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅನುಭವ ದ್ರವ್ಯವೇ ಅದು ಎಷ್ಟೇ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಲಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸಿದರೂ ಘನವಾದದ್ದಲ್ಲ ಎಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥಾನಾಯಕರ

ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಪಂದಿತ್ವಗುಣವೇ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಥಾನಾಯಕರ, ಆ ಮೂಲಕ ಕಾರಂತರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಳವಿಲ್ಲ ಎಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಭವ ದ್ರವ್ಯದ ವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರ ಸಮೃದ್ಧಿ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆಯಾದರೂ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂಥ ಶೋಧನೆಯು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜೀವನ ವಿವೇಕದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಡುವವರೆಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಆಳವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಅರಿವನ್ನು ಸೋಸಿಕೊಡುವಷ್ಟು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುಶಃ ಕಾರಂತರು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುಶಃ ಕಾರಂತರು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲ ಶೋಧ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಭಾವಲಹರಿಯ ಅನಿರ್ಬಂಧಿತ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ವಿಧಾನ ಎಂದು ತಿಳಿದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದೇ ಕಾರಣವಿರಬಹುದೆಂಬುದು ನನ್ನ ಊಹೆಯಾಗಿದೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಜಿ.ಎಚ್. ನಾಯಕ (ಗೋವಿಂದರಾಯ ಹಮ್ಮಣ್ಣ ನಾಯಕ 1935) ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸೂರ್ವ ಗ್ರಾಮದವರು. ಕೃತಿಗಳು: ಸಮಕಾಲೀನ ಅನಿವಾರ್ಯ, ನಿರಪೇಕ್ಷ, ನಿಜದನಿ, ಸಕಾಲಿಕ ಗುಣಗೌರವ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ ಓದು-ವಿಮರ್ಶೆ, ದಲಿತ ಹೋರಾಟ ಗಂಭೀರ ಸವಾಲುಗಳು, ಸ್ಥಿತಿಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪಂಪ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಶೋಧನೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಶೋಧನೆಯ ಮಿತಿ-ಮಹತ್ವಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಕಾರಂತರಿಗೆ ಅಸಹನೆ, ಕೋಪ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?
೪. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಂತರ ನಿಲುವೇನು?

೨. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ

– ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ

ಆಶಯ: ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲತಃ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವರ್ಗವು ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷಾ ವರ್ಗದಿಂದ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು. ಅದೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಷಾ ವರ್ಗ. ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಮರಾಠಿ, ಬಂಗಾಳಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಆದರೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಲಿಪಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಮೂಲತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿ ಬಂದಿವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಒಂದು ಲಿಪಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾವು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ, ತಮಿಳು ಲಿಪಿ, ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಎಂದು ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಮೂಲತಃ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಲಿಪಿಗಳೆರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿಸಿರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಟರ್ಕಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು, ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲತಃ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವರ್ಗವು ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷಾವರ್ಗದಿಂದ ಬೇರೆಯಾದುದು. ಅದೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಷಾ ವರ್ಗ. ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಮರಾಠಿ, ಬಂಗಾಳಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಆದರೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಲಿಪಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಮೂಲತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿ ಬಂದಿವೆ.

ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಲೇಖನಕಲೆಯು ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಕ್ರಿ.ಪೂ.3000ದಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಹರಪ್ಪ ಮೊಹಂಜೋದಾರೋಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವ ಸುಮಾರು ಸಾವಿರ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಸೈಂಧವಲೇಖನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ದೊರಕುವ ಲೇಖನಗಳೆಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಪೂ ಮೂರನೇ ಶತಮಾನದ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳು. ಅಶೋಕನಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಲಿಪಿಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವ 'ಬಂಭೀ'(ಬ್ರಾಹ್ಮಿ) ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವ 'ಖರೋಶ್ವೀ'(ಖರೋಷ್ವೀ)ಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಈ ಲಿಪಿಗಳನ್ನೂ ಇತರ ಅರವತ್ತೆಂಟು ಲಿಪಿಗಳನ್ನೂ 'ಲಲಿತ ವಿಸ್ತರ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಶೋಕನು ತನ್ನ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಅಥವಾ 'ಧಮ್ಮಲಿಪಿ'ಗಳನ್ನು ಎರಡು ಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆಯಿಸಿದನು. ಒಂದು- ಭರತಖಂಡದ ವಾಯುವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ; ಇದನ್ನು ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ 'ಖರೋಷ್ವೀ ಲಿಪಿ' ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು - ಭರತ ಖಂಡದ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ಲಿಪಿ. ಇದನ್ನು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೂಲರ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯು ಭಾರತೀಯರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿಯಾಗಿದ್ದಿತು.

ಶಿಷ್ಣ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಬರಹ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಬರಹಕ್ಕಿಳಿಯದೆ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿರುವ ಜಾನಪದ ಗೀತಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಬರಹಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ರಚಿಸಿದರೋ ತಿಳಿಯದು; ಅವುಗಳು ರಚಿತವಾದಾಗ ಅವುಗಳ ಭಾಷಾರೂಪಗಳು ಹೇಗಿದ್ದುವೋ ತಿಳಿಯದು; ಆದರೆ ಭಾಷೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಂತೆ ಅವುಗಳ ಭಾಷೆಯೂ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಿತು. ನಾವು ಈಗ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಹಲವು ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಮೂಲತಃ ಪಂಪನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಭಾಷೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಿದೆ. ಒಂದು ಕೃತಿ ಒಮ್ಮೆ ಬರಹಕ್ಕಿಳಿಯಿತೆಂದರೆ ಅದರ ಭಾಷೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದಂತೆಯೇ. ಭಾಷೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಾಗ ಆ ಕೃತಿಯ ಭಾಷೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದುಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಅದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಆಗುವ ಅನುಕೂಲಗಳೆಷ್ಟು! ಕೇವಲ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿರುವ ಒಂದು ಕಥೆ ಅಥವಾ ಹಾಡು ಅದನ್ನು ಕಲಿತು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ನಾಶವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಕಲಿತು ಹೇಳುವವರು

ತಮಗೆ ತೋಚಿದ ಮಾರ್ಪಾಟನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಮೂಲಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ತೊಂದರೆ ಬರಹಕ್ಕಿಳಿದ ಕೃತಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾಷೆಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಬರಹವು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶಿಲ್ಪಿಯು ತನ್ನ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿದ್ದಿ ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವಂತೆ, ಕೃತಿಕಾರ ಬರೆಹದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಬಹುದು. ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೋಡಬಹುದು.ಆದರೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿರುವ ಕೃತಿಗಳಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆಯು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಬರಹದ ಭಾಷೆಗೂ ಆಡುವ ಭಾಷೆಗೂ ಅಂತರವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಮಾತನಾಡುವಂತೆಯೇ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬರೆಯುವಂತೆಯೇ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿ, ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ, ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಬರೆದರೆ ಸರಿಹೋದೀತು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಬರೆದರೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬರೆದಂತೆಯೇ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಅದು ಬಹಳ ಕೃತಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಆಡುವ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಭಾಷೆ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ, ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಅ-ಹ ಗಳಿಗೆ, ಶ-ಷ-ಸ ಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬರಹದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಬರೆದರೆ ಅದನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಜನರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆಡುಮಾತಿಗಿಂತ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿ, ತಪ್ಪುಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಭಾಷೆ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯೇ ಆಗಿರದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಭಾಷೆ 'ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆ'ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಇತರರು ಅನುಕರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಉಪ್ಪವಾಗಿ ಹೋದನಂತರ ಪದಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುವುದುಂಟು. ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಪಭಾಷೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸದೆ ಹೋಗಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕದೆ ಅಂಥವು ಕ್ರಮೇಣ ಆ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಲೋಪವಾಗಿಬಿಡಬಹುದು.

ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಉಪಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಅಂತರವು ಕಡಮೆಯಾಗುವಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯೂ ಒಂದು. ಎರಡು ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವ ಇಬ್ಬರು ಹಳ್ಳಿಗರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಅಂತರವು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಬರೆಯುವ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಅಂತರವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರಹದ ಭಾಷೆಗೂ ಆಡುಮಾತಿಗೂ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುವಷ್ಟು ಅಂತರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದಿತು. ಆ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಂದಿಗೂ ಪರಿಹಾರವಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ 'ಗ್ರಾಂಥಿಕ ತೆಲುಗಿ'ಗೂ 'ಗ್ರಾಮ್ಯ ತೆಲುಗಿ'ಗೂ ಅಂತರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಏಳಿಸಿತು. 'ಗ್ರಾಂಥಿಕ ತೆಲುಗು' ಪ್ರಾಚೀನ ಲೇಖಕರ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಆಡು ಮಾತು ಮಾತ್ರ - ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯೂ ಕೂಡ - ಬಹುವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವೆರಡಕ್ಕಿದ್ದ ಸಮತೋಲನ ತಪ್ಪಿತು. ಬರಹದ ತೆಲುಗು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದೂ ಕೃತಕವೆಂದೂ ಇತರರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೆಲವರು ವಾದವನ್ನು ಹೂಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ, ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ, ಅದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನು ಹೂಡಿದರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಗಳಾಗಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವಾದವಿವಾದ ನಡೆಯಿತು. ಲ್ಯಾಟಿನ್ನಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೂ ಬರಹದ ಭಾಷೆಗೂ ಆಡುಭಾಷೆಗೂ ಸಮತೋಲನ ತಪ್ಪಿದ್ದುಂಟು. ಕ್ರಿ.ಪೂ ಒಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೇಲುರ್ವರ್ಗದ ಜನರ, ಸೀಸರ್ ಮತ್ತು ಸಿಸಿರೋ ಅವರು ಬಳಸಿದ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯು ಬರಹದ ಮತ್ತು ವಿದ್ವದ್ಗೋಷಿಗಳ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಬಳಿಕ ಆಡುಮಾತು ಬಹುವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಬರಹದ ಭಾಷೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಇದರಿಂದ, ಓದುಬರಹಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವವರು ಬಹುಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಬರಹದ ಲ್ಯಾಟಿನ್ನನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಡುಮಾತಿಗೂ ಬರಹದ ಭಾಷೆಗೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಹಳಗನ್ನಡವು ನಡುಗನ್ನಡವಾದಾಗ, ಆ ನಡುಗನ್ನಡದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು; ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಆಡುನುಡಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹರಿದಾಸರೂ ಮಾಡಿದರು. ಏನೇ ಆದರೂ ಬರಹದ ಭಾಷೆ ಆಡುವ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗದೆ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಡುನುಡಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತ ಅನುಸರಿಸುತ್ತ, ಅದೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾಗಿಲ್ಲ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ (೧೯೩೧-೨೦೧೯) ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚೆನ್ನಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಿರೇಕೋಗಲೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕೃತಿಗಳು: ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲತತ್ವಗಳು, ಸಂಶೋಧನತರಂಗ-1, ಸಂಶೋಧನತರಂಗ-2, ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ, ವಾಗರ್ಥ, ಗ್ರಾಮೀಣ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಛಂದೋತರಂಗ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ಕನ್ನಡಾಯಣ, ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.
೨. ಬೂಲರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದು ಭಾರತೀಯರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿಯಾಗಿತ್ತು? ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಶಿಷ್ಯ ಭಾಷೆಯು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಬರಹದ ಭಾಷೆಯು ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ?
೪. ಬರಹದ ಭಾಷೆ ಆಡುವ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ?

೨. ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆ

– ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ

ಆಶಯ: ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುವ ಹಿಂಸೆ ಅನಾಗರೀಕ. ಆದರೆ ವರ್ತಮಾನದ ಸಂದರ್ಭಗಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿವೆ.

ಹಿಂಸೆಯ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ರೂಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅದು ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಈ ಚರ್ಚೆಗಳ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಶೋಧನೆ ಎಂದರೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ವಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಹಿಂಸೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ, ತನ್ನ ಹರಹನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ವೇಗ. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಎಂಥ ಜೀವ ಕೊರಳ ಸಂಗಾತಿ ಎಂದರೆ ನಾವು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಈ ಘಳಿಗೆಯನ್ನು, ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಮಾತನಾಡಲಾರದಷ್ಟು ಹಿಂಸೆಯ ಅನುಭವ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ತೀವ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಎರಡು ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು, ಹೆಣ್ಣು ಹಿಂಸೆಯ ಗುರಿಯೂ ಹೌದು, ಮಾಧ್ಯಮವೂ ಹೌದು. ಇತರ ವಲಯಗಳ ಹಿಂಸೆಗಿಂತ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯ ಸಂಬಂಧ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. ಎರಡನೆಯದು, ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಅಧಿಕೃತತೆ ಇಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನವೊಂದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಹಿಂಸೆಗಳು 'ಕಿಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಬೇಗೆಯ ಏರಿಲ್ಲದ ಗಾಯ'ದ ಸ್ವರೂಪದವು. ಆದು ಬೇಗೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ, ಗಾಯ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಅದನ್ನು ಕುರುಹುಗಳಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ನಿಭಾಯಿಸುವ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಆತ್ಮಂತಿಕ ಮಾದರಿ.

ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಾನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಎರಡೂ ಮಾದರಿಗಳ ಹಿಂಸೆಗಳೇನಿವೆ ಅವುಗಳ ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಭದ್ರಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕತೆಯಾಚಿಗಿನ ಅವಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕುರಿತ ಬಹುಪಾಲು ಹಿಂಸೆಗಳು ಕೊನೆಯಾಗುವುದು, ಕೊನೆಯಾಗಲು ಬಯಸುವುದು, ಉದ್ದೇಶಿಸುವುದು ಅವಳ ಲೈಂಗಿಕತೆಯಲ್ಲಿ.

ಅಪ್ರತಿಮ ದೇಶಭಕ್ತಿ, ವೀರ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕರೆಯಲಾಗುವ ಸಾರ್ವಕರ್ತ ಹೇಳುವ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ.

ಅತ್ಯಾಚಾರ ಅಪರಾಧವಲ್ಲ, ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿರುದ್ಧದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಆಯುಧ. ಸಮಯ, ಸ್ಥಳ, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಇದನ್ನು ನೈತಿಕವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಉದಾತ್ತಗುಣದ ವಕ್ರೀಕರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಹಿಂದೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸೋಲಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.'

ವೀರ ದೇಶಭಕ್ತರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಅಕ್ಷರಶಃ ನಂಬಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಗೋಧ್ರಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬಹುಪಾಲು ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ನನ್ನ ಒತ್ತು ಈ ಮಾತನ್ನು ವೀರ ದೇಶಭಕ್ತರು ಹೇಳಿದರು, ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಈ ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಶಕ್ತವಾದ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಆಯುಧವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ಅದು ಅಷ್ಟೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಒಂದು ಆಯುಧವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ.

ಗೋಧ್ರಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂರತ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವಸ್ತ್ರಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಹಾಲಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಫ್ಲಡ್ ಲೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಅದರ ವೀಡಿಯೋ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಯ ನಂತರ ಅವರ ಗುಪ್ತಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಓಂ ಎಂದು ಬರೆದರು. ಏಳು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಿಣಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ಭ್ರೂಣವನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಶ್ರೀರಾಮ್ ಎಂದು ಭಜಿಸುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಕೊಂದರು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಕೋಮುವಾದವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಇದು ಅವಳ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಅವನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೊಂದು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ಕ್ರಿಯೆ. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೊಂದು ಬಲವಂತದ ಆಕ್ರಮಣದ ಕ್ರಿಯೆ. ಇಂತಹ ತೀವ್ರ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದ ಘಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಪಾರ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವೋ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವೋ ಯಾವುದೂ ಅವಳ ನೆರವಿಗೆ ಬರದೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ, ಗಂಡಿನ ಪ್ರತ್ಯಾತೀತವಾದ ಹಿಡಿತ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಬೀತಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಭಾವುಕವಾಗಿ, ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಅಭದ್ರತೆಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗದವರು ಗೋಧ್ರಾಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಗಲಭೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿಂತು 20 ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ, ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಘಟನೆಯ ತೀವ್ರತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಾಕ್ಷಾಧಾರಗಳು ನಾಶವಾಗಿದ್ದವು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದ ಮೇಲೂ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 20 ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಂಭೀರವಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದೂ ವರದಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಮೀನುದಾರರು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಪದ್ಧತಿ ಅದು. ಅವರು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರ ಸೊಂಟವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿಯುವ ಒಂದು ಉಪಕರಣವನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉಪಕರಣದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡು ಬಂದು ಬೀಗವನ್ನು ತೆಗೆದಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಆಕೆ ಮೂರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವರು ಜಮೀನುದಾರರು, ಮೂಲತಃ ಉಳಿಗಮಾನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯವರು. ಇವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ವಸ್ತು ವಿಶೇಷ ಮಾತ್ರ, ಸರಿ. ಆದರೆ ಇಂಪಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥೈಸಬೇಕು? ದೇಶ ಕಾಯುವ ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರು 26ರ ಹರೆಯದ ಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಅವಳ ಮನೆಯವರ ಎದುರಿಗೇ ಅವರ ವಿರೋಧದ ನಡುವೆಯೇ ಎಳೆದೊಯ್ದು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆಸಿದರು. ಆದರೆ ಬಗ್ಗೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಹೆಗ್ಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದು ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅವಳ ಎದೆಗೆ, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಅವಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲೆಂದು ಬೆನ್ನಿಗೆ, ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಡೆದದ್ದು ಎಂದು ಕೊಡುವ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾರ್ಟಾಂ ವರದಿಯನ್ನು ನಿಜ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಮನೆಯವರು ಕೊಟ್ಟ ದೂರಿಗೆ ಯಾವ ಬೆಲೆಯೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದರೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಸೈನಿಕರ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ನೂರಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ.

ಎಂದರೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಧಾರಣ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಅಸಾಧಾರಣ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗಲೂ ಹೆಣ್ಣಿನ 'ಲೈಂಗಿಕ' ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಮೂಲವಾಗಿ, ಅದನ್ನೇ ಅವಳ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎರಡು ಆತ್ಯಂತಿಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು, ಲೈಂಗಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಾಚೆಗಿನ ಅವಳ ಅಸ್ತಿತ್ವತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇನ್ನೊಂದು, ಹೆಣ್ಣಿನ ಇಡೀ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲಾಗುವ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧಿಕೃತತೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಪರವಾಗಿ ಕಾನೂನುಗಳಿರಬಹುದು ಆದರೆ ಅಧಿಕೃತತೆ ಇಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಬಂಧ : ವಂದನಾ ಶಿವ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುವುದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಅಭಿಶಾಪ. ಅದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಅನೇಕ ಅನುಮಾನ ಅನುಮಾನಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ 'ಸರಕು ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಗರಿಷ್ಠ ಲಾಭದ ಮೂಲ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿ ಹೊಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಅಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಎರಡೂ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣು ಈಗಲೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಘಟಕ'ವೂ ಅಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕುರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು 'ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ'ದ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಕಲ್ಯಾಣ, ಸುಧಾರಣೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದವಲ್ಲ. ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದವಲ್ಲ. ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದವು. ಇದು ಗೋಚರ ಸ್ವರೂಪವಾದರೆ, ಅಗೋಚರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ದುರಂತವಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹದ ಬಂಡವಾಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಹಿಂಸೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಕಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ಇದನ್ನು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಒಳಗಿಟ್ಟು ಚರ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇವೋ ಆಗ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ ಎರಡೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವನ್ನೂ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರುವ ದುರಂತ. ಈ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೇಹ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಮಿಥ್ಯಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಘನತೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೇ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಈ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅದನ್ನು ಮೀರಲು, ಗೆಲ್ಲಲು ಹೆಣ್ಣು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯ ಮೂಲವಿದೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ (೧೯೬೫- ಚಿತ್ರದುರ್ಗ) ಇತ್ತೀಚಿನ ಗಮನಾರ್ಹ ಲೇಖಕಿ, ವಿಮರ್ಶಕಿ. ಸ್ತ್ರೀಮತವನುತ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ? ನಡುವೆ ಸುಳಿವಾತ್ಮಕ, ಉರಿಯ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಗಿರುವ ಸಂಬಂಧ ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ಹಿಂಸೆಗೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ ಸ್ವರೂಪ
ಬಿಎಸ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಮೊದಲ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್,
ಕನ್ನಡ ಲಾಲಿತ್ಯ

ಸಮಯ: 3.00 ಗಂಟೆ

ಅಂಕ: 60

I ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ

(3x5=15)

- 1) ರತ್ನನನ್ನು ಕಾಡಿದ ಪುಟ್ಟಂಜಿ ರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ.
- 2) ನೆನ್ನೆ ಇಂದು ನಾಳೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕವಿತೆ ಏನನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ?
- 3) 'ಕಲೆಯು ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ' ಹೇಗೆ ಆಮರ ಈ ಮರ ಕವಿತೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ.
- 4) ಅ ಮರ ಈ ಮರ ಕವನದ ಆಶಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

II ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ

(3x5=15)

- 1) ನಿಸರ್ಗದ ಜೀವಜಾಲ, ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನು?
- 2) ಪರವಶ ಕವಿತೆಯ ಆಶಯವೇನು?
- 3) ಬಡತನದ ಬವಣೆ 'ಅ ಆ ಮತ್ತು' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ?
- 4) ಜೀವಜಾಲ ಹೇಣದ ತಂತ್ರ ಕವನದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

III ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ

(3x5=15)

- 1) ಮೇಸ್ತ್ರಿ ದಾಸ್‌ನ ಕುತಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- 2) ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂತದು?
- 3) ಲಲಿತಾ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಕರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 4) ಕಂತಿಯು ನಿತ್ಯದ ಬದುಕು ಹೇಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ?

IV ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ

(3x5=15)

- 1) 'ಒಂದು ತನಿಖೆ' ಪ್ರಬಂಧದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ಹೃದಯಾಘಾತದ ಬಗೆಗೆ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಆದ ಅನುಭವಗಳೇನು?
- 3) 'ಹೃದಯಾಘಾತ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಯಾದುದು?
- 4) ಸಮಾನತೆ ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಆಂತರಿಕ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ - ೪೦ ಅಂಕ

ಹಾಜರಾತಿ+ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ - ೧೦

ಸೆಮಿನಾರ್+ಅಸೈನ್ಮೆಂಟ್ - ೧೦

ಎರಡು ಕಿರುಪರೀಕ್ಷೆ - ೨೦